

**Document of
The World Bank**

FOR OFFICIAL USE ONLY

Report No. 100534-AM

**INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT
PROGRAM DOCUMENT
FOR A
PROPOSED LOAN
IN THE AMOUNT OF US\$50 MILLION
TO
THE REPUBLIC OF ARMENIA

FOR A
THIRD DEVELOPMENT POLICY FINANCING**

November 13, 2015

**Global Practice for Macroeconomics and Fiscal Management
South Caucasus Country Unit
Europe and Central Asia Region**

This document has a restricted distribution and may be used by recipients only in the performance of their official duties. Its contents may not otherwise be disclosed without World Bank authorization.

ARMENIA GOVERNMENT FISCAL YEAR

January 1 – December 31

CURRENCY EQUIVALENTS

(Exchange Rate Effective as of November 13, 2015)

Currency Unit	Armenian Dram
US\$1.00	AMD 480

ABBREVIATIONS AND ACRONYMS

ADB	Asian Development Bank
ADS	Armenia Development Strategy
CBA	Central Bank of Armenia
CPS	Country Partnership Strategy
DCFTA	Deep and Comprehensive Free Trade Agreement
DPOs	Development Policy Operations
DPF	Development Policy Financing
EADB	Eurasian Development Bank
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development
ECA	Europe and Central Asia
EU	European Union
EEU	Eurasian Economic Union
FDI	Foreign Direct Investment
GDP	Gross Domestic Product
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development
IDA	International Development Association
IDF	Institutional Development Fund
IFC	International Finance Corporation
IMF	International Monetary Fund
JSAN	Joint Staff Advisory Note
IPSAS	International Public Sector Accounting Standards
MoF	Ministry of Finance
NPLs	Non-Performing Loans
PER	Public Expenditure Review
PFM	Public Financial Management
PPPs	Public-Private Partnerships
VAT	Value Added Tax

Regional Vice President:	Cyril Muller
EFI Vice President:	Jan Walliser
Country Director:	Mercy M. Tembon
Practice Director:	Satu Kahkonen
Practice Manager:	Miria Pigato
Co-Task Team Leaders:	Gohar Gyulumyan and Naoko C. Kojo

REPUBLIC OF ARMENIA
THIRD DEVELOPMENT POLICY FINANCING

TABLE OF CONTENTS

I.	INTRODUCTION AND COUNTRY CONTEXT.....	1
II.	MACROECONOMIC POLICY FRAMEWORK	2
	A. Recent Economic Developments	2
	B. Macroeconomic Outlook and Debt Sustainability	5
	C. IMF Relations	8
III.	THE GOVERNMENT'S PROGRAM	8
IV.	THE PROPOSED OPERATION.....	8
	A. Link to Government's Program and Operation Description	8
	B. Prior Actions, Results and Analytical Underpinnings	10
	C. LINKS TO THE CPS AND OTHER BANK OPERATIONS.....	24
	D. Consultations and Collaboration with IFIs and Other Development Partners	25
V.	OTHER DESIGN AND APPRAISAL ISSUES.....	26
	A. Poverty and Social Impact	26
	B. Environmental Aspects	30
	C. Fiduciary, PFM, Disbursement and Auditing Aspects.....	32
	D. Monitoring, Evaluation and Accountability.....	34
VI.	SUMMARY OF RISKS AND MITIGATION.....	34

ANNEXES

Annex 1.	Policy and Results Matrix	37
Annex 2.	Letter of Development Policy	43
Annex 3.	Fund Relations	43
Annex 4:	Debt Sustainability Analysis.....	98

TABLES

Table 1. Macroeconomic Trends and Projections.....	5
Table 2. Key Fiscal Indicators	6
Table 3. Changes in the DPF-3 Policy Matrix since Board Approval of the DPF-2	10
Table 4. Changes in DPF-3 Results Indicators since DPF-2 Board Approval	13
Table 5. DPF Prior Actions and Analytical Underpinnings	23
Table 6. Summary of Poverty, Social, and Gender Impacts	29
Table 7. Summary of Environmental Impact.....	31
Table 8. Systematic Operation Risk Rating (SORT).....	36

The DPF-3 Loan was prepared by an IBRD team led by Gohar Gyulumyan and Naoko Kojo and consisting of a core team including Mona Prasad, Donato De Rosa (former TTL), Arusyak Alaverdyan, Adriana Jordanova, Damianova, Angela Prigozhina, Arsen Nazaryan, Florentine Blanc, Clayton Bryant Kerswell, Daniel Saslavski, Tuan Minh Le, Michael Engelschalk, Tigran Kostanyan, Davit Melikyan, Sandra Sargent, Matteo Morgandi, Moritz Meyer, Kirsten Hund, Nistha Sinha, Zaruhi Tokhmakhian, Winston Yu, Elena Bondarenko, under the supervision of Mercy Miyang Tembon (Country Director), Henry G. Kerali (former Country Director), Satu Kahkonen (Practice Director), Miria Pigato (Practice Manager), Laura Bailey (Country Manager), Eavan O'Halloran (Country Program Coordinator), and Rashmi Shankar (Program Leader). Peer reviewers include Ulrich Bartsch (Lead Economist), Sudharshan Canagarajah (Operations Advisor), Swati Ghosh (Economic Advisor), and Aghassi Mkrtchyan (Economist). Administrative support was provided by Zakia Nekaïen Nowrouz, Sarah Babirye, and

Gayane Davtyan.

SUMMARY OF PROPOSED LOAN AND PROGRAM
REPUBLIC OF ARMENIA
THIRD DEVELOPMENT POLICY FINANCING

Borrower	Republic of Armenia
Implementation Agency	Chief of Government Staff
Financing Data	IBRD loan in the amount of US\$50 million
Operation Type	Third in a series of four Development Policy Financing (DPF) operations
Pillars of the Operation and Program Development Objective	The objective of the proposed operation is to support the government's reform agenda in two key areas: (i) promoting fiscal, social, and environmental sustainability; and (ii) strengthening competitiveness.
Result Indicators	<p>Promoting fiscal, social, and environmental sustainability:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tax revenues increased and transparency on tax exemptions strengthened Baseline: Tax revenues were 17 percent of GDP (2012); no published information on tax exemptions Target: Tax revenues are at least 20.8 percent of GDP (2018); Government publishes annual reports on tax exemptions • Financial sustainability of key infrastructure sectors strengthened through: <ul style="list-style-type: none"> (a) Reduced Irrigation Subsidies Baseline: AMD 6 billion (2015 State Budget); Target: 5 percent reduction in sectoral subsidies for irrigation in 2017 State Budget (b) Elimination of accumulated net losses of Electricity Networks of Armenia (ENA) Baseline: AMD 27 billion (April 2015); Target: no losses (April 2017) • The number of households covered by the Family Benefit Program increases Baseline: 96,309 (end-2012); Target: 107,000 (end-2018) • The share of mining companies licensed in compliance with the new Law on Waste management increases Baseline: 0 (2012); Target: 25 percent (2018) <p>Strengthening competitiveness:</p> <ul style="list-style-type: none"> • The number of tax inspections is reduced Baseline: 1,470 (2013); Target: 20 percent decrease (2018) • The number of economic activities subject to licensing requirements is reduced Baseline: 95 (2012); Target: 81 (2018) • The number of electronic IDs and certificates issued increases Baseline: 26,000 (2012); Target: 250,000 (2018) • The share of private sector applicants competing for professional civil service positions increases Baseline: 5 percent (2012); Target: 5.5 percent (2018) • The share of non-energy imports processed through the "single window" increases Baseline: 20 (2012); Target: 45 (2018) • The number of passengers served by Armenian airports increases Baseline: 1,691,815 (2012); Target: 25 percent increase (2018) • The number of credit reports on individuals issued in line with the new law on secured transactions increases Baseline: 0 (2012); Target: 75,000 (2018) • The country's score on the "Strength of Insolvency Framework" index in <i>Doing Business</i> increases Baseline: 9 (2015); Target: 12 (2018) • The number of consolidated audits carried out by the CBA increases Baseline: 0 (2012); Target: 50 percent (2018)
Overall Risk Rating	Substantial
Operation ID	P153234

INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT
PROGRAM DOCUMENT FOR A
PROPOSED THIRD DEVELOPMENT POLICY FINANCING TO ARMENIA

I. INTRODUCTION AND COUNTRY CONTEXT

1. **This program document proposes the third in a programmatic series of four Development Policy Operations (DPOs) designed to support the Government of Armenia's efforts to promote fiscal, social, and environmental sustainability and to strengthen competitiveness.** While three operations were originally planned, the series was modified to include a fourth operation in order to better align it with the government's reform program. Including a fourth operation also increases the series' ability to respond to a changing macroeconomic context, in addition to strengthening the sequencing and potential impact of the supported reforms. The series is anchored in the Armenia Development Strategy (ADS) for 2014–25, which was approved by the government in April 2014, and the Country Partnership Strategy (CPS) for FY2014–17. Originally, the Program Development Objective (PDO) of this DPO series was to support job creation through growth enhancing reforms. However, given the country's increasing macroeconomic and fiscal vulnerability in the context of a worsening external environment, the PDO of this operation is amended to support the government's reform agenda under two pillars: (i) promoting fiscal, social, and environmental sustainability; and (ii) strengthening competitiveness. These reforms will ultimately bolster the prospects for the government's long-term objective of job creation. The first pillar includes measures to increase the fiscal space, improve the financial sustainability of key sectors, enhance the efficiency of social protection programs, and improve environmental and social safeguards in the mining industry, which accounts for over half of Armenia's exports. The second pillar includes actions designed to strengthen the business environment, improve trade facilitation and connectivity, and improve access to credit.

2. **The Armenian economy is vulnerable to external shocks.** This is due to its dependence on remittances, commodity exports, and large capital inflows necessary to finance the high current-account deficit. During the 2008–09 global financial crisis, the Armenian economy contracted by 14 percent as external financing dried up and the booming construction sector collapsed. Fiscal stimulus policies helped to stabilize the economy, and the government turned its attention from crisis management to its longer-term reform agenda focused on sustainable growth. However, since the fourth quarter of 2014 the Armenian economy has been hit hard by a deepening Russian recession, which negatively impacted foreign direct investment (FDI), remittances, and exports, and put strong depreciation pressure on the Armenian dram. The geopolitical environment also changed. Whereas previous structural reforms had been anchored in a proposed Association Agreement with the European Union (EU), in 2014 the country decided to join the Eurasian Economic Union (EEU). The shift in the government's policy orientation and the worsening external environment both underscore the crucial importance of reinforcing macroeconomic stability through increased attention to fiscal sustainability and improved competitiveness.

3. **While some progress in poverty reduction was achieved during the post-crisis recovery, Armenia's poverty rate remains higher than it was in 2008, and its income distribution is less equal.** In 2013, 32 percent of Armenians were living in poverty, compared to a post-independence low of 27.6 percent in 2008. In 2013, the poverty rate in Yerevan (25.5 percent) was substantially lower than in other urban centers (39.3 percent) and rural areas (31.7 percent). About 36.4 percent of female-headed households were below the poverty line, 6 percentage points higher than the rate for male-headed households. Inequality increased during the global financial crisis, and the Gini coefficient rose from 24 in 2008 to 27 in 2013 (based on national consumption expenditure). Armenia's performance in terms of promoting shared prosperity since the crisis is among the poorest in the region, with the average income of households in the bottom 40 percent of the distribution growing at a slightly slower rate than those in

the top 60 percent. The recent decline in remittances due to a weakening Russian labor market presents serious cause for concern, as remittances are an important driver of poverty reduction in Armenia.

4. **There are substantial risks to the proposed operation.** Macroeconomic risks are high, as the Armenian economy could be affected by a further deterioration in global or regional economic conditions. Declining commodity prices, increased financial market volatility, or a slower-than-expected recovery in Russia and/or the euro zone could complicate an already difficult macroeconomic outlook. The political and governance risk is substantial and could affect the authorities' ability to deliver on reforms. Institutional capacity risks are also substantial, and further measures will be required to strengthen the public administration. To manage these risks, the Bank and other development partners will continue to work in close collaboration with the government, provide technical and capacity-building assistance, and monitor the evolving macroeconomic and policy environment. The government's reform program is also designed to mitigate these risks by enhancing institutional capacity and strengthening the macroeconomic policy framework, while maintaining close engagement with development partners, including an ongoing Extended Fund Facility (EFF) arrangement with the IMF.

II. MACROECONOMIC POLICY FRAMEWORK

A. RECENT ECONOMIC DEVELOPMENTS

5. **An economic slowdown that began in 2013 accelerated in late 2014 as the external environment deteriorated.** The GDP growth rate fell from 7.2 percent in 2012 to 3.3 percent in 2013. Growth was expected to recover in 2014, bolstered by robust agricultural output, jewelry exports, and the recovery of copper production. However, the growth rate improved only marginally to 3.5 percent in 2014, reflecting the sluggish performance of base metal production—which accounts for nearly half of Armenia's exports—as well as the contraction of the Russian economy due to the collapse of global oil prices combined with international sanctions. A worsening Russian economy represented a major external shock to Armenia, since Russia accounts for close to 25 percent of its exports, as well as 40 percent of FDI inflows and 80–90 percent of remittances.

6. **The economy grew by 4 percent in the first half of 2015 (year on year), though this was mainly due to temporary factors and increased government spending.** Favorable weather conditions boosted agricultural output by 15.5 percent, and the opening of a new copper mine contributed to growth. However, other sectors performed poorly. While public consumption grew by 15.4 percent, overall domestic consumption declined, due in part to a 35.3 percent drop in net remittances (in US dollar terms) between January and June. Meanwhile, credit contracted by 2.3 percent for dram-denominated loans and by 2.6 percent for US dollar-denominated loans.

7. **The fiscal deficit widened to 3 percent of GDP in the first half of 2015 due to a steep revenue shortfall coupled with increased capital and social spending.** The fiscal balance fell from a surplus of US\$27 million in the first half of 2014 to a deficit of US\$127 million in the first half of 2015. Growth in the first half of 2015 did not translate into higher tax receipts, as agriculture is largely tax-exempt, and the new copper mine is deducting investment expenses from the taxable income. Weak import demand among other EEU members limited the amount Armenia received from the common EEU customs pool, while sluggish domestic demand for imports led to lower value added tax (VAT) and customs revenues. In addition, policy changes, including the elimination of the minimum profit tax, a reduction in the turnover tax rate and an increase in the turnover tax threshold, and a shift to VAT accrual reporting contributed to

lower revenues. Meanwhile, concerned about weakening economic activity, the government scaled up subsidized lending, infrastructure investment, and social spending.¹

8. **In recent years the country's privatelyowned electricity distributor has accumulated significant arrears to state-owned power producers, contributing to quasi-fiscal risks.** The total amount owed by Electricity Networks of Armenia (ENA) to the four state-owned power companies reached AMD22.4 billion in August 2015. In June of the same year the government approved an increase in electricity tariffs by 16 percent in an effort to clear ENA's accumulated net losses and help restore the sector's financial sustainability.² This decision, however, led to public protests, and the government ultimately agreed to cover the difference between the old and new tariffs for households and small and medium enterprises (SMEs) from a non-budgetary source (the proceeds from the privatization of a state hydroelectric company).³ The new owner of ENA is also responsible for a share of the subsidy. The government's share will be limited to US\$12 million, or 0.1 percent of GDP for the duration of the subsidy. The tariff increase and the subsidy both came into effect in August 2015. Meanwhile, the government launched an audit of the regulatory process to determine whether the tariff hike was justifiable and an audit of ENA to assess the company's financial and operational performance. The first, which was performed by Deloitte, confirmed that the tariff increase was warranted. The current untariffed subsidy will be withdrawn by August 2016.

9. **The current-account deficit narrowed to 5 percent of GDP in the first half of 2015 as a result of a large drop in imports and an increase in copper exports, which largely offset a decrease in other exports and remittance inflows.** Imports of goods and services declined by nearly 18 percent, year-on-year, as remittances shrank and domestic demand fell. However, exports dropped by just 1.3 percent, as copper exports increased significantly despite falling prices. FDI contracted by about a third during this period. At end-June 2015, international reserves stood at US\$1.5 billion, or 3.7 months of projected goods and services imports.

10. **The Armenian dram depreciated by 17 percent against the US dollar during November–December 2014.** Armenia operates a managed float; as the Russian ruble plunged in the fourth quarter of 2014, the dram depreciated sharply, in nominal terms, against the US dollar. The Central Bank of Armenia (CBA) intervened in the foreign-exchange market, selling US\$145 million between November 2014 and January 2015. However, pressure on the dram increased again in late August as the global growth outlook weakened, prompting a further intervention by the CBA. Despite the nominal depreciation, the dram appreciated in real and nominal effective terms over the summer, raising concerns about possibly adverse impacts on export competitiveness, especially within the Eurasia Economic Union. As of end-July 2015, the real effective exchange rate had appreciated by 7.5 percent, year-on-year, while the nominal effective exchange rate appreciated by 6.3 percent during January–August 2015.

11. **Inflationary pressures have eased, allowing the CBA to reduce its policy rate.** Following the 17 percent depreciation of the dram in late 2014, by March 2015 inflation had reached 5.8 percent, above the CBA's target range of 4 percent $\pm$ 1.5 percent, then eased to 3.3 percent in September due to lower food

---

¹ The government increased lending via two programs: the first, operated by the Ministry of Economy's National Center for small and medium enterprises (SMEs), provides subsidized loans to SMEs as well as business support services, including the preparation of commercial loan applications; the second subsidizes commercial bank lending to farmers.

² The tariff increase is sufficient to eliminate accumulated net losses of ENA within one year, i.e., by August 2016, and to permit lagged cost recovery by generation companies. The tariff is expected to remain in place to support the use of more expensive thermal power to generate electricity pending essential repairs and maintenance to the Armenian Nuclear Power Plant).

³ However, all the fiscal indicators presented in this document includes the quasi-fiscal electricity subsidies.

prices and soft domestic demand. Subsiding inflationary pressures allowed the CBA to lower its policy rate by 25 basis points from a historical high of 10.5 percent in February 2015 to 10.25 percent in August. However, liquidity conditions remained tight. Credit growth (by volume) slowed from 13 percent in June 2014 to –5 percent in August 2015, resulting in a credit contraction of 5 percent, year-on-year, in the first half of 2015.

12. **Financial sector vulnerabilities are intensifying.** According to the IMF methodology, the nonperforming loan (NPL) ratio increased from 7 percent at end-2014 to 8.8 percent in June 2015, and the banking system has recorded losses each month since January 2015. The return on assets was –0.5 percent in July 2015, and return on equity fell sharply from 6.4 percent in 2014 to –3.7 percent in July 2015. In January 2015 the CBA raised the minimum capital requirement from AMD5 billion to AMD 30 billion to increase buffers and bolster the efficiency of the banking sector by facilitating the closure or consolidation of vulnerable banks. In January 2015, 17 of 21 banks did not have sufficient capital, and they must comply with the new minimum capital requirement by end-2016. Meanwhile, the dollarization rate for bank deposits and loans remained at nearly 65 percent in June 2015, broadly unchanged from December 2014.

13. **In January 2015, Armenia formally became a member of the EEU.** Armenia expects to benefit from higher customs revenues via the EEU revenue-sharing arrangements as well as greater access to Russia and other markets in the region. The customs union will allow duty-free rates in merchandise between Armenia, Belarus, Kazakhstan, the Kyrgyz Republic, and Russia, but they will not apply to trade in services, investment, or public procurement. Armenia negotiated a number of concessions related to its EEU accession, but the influence of the process on its structural reform agenda is unclear. The country obtained a transition period of 5–7 years in which to achieve conformity with the EEU’s common external tariffs, which will entail raising import taxes on over 800 types of goods. Armenia benefited from an estimated US\$750 million to US\$1 billion in natural gas price discounts in 2013 and 2015, and secured easier access to the Russian labor market and to bilateral concessional financing from Russia. EEU membership will provide an important opportunity to boost exports, but improved competitiveness will be necessary to fully exploit its potential. Moreover, the deterioration of regional conditions has made it harder for Armenia to leverage its membership in the EEU to expand exports to Russia and Kazakhstan.

14. **According to the 2016 Doing Business survey results, Armenia was among the top performers in the ECA region last year and improved its ranking to 35 (out of 189 economies) from 38 the previous year.** This improvement is largely attributable to reforms it implemented in the following three areas: dealing with construction permits, trading across borders, and enforcing contracts. Armenia is among the 26 economies at the global level that implemented three or more reforms during the survey period. Improvements in dealing with construction permits advanced Armenia’s score from DB 2015 to DB 2016. Reforms on trading across borders, supported by the current DPO series, led to reduced time and cost for documentary and border compliance, especially for trading with Russia after Armenia’s accession to the EEU. The time for import border compliance was reduced from approximately 50 hours to 3 hours. Reforms aimed at enforcing contracts included a new law requiring that cases be assigned to judges randomly, and through a fully automated system, in courts throughout the country. Armenia retained its top score on starting a business, for which it ranks fifth out of 189 economies. It takes only three days for an entrepreneur in Yerevan to start a business—the same time as in Denmark. This improvement was supported by the previous DPO series’ policy action on creating a one-stop shop for business registration. Other areas where Armenia demonstrated sustained improvement is in registering property. It takes only seven days to register a property transfer compared to 48 days on average globally.

Table 1. Macroeconomic Trends and Projections
(in % of GDP unless otherwise specified)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Actuals				Est.	Projections		
National income and prices								
Real GDP (percent change)	4.7	7.2	3.3	3.5	2.5	2.2	2.8	3.0
Gross domestic product (in millions of U.S. dollars)	10,142	10,620	11,122	11,644	10,607	10,672	11,074	11,630
Gross national income per capita, Atlas method (in U.S. dollars)	3,420	3,780	3,960	3,810	3,960	3,850	3,780	3,890
Consumer price index (percent change)	7.7	2.5	5.8	3.0	4.3	3.4	4.0	4.0
Investment and saving								
Investment	27.3	25.3	22.3	21.1	18.9	19.5	20.3	20.7
Public	4.7	3.1	2.8	2.8	2.6	2.4	2.7	2.6
Private	22.6	22.2	19.4	18.2	16.3	17.1	17.6	18.1
National savings	16.8	15.4	14.7	13.8	14.0	13.7	14.3	14.8
Domestic savings	3.4	1.9	0.9	2.1	5.6	5.6	6.6	7.3
Government operations								
Revenue and grants	22.1	20.9	22.2	22.0	21.5	21.2	21.8	22.1
Of which: tax revenue	16.7	17.0	21.0	21.0	20.1	20.0	20.6	20.8
Grants	1.6	0.4	0.3	0.4	0.6	0.6	0.4	0.2
Expenditures /1	25.0	22.4	23.8	23.9	25.4	24.7	24.3	23.9
Current expenditures /1	20.9	20.0	21.5	21.7	23.2	22.4	21.6	21.3
Of which: interest payments	0.9	0.9	1.0	1.3	1.5	1.8	1.7	1.6
Capital expenditures	4.1	2.4	2.3	2.3	2.3	2.4	2.7	2.6
Overall balance	-2.9	-1.5	-1.6	-1.9	-3.9	-3.5	-2.5	-1.8
Primary balance	-2.8	-1.1	-1.9	-1.9	-3.7	-2.1	-1.6	-1.0
External sector								
Exports of goods and services	27.0	27.5	28.4	28.5	30.4	30.1	29.6	28.9
Imports of goods and services	-48.5	-48.3	-48.2	-47.0	-43.7	-44.0	-43.3	-42.3
Net remittances	14.2	14.5	15.8	13.9	12.4	12.0	11.4	11.3
Current account	-10.4	-10.0	-7.6	-7.3	-4.9	-5.8	-6.0	-5.9
Foreign direct investments, net	4.3	4.5	3.2	3.3	3.2	4.1	4.0	4.0
Change in gross international reserves (in millions of US dollars)	-67	133	-452	762	-223	-67	-148	-30
Gross international reserves (in months of next year's imports)	4.5	4.0	4.9	3.9	4.4	4.5	4.7	4.6

Sources: Armenian authorities and Bank staff calculations

1/ Includes electricity subsidies.

B. MACROECONOMIC OUTLOOK AND DEBT SUSTAINABILITY

15. **Economic growth is projected to average 2.5 percent per year over the medium term, and even this modest growth outlook is subject to significant downside risks.** The Russian recession and the impact of falling oil prices on Armenia's resource-dependent neighbors have had negative spillover effects throughout the region. Demand for Armenian goods is falling, lower remittances have undermined consumption growth, and aggregate investment is declining due to reduced FDI from Russia. As a result, growth is projected to slow to 2.5 percent in 2015 and 2.2 percent in 2016. Growth is expected to accelerate in subsequent years as external conditions improve. However, an uncertain Russian recovery poses serious downside risks.

16. **A combination of external borrowing and FDI is expected to finance a projected current-account deficit of 4.9 percent of GDP in 2015.** The current-account deficit is projected to remain at between 5 and 6 percent of GDP over the medium term due to slow import growth and persistently weak exports. While a combination of FDI inflows and debt will continue to finance the current-account deficit, the Armenian economy will remain vulnerable to possible tightening of global credit conditions, which may require the authorities to seek alternative sources of financing. The recent depreciation of the national currency led to diminished demand for FX-denominated loans by businesses and therefore to an increase in FX-denominated deposits by commercial banks at the Central Bank leading to an improvement

international reserves. The authorities remain committed to exchange rate flexibility to build external buffers.

Table 2. Key Fiscal Indicators
(in % of GDP unless otherwise specified)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Actuals				Est.	Projections		
<i>Overall Balance</i>	-2.9	-1.4	-1.6	-1.9	-3.9	-3.5	-2.5	-1.8
Primary balance	-2.8	-1.1	-1.9	-1.9	-3.7	-2.1	-1.6	-1.0
<i>Total Revenues and grants</i>	22.1	20.9	22.2	22.0	21.5	21.2	21.8	22.1
Tax revenues	16.7	17.0	21.0	21.0	20.1	20.0	20.6	20.8
Taxes on goods and services	9.1	9.3	9.4	9.1	8.3	8.1	8.4	8.5
Direct Taxes	4.7	4.9	8.4	8.1	8.0	7.9	7.8	7.6
Taxes on international trade	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	0.9	0.9	0.9
Other taxes	1.8	1.8	2.2	2.8	2.9	3.0	3.5	3.8
Social insurance contributions	3.3	3.0	0.4	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0
Non-tax revenues	0.6	0.5	0.5	0.4	0.8	0.7	0.9	1.0
Grants	1.6	0.4	0.3	0.4	0.6	0.6	0.4	0.2
<i>Expenditures /1</i>	25.0	22.4	23.8	23.9	25.4	24.7	24.3	23.9
Current expenditures /1	20.9	20.0	21.5	21.7	23.2	22.4	21.6	21.3
Wages and compensation	2.2	2.0	2.2	2.5	2.8	2.5	2.3	2.4
Goods and services	8.4	7.6	9.3	8.4	8.4	6.3	7.2	7.0
Interest payments	0.9	0.9	1.0	1.3	1.5	1.8	1.7	1.6
Current transfers	8.8	8.8	8.6	9.5	9.7	9.5	9.7	9.9
Pensions	4.9	4.6	4.4	4.7	5.2	5.1	4.4	4.4
Social assistance	3.9	4.2	4.3	4.8	4.5	4.4	5.3	5.5
Capital expenditures	4.1	2.4	2.3	2.3	2.3	2.4	2.7	2.6
 General Government Deficit Financing	 2.8	 1.4	 1.6	 1.9	 3.9	 3.5	 2.5	 1.8
External (net)	1.1	1.3	1.9	0.5	3.4	1.0	1.2	0.5
Domestic (net)	1.7	0.2	-1.0	1.6	-0.4	1.5	0.4	1.2
<i>Functional classification</i>								
General services	3.5	3.2	3.6	3.9	4.3	4.3	4.2	4.1
Defence	3.9	3.6	4.0	3.9	3.9	3.8	3.5	3.5
Public order and safety	1.9	1.8	2.0	2.2	2.5	1.8	1.5	1.5
Economic affairs	2.2	1.7	2.8	1.7	1.7	2.1	1.6	2.2
Health	1.7	1.5	1.4	1.6	1.7	1.6	1.4	1.3
Education	2.8	2.4	2.3	2.4	2.4	2.4	2.6	2.5
Cultural, sports, recreational, religious	0.5	0.5	0.4	0.4	0.7	0.5	0.4	0.4
Social protection	6.8	6.8	6.5	7.1	7.6	7.4	7.4	7.4

Sources : Armenian authorities and Bank staff calculations

1/ Includes quasi-fiscal electricity subsidies.

17. The draft budget for 2016 reflects a largely unchanged fiscal policy stance; it projects a fiscal deficit of 3.5 percent of GDP, slightly lower than the 3.9 percent estimated for 2015. The 2015 deficit is expected to be financed in part by external borrowing, including a US\$500 million Eurobond, budget support from the Asian Development Bank (ADB), the Eurasian Development Bank (EADB), and the World Bank, as well as sales of physical assets, allowing the government to reduce some of its domestic liabilities. The 2016 deficit is expected to narrow due to cuts in the wage bill, goods and services spending, and subsidies. The untargeted electricity subsidies introduced in August 2015 will be withdrawn by August 2016, while the budget envisages a near freeze of civil service wages (in nominal terms), leading to a decline in the wage bill relative to GDP.

18. **The government's fiscal position is expected to improve over the medium term as revenues recover and current spending is scaled back.** Public investment bore the brunt of the post-crisis fiscal consolidation and is expected to pick up gradually going forward. Instead, current spending is expected to play a larger role in the next round of consolidation. The government will reduce current consumption, mainly expenditures on goods and services, and will maintain public sector basic wages and pensions at 2015 levels. Tax revenues are projected to recover as growth stabilizes and some provisions of the Unified Tax Code are implemented early, including the new excise on compressed natural gas (CNG), coffee, and perfume, and adjusted excise on alcohol and tobacco (approved on October 29, 2015).

19. **The Unified Tax Code provides an opportunity to address shortcomings in the tax system and increase the fiscal space for growth-enhancing capital investment and social spending, while addressing medium-term fiscal sustainability.** The drafting of the Tax Code is a commendable step forward in tax policy reform, as it unifies and harmonizes what were previously two different sets of tax laws, codifying them into a single Code. The new draft Code will reduce the risk of rule duplication and, more importantly, of inconsistencies across different tax laws. Furthermore, by revisiting the level and structure of income taxes, eliminating exemptions and tax gaps, and strengthening coverage of high-wealth individuals and large companies, the Code could lead to higher revenue mobilization in the medium term. The new Tax Code strives to shift the tax burden toward consumption while also reducing tax expenditures by eliminating some VAT and income-tax exemptions and incentives. Excise taxes should gradually increase as part of the EEU harmonization process—currently some member states have per capita incomes as high as four times that of Armenia. The draft code is now open for public consultation, and a final package will be submitted to Parliament by March 2016. Preliminary estimates by the government suggest that the adoption of the new Unified Tax Code could generate additional revenue of up to 1.8 percent of GDP between 2018 and 2020.

20. **According to the IMF's debt sustainability analysis (DSA), debt indicators do not breach their indicative thresholds under the baseline scenario, though the recent revision of the fiscal rule is cause for concern.** The public debt is projected to reach 48.2 percent of GDP in 2015, up by 7.4 percentage points since end-2013, due in part to the impact of the exchange-rate depreciation. The Law on Public Debt included a deficit-restricting fiscal rule that would become effective once the public debt stock hit 50 percent of GDP. In 2015, however, the government amended the law to raise the debt ceiling to 60 percent of GDP and exclude central bank debt (currently between 4 and 5 percent of GDP) from the calculation. Alternative scenarios and stress tests indicate that an adverse growth shock would have the largest impact on debt dynamics and government financing needs (Annex 4). The repayment of Eurobonds in 2020 and 2025 would also sharply increase the government's financing needs. External debt is a significant source of vulnerability, as over 85 percent of the public debt is denominated in foreign currency and financial dollarization is pervasive. The overall (public and private) external debt-to-GDP ratio was 73.3 percent at end-2014 and is likely to increase to 78 percent by 2020. External debt is especially sensitive to the current-account deficit, growth, and exchange-rate movements.

21. **The macroeconomic framework is adequate for the purposes of this operation but remains vulnerable to downside risks, particularly fiscal risks.** To ensure that there is adequate fiscal space for critical capital investments and poverty-reducing social spending, increased tax revenue mobilization will be necessary over the medium term. The swift implementation of a revised Tax Code is therefore a key priority. A draft Unified Tax Code that has been approved by the government is currently undergoing a consultative process. Dollarization also poses a risk to financial stability. These risks are mitigated by the government's demonstrated commitment to sound macroeconomic management and a medium-term structural reform program rooted in strong donor support. The macro-fiscal framework is anchored by the IMF program, which remains on track.

C. IMF RELATIONS

22. **Armenia's ongoing IMF Extended Fund Facility (EFF) program was launched in March 2014.** The arrangement provides access to SDR 82.21 million over a period of 38 months. Its key objectives are to maintain stability, increase buffers against external shocks, and support growth through sound tax reforms, robust crisis preparedness and management frameworks, the introduction of a financial rehabilitation plan for the electricity sector, and structural reforms designed to enhance competition, competitiveness, and regional and global integration. The First Review under the EFF took place in December 2014, and the Board's discussion of the Second Review took place on November 6, 2015. The preparation of the DPO series has been closely coordinated with the IMF, particularly in terms of the macroeconomic framework, the debt sustainability analysis, the fiscal consolidation agenda, and tax policy, public sector management, and electricity tariff reforms.

III. THE GOVERNMENT'S PROGRAM

23. **The government's reform program is set forth in the ADS, its national development strategy for 2014–25.** The strategy, approved in April 2014, regards employment as the engine for improving living standards and reducing poverty, and it targets the creation of 350,000 new jobs in the non-agricultural sectors by 2025. The ADS is built on four pillars: creating jobs, developing human capital, strengthening social protection, and modernizing the public sector. Its priorities include:

- (i) Investing in infrastructure and improving the maintenance of existing assets (e.g. the utility, irrigation, transportation, and energy networks).
- (ii) Increasing the effectiveness of the social protection system through enhanced targeting of the Family Benefits program, other social assistance programs, and pensions.
- (iii) Strategically reallocating public spending to enhance human capital formation and build workforce skills through improvements in healthcare, education, and the promotion of science and cultural activities.
- (iv) Improving environmental protection, particularly in the mining sector.
- (v) Strengthening and modernizing the public administration through e-governance, inspection reform, local governance initiatives, public financial management, civil service development, anti-corruption efforts, and justice, public order, and security sector reform.
- (vi) Expanding employment in high-productivity, well-paying sectors by:
  - Increasing productivity and encouraging employment growth, particularly in export-oriented activities;
  - Enhancing external competitiveness by improving the business climate, ensuring fair competition, and promoting economic diversification;
  - Expanding access to credit, especially among SMEs; and
  - Reinforcing macroeconomic stability through improved revenue mobilization.
- (vii) Providing direct support to high-potential sectors, including industry and export promotion, tourism, information technology, and modern agriculture.

IV. THE PROPOSED OPERATION

A. LINKS TO THE GOVERNMENT'S PROGRAM AND OPERATION DESCRIPTION

24. **The proposed operation is fully aligned with the government's development strategy (ADS) and the CPS for FY 2014–17.** The DPO series supports reforms under Pillars 1, 3, and 4 of the ADS—

public administration, social protection, and competitiveness—which are underpinned by macroeconomic stability and fiscal sustainability. The proposed policy actions were identified based on the World Bank’s policy dialogue with the authorities, existing analytical work, and ongoing technical assistance.

Figure 1. Link between ADS and DPF Measures

Source: World Bank.

25. **The DPOseries is based on a longstanding partnership between the Bank and the Government of Armenia.**It builds on the previous DPO series (2009–12) by supporting follow-up measures and complementary reforms. The previous series focused on mitigating the effects of the global financial crisis by strengthening the government’s fiscal stance and reinforcing social safety nets. The current series emphasizes medium-term reforms and efforts to navigate a volatile external environment.

26. **Given that this proposed operation is the third in a series of four, it would be useful to summarize the lessons learnedfrom past engagement in Armenia through policy-based support.** Between 2009 and 2012, a programmatic DPO supported reforms to increase Armenia’s resilience to vulnerabilities following the 2008–09 economic crisis, while strengthening competitiveness for post-crisis growth.Based on the Implementation Completion Report (ICR) for the previous DPO series, several key lessons can be identified. First, meaningful reform is typically longer term, and needs to be supported through consistent policy dialogue, outreach, and technical assistance. For example, the mining code was developed under the previous DPO series but the ongoing operation continues to support the sector. Governmentoutreach on the conflict of interest law has led to a sustainable reform agenda that builds

further on this measure. Second, a well-designed DPF can be used to garner additional donor resources, as was the case with the previous DPO series, which has led to complementary and coordinated funding and technical assistance from the Asian Development Bank, the European Commission, the Eurasia Development Bank, and the United States Agency for International Development. Third, the longer term nature of critical structural reforms suggests that results indicators need to be attributable, monitorable, and of the appropriate level of ambition for a 3–4 year time horizon. Finally, given the uncertainty of legislative processes, front-loading the matrix may be appropriate. The current operation included legislative amendments on environmental impact assessment, inspections, aviation, secured transactions, waste management, and social assistance during DPO-1 and 2 and DPF-3. The Bank team also found appropriate formats for engaging with the Parliament on legal amendments (such as the secured transactions legislation) and participated in parliamentary hearings to consult on reform design and share international experience. At the same time, it must be noted that while the flexibility of a programmatic operation can be used to modify both policy actions and outcomes in response to changing circumstances, it is important to avoid a backloading of critical reforms that will not have monitorable impact within the time horizon of the operation.

B. PRIOR ACTIONS, RESULTS, AND ANALYTICAL UNDERPINNINGS

27. **The programmatic structure of the DPO series has been adjusted to reflect evolving circumstances and recent external shocks.** The change in government in April 2014, EEU accession in January 2015, and the deepening Russian recession accompanied by the depreciation of the ruble have required flexibility and the refocusing of programmatic objectives. For example, some of the DPF-3 triggers included in the DPO-2 were modified to accommodate delays in reform implementation associated with the change in government. The addition of a planned fourth operation to the DPO series will allow for the slower-than-expected implementation of certain reforms without altering the overall reform program supported by the Bank. Table 3 summarizes modifications to the prior actions for the proposed DPF-3 and the indicative triggers for the prospective DPF-4.

Table 3. Changes in the DPF-3 Policy Matrix since Board Approval of the DPO-2

DPF-3 Triggers (As per DPO-2 PD; Report No. 91143-AM)	DPF-3 Prior Actions (As per DPF-3 PD; Report No. 100534-AM)	DPF-4 Triggers (As per DPF-3 PD; Report No. 100534-AM)	Comment
Government finalizes and submits to Parliament a new Tax Code harmonizing tax procedures, tax base and tax rates.	The Borrower has approved a draft Unified Tax Code; as evidenced by the <i>Government's Protocol Decree</i> No. 45 dated October 8, 2015 (duly published in the Borrower's website www.e-gov.am on said date).	The Borrower enacts a law approving the Unified Tax Code.	Complexity of reform and a change in Government necessitated a transition period.
Government adopts road and irrigation sector reform strategies.	PAs on irrigation moved to DPF-4.	The Borrower adopts a decree defining measures to sustainably improve cost recovery in the irrigation sector and reduce its reliance on public subsidies.	Strengthened impact of reform. While moving the prior action from DPF-3 to DPF-4 the required policy action has been strengthened from the government approval of reform strategies to government measures to address the irrigation sector's financial sustainability issue in practical terms.
The PA on electricity tariff was added after Spring Meetings.	The Borrower has increased the electricity tariff for end-users to improve financial sustainability of the electricity sector, as evidenced by the Public Services Regulatory Commission's Decision No. 174-N dated June 17, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 15, 2015).	No PA on electricity tariff for DPF-4.	Deteriorating financial health of the electricity sector posed fiscal risk and the DPF-3 leverage was used to prevent future risk exposure.

DPF-3 Triggers (As per DPO-2 PD; Report No. 91143-AM)	DPF-3 Prior Actions (As per DPF-3 PD; Report No. 100534-AM)	DPF-4 Triggers (As per DPF-3 PD; Report No. 100534-AM)	Comment
Government consolidates social service delivery in a majority of access points.	The Borrower has: (a) enacted the Law on Social Services aimed at providing integrated Social Services, as evidenced by the Borrower's Law No. 231, dated Dec 17, 2014 (duly published in the Official Gazette on December 30, 2014); and (b) issued regulations to said amended Law on Social Services, as evidenced by the <i>Government's Decrees</i> No. 984-N dated August 31, 2015, No. 1044-N and No.1061-N, both dated September 10, 2015 (duly published in the Official Gazette on September 9, 2015, September 23 and September 30, 2015, respectively) and No. 582 –N dated June 4, 2015 (duly published in the Official Gazette on June 17, 2015).		The prior action was modified to focus on the legal and regulatory aspect of the reform and thus enhance the impact of reform.
Government submits to Parliament amendments to the Law on Waste Management to include regulation of all mining waste.	The Borrower has: (a) amended the Law on Waste Management aimed at improving the management of mining waste to reduce negative environmental impacts, as evidenced by the Borrower's Law No.105 dated June 22, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 22, 2015); and (b) issued regulations to said amended Law on Waste Management; as evidenced by the <i>Government's Decrees</i> No. 1038-N, 1043-N, 1042-N, 1045-N, all dated September 10, 2015 (all duly published in the Official Gazette on September 23,2015); and the Minister of Environment's Orders Nos. 243-N and 244-N, both dated August 20, 2015 (both duly published in the Official Gazette on September 15, 2015).	The Borrower adopts the amendments to the Mining Code and develops supporting regulation, consistent with and supportive of the Amendments to the Mining Waste Management Law.	Language of PA refined to envisage not only the Parliament's approval of the amended law on Waste Management but also harmonization of government regulations and decrees.
Government establishes joint controls at border crossings with Georgia.	<p>The Borrower has approved: (a) an amendment to the Law on Trade and Services; and (b) the Law on Business Notification, both aimed at introducing the principle of notification to streamline licensing for businesses, as evidenced by the Borrower's Law No. 35-N and Law No. 36-N, both dated on May 7, 2015 and duly published in the Borrower's Parliament webpage.</p> <p>The Borrower has: (i) streamlined customs clearance procedures for e-trade at post services to improve trade facilitation, as evidenced by the <i>Government's Decree</i> No. 1461-N dated December 18, 2014 (duly published in the Official Gazette on December 20, 2014), and (ii) issued regulations to operationalize the functions of the Authorized Economic Operators (AEO) to facilitate self-assessment and self-declaration; as evidenced by the <i>Government's Decree</i> No. 590-N dated May 21, 2015 (duly published</p>	The Borrower enacts regulations aimed at (i) canceling/replacing a selected group of low-risk licenses; and (ii) introducing silent consent for low- and medium-risk licenses.	The action on joint border controls with Georgia became obsolete following Armenia's membership of the EEU.

DPF-3 Triggers (As per DPO-2 PD; Report No. 91143-AM)	DPF-3 Prior Actions (As per DPF-3 PD; Report No. 100534-AM)	DPF-4 Triggers (As per DPF-3 PD; Report No. 100534-AM)	Comment
	in the Official Gazette on June 17, 2015), and the Borrower's Minister of Finance Orders No. 392-A and 389-A dated June 15, 2015, and Orders No. 583-N and 584-N dated August 26, 2015 (both duly published in the Official Gazette on September 15, 2015).		
Government links pay awards to Civil Servants' performance using the strengthened performance appraisal system.	PA on pay awards moved to DPF-4.	The government links pay awards to civil servants' performance using the strengthened performance appraisal system.	Before linking pay awards to civil servants' performance the performance appraisal system needs more time to be upgraded. Also the entire sequence was moved to Pillar 1 since it is more closely linked with sustainability than competitiveness.
Parliament adopts a new Law on Aviation clearly delineating the responsibilities for regulating the aviation sector.	The Borrower has:(a) amended the Aviation Law aimed at strengthening the institutional framework, as evidenced by the Borrower's Law No. 101-N dated June 19, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 22, 2015); and (b) issued regulations to the amended Aviation Law on: (i) the procedures for air operating license and air operating certification; and (ii) the criteria for establishing the Aviation Council, as evidenced by the <i>Government's Decrees</i> Nos. 962-N, 963-N, 964-N, 965-N, and 966-N, all dated August 6, 2015 (all duly published in the Official Gazette on September 2, 2015).		The wording of the prior action was enhanced to require both the Parliament approval of the new Law on Aviation and the Government approval of new regulations.
Government amends insolvency legislation to enable out-of-court arbitration, corporate and debt restructuring, and enterprise refinancing.	PA on insolvency legislation moved to the DPF-4.	The Borrower enacts revisions to the Law on Bankruptcy with the aim of: (i) improving the rules for appointment, qualification, and remuneration of insolvency practitioners; (ii) improving the rehabilitation provisions in line with international best practices; and (iii) revising the provisions on moratorium to enable rehabilitation of insolvent companies.	Sequencing allowed strengthening of action.
Government/CBA adopt the legal and regulatory framework for consolidated supervision and full disclosure of real ownership of financial institutions and groups.	The Borrower has approved amendments to the Law on the Central Bank of Armenia, the Law on Banks and Banking Activity, the Law on Insurance and Insurance Activity, the Law on Securities Market, the Law on Investment Funds, and the Law on Credit Organizations; aimed at consolidating supervision of financial institutions and financial groups, as evidenced by their publication in the Borrower's Parliament web page.	The government and CBA approve regulations on consolidated supervision in line with the amended Law on Financial Supervision. Parliament approves legislative amendments to enforce disclosure of real ownership of financial institutions and groups. The government and CBA approve revised regulations to support these amendments.	The initial prior action had two parts. Government/CBA needed more time to draft the legislative amendments on full disclosure of real ownership of financial institutions and groups.

28. **The evolution of prior actions and the need to define better measures for assessing progress in reform implementation led to a streamlining of the results matrix.** Consequently, some of the outcome indicators have been dropped, and two new indicators have been added.

Table 4. Changes in DPF-3 Results Indicators since DPO-2 Board Approval

Results Indicator	Status	Justification
“Number of consolidated social service access points”	Dropped	Not attributable once action was modified.
“License applications issued through the OSS”	Dropped	The new results indicator on percentage of mining companies with licenses in compliance with the new Law on Waste Management incorporates both the OSS methods of issuing mining licenses (DPO-2) and also compliance with the Waste Management Law (DPF-3).
“Number of airlines serving Armenian airports”	Dropped	Were asked to only have one indicator, and this indicator was dropped as it captures the dynamics of air traffic less well.
Number of loans issued based on moveable assets collateral	Dropped	Not attributable to the revised prior action.
Improvement of strength of insolvency framework as measured by the Doing Business Report (0-16)	Dropped	One of the lessons learned during the previous DPO series is that using international rankings as a results indicator is inappropriate because rankings are determined by relative performance and do not depend solely on the individual government’s efforts.
Number of international asset managers operating in Armenia	Dropped	The current DPO series (DPO-1) supported the setting of regulations and rules-based operating environment for the operation of international asset managers. The initial indicator on the number of international asset managers was dropped as it was more a measure of competition in the sector rather than of the supported policy action.
Increase in tax revenues and improved transparency	Added	This outcome indicator was added to better capture the impact of early implementation of specific provisions (for example increase in excise) that would normally have only been included in the Unified Tax Code. Improved transparency of exemptions is a pre-requisite for building consensus around the need for phasing these out and supporting higher tax revenues.
ENA accumulated net losses, billion AMD	Added	The indicator was added to capture the intended objective of the electricity tariff increase.

Pillar I: Promoting Fiscal, Social, and Environmental Sustainability

29. **The four policy actions supported under this pillar focus on fiscal, environmental, and social sustainability.** These policies target four outcomes: an expanded fiscal space, stronger financial management of essential infrastructure, improved social assistance programs, and better management of environmental resources. Ultimately, these actions are expected to reduce risks to the fiscal framework.

Improving the Fiscal Space

30. **In the current macroeconomic environment, increased attention must be devoted to increasing revenues in a substantial way.** Revenue mobilization in Armenia is significantly lower than in Georgia, Moldova, and Macedonia—regional comparators with similar per capita income levels—which has constrained Armenia’s ability to provide adequate social protection and invest in the human and physical capital necessary for growth and job creation. Moreover, the risks to the fiscal framework are on the downside, given high public debt levels, low rates of public investment, and modest medium-term growth projections. Consequently, strengthening tax revenues is a priority of the DPF-3 and DPF-4.

31. **The government has already taken steps to improve tax revenues.** Stronger tax administration led to a significant increase in tax revenues in 2013 and 2014. As a prior action for the DPO-1, the government adopted “Guidelines on Strategic Principles for Review of Tax and Customs Legislation” and approved a medium-term strategy for amending the tax and customs legislation. As a prior action for the

DPO-2, the Law on Value Added Tax was amended, and the VAT exemption for financial brokerage services was discontinued. The DPO-2 also supported the preparation of a report on tax expenditures designed to raise awareness of the magnitude of foregone fiscal revenues.

32. **The government has approved a draft Unified Tax Code.** The introduction of the Unified Tax Code will expand the tax base, rationalize tax rates, and close major loopholes in the current tax legislation. The new Tax Code will address issues related to complex, unsystematic, and occasionally contradictory tax regulations, which reduce collection efficiency, skew the distribution of the tax burden, and create uncertainty for businesses and households. The development of a Unified Tax Code encompassing both policy and administration is expected to improve transparency, facilitate supervision, and support effective enforcement over the medium term. The Bank has reviewed the draft Unified Tax Code and has provided comments to further increase tax revenue. The government has agreed to consider these comments in the next draft of the Code.

- **Prior Action 1:** The Borrower has approved a draft Unified Tax Code; as evidenced by the *Government's Protocol Decree* No. 45 dated October 8, 2015 (duly published in the Borrower's website www.e-gov.am on said date).
- **Trigger 1:** The Borrower enacts a law approving the Unified Tax Code.

33. **Results:** This policy action is expected to: (a) increase revenue collection; and (b) improve the transparency of tax exemptions. Some of the provisions of the Unified Tax Code are being implemented early, and will generate additional excise revenue. At the same time, maintaining focus on the cost of the large number of tax exemptions has been a priority of this operation. The publication of annual reports on tax exemptions, the reduction of which is expected to be an important contribution of the new Code, will ensure the transparency needed to support reforms aimed at improving the fiscal space.

Improving Financial Sustainability and Management of Infrastructure

34. **The government is attempting to reinforce the financial sustainability of the infrastructure sectors in a context of limited fiscal space while continuing to expand access and enhance the quality of public services.** Inadequate road maintenance, an insolvent irrigation network, and unreliable utilities remain a serious challenge for Armenia despite significant progress achieved through public-private partnerships (PPPs). The electricity sector's financial stance has deteriorated as a result of below-cost tariffs and irregular business and financial practices. Access to irrigation has expanded significantly in recent years, and most of the sector is now managed by user associations. However, these associations are currently not recovering maintenance costs. Finally, Armenia has made major strides in improving the availability, reliability, and quality of drinking water with the support of PPPs, yet there is still considerable scope to expand private sector participation.

Electricity

35. **The power sector's financial performance has been deteriorating since 2010, necessitating a tariff increase to help address ENA's liabilities.** Armenia's first-generation reforms in the energy sector implemented during 1998–2005 yielded major successes, including tariffs that assured full short-term cost recovery and the elimination of implicit and explicit subsidies. A substantial share of power sector assets was privatized. However, since 2010 the financial stability of the sector has worsened due to: (a) unsustainable borrowing, lending, and expenditure practices by some state-owned power companies; (b) inadequate mechanisms for compensating losses by ENA; and (c) below-cost tariffs for state-owned power companies.

36. **Growing contingent liabilities and quasi-fiscal risks arising from the energy sector underscore the urgency of reform.** The state-owned power companies have accumulated AMD15 billion inexpensive short-term commercial loans and about AMD 20 billion in payables. The total liabilities of state-owned power companies equaled about 80 percent of their annual revenue in 2014. ENA's arrears to these companies amounted to about AMD 22.4 billion in August 2015. As part of a package including legal measures, a 16 percent tariff increase was approved in June 2015, which would have allowed ENA to clear accumulated net losses within 3 years. Following widespread protests against the rate increase, the government announced that it would offset the cost through a subsidy for households and SMEs. Under this plan the cost to the government would be about 0.1 percent of GDP, financed off-budget via the privatization of a hydroelectric plant. The untargeted subsidy is temporary and will last until July 31, 2016, as stipulated by the government's decree issued on October 29, 2015. However, beneficiaries of FBP will be compensated through higher transfers.

- **Prior Action 2:** The Borrower has increased the electricity tariff for end-users to improve financial sustainability of the electricity sector, as evidenced by the Public Services Regulatory Commission's Decision No. 174-N dated June 17, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 15, 2015).

Irrigation

37. **The government is developing a strategy to reinforce the financial sustainability of the irrigation sector.** This strategy, which covers 2016–21, has been developed with World Bank support and is currently under discussion with stakeholders. It is designed to support the financial viability of the main irrigation networks and expand irrigation access, and it provides incentives to Water Users Associations (WUAs) and Water Supply Agencies to become financially self-sustaining.

- **Trigger 2:** The Borrower adopts a decree defining measures to sustainably improve cost recovery in the irrigation sector and reduce its reliance on public subsidies.

38. **Result.** These policy actions are expected to improve the financial sustainability of key infrastructure sectors by: (a) reducing irrigation subsidies; and (b) eliminating ENA's accumulated net losses. While the adoption of the strategy to improve road maintenance and sustainability may not have an impact within the time frame of the operation, it is expected to reduce expenditures on repair and rehabilitation in the longer run.

Expanding Social Assistance

39. **Integrated delivery of social assistance programs will enhance coverage through the more efficient use of limited budgetary resources.** Armenia's social protection system includes social insurance, various small-scale social assistance programs, active labor market policies, and a few in-kind services. Social assistance consists of several programs, including the flagship Family Benefit Program (FBP), a means-tested unconditional transfer currently covering about 105,000 households, and an Emergency Benefit Program (EBP) covering about 9,000 vulnerable households that do not qualify for the FBP. While pensions have the greatest impact on poverty due to their size and coverage, the FBP remains the most pro-poor government transfer. Due to budget limitations, however, the FBP reaches only 12.5 percent of the population; consequently, targeting the extreme poor is critical. At about 60 percent, the FBP's targeting accuracy is broadly in line with global standards, but it has significant room to improve to match the highest performing programs in the region. With the support of the DPO-1 and DPO-2, the government reduced leakages and increased the coverage of poor households. As a result, the number of FBP beneficiaries grew from 86,138 households at end-2011 to about 104,000 at end-2014. This was facilitated by streamlining the application process for FBP eligibility, harmonizing the eligibility criteria

for both FBP and basic health services, and increasing the funding for FBP healthcare support in the 2014 budget.

- **Prior Action 3:** Borrower has: (a) enacted the Law on Social Services aimed at providing integrated Social Services, as evidenced by the Borrower's Law No. 231, dated Dec 17, 2014 (duly published in the Official Gazette on December 30, 2014); and (b) issued regulations to said amended Law on Social Services, as evidenced by the *Government's Decrees* No. 984-N dated August 31, 2015, No. 1044-N and No. 1061-N, both dated September 10, 2015 (duly published in the Official Gazette on September 9, 2015, September 23 and September 30, 2015, respectively) and No. 582 –N dated June 4, 2015 (duly published in the Official Gazette on June 17, 2015).

40. **The government aims to ensure sufficient space in the budget for targeted social assistance.** The new Law on Social Assistance was approved by Parliament in December 2014, and implementing regulations were approved by the government during April–September 2015. The integrated delivery of pensions, employment services, social assistance, and disability benefits allows for better coordination of programs, especially as poor households often have overlapping needs in terms of health, education, labor market support, and living standards. In 2013, 7.3 percent of the population lived in households that evinced both negative labor and health outcomes, which in turn increased their likelihood of poverty. Integrated social services have already been established in 19 municipalities, and a new operational model has been piloted. The results of the pilot informed a new approach designed to cover a majority of municipalities by early 2017. While interagency coordination enhances the effectiveness and efficiency of social services, the government is also working on strengthening monitoring to better track actual utilization of services by the most vulnerable. These measures have been complemented by the government's commitment to preserve the level of spending on targeted social assistance. The 2015 budget maintained FBP and EBP spending at the same level as in 2014, shielding social protection from the fiscal consolidation.

41. **Results.** These policy actions are expected to expand the coverage of the FBP. The reform measures are aimed at streamlining social welfare provision, achieving more equitable coverage, enhancing the effectiveness and efficiency of social services through better targeting and expanded access, and promoting the effective use of public resources while addressing the needs of poor and vulnerable households.

Improving Management of Environmental Resources

42. **The government has taken important steps to modernize the country's environmental legislation in line with international good practices and multilateral commitments, with a particular focus on the mining sector.** Recognizing the economic potential of the mining sector, the government is striving to improve the environmental footprint of the mining sector as a matter of public concern. Several policy changes were supported by previous operations in the series, including in the Mining Code and the new Law on Environmental Impact Assessment (EIA). The Mining Code developed under the previous DPO series mandates the use of EIA for granting mining rights. This was followed by reforms of the EIA legislation aiming to substantially align it with international practices and conventions to which Armenia is a signatory, such as the Aarhus Convention. This would strengthen the country's environmental governance, ensure better coordination between authorities, and provide public access to environmental information. Despite the recent progress, there is still concern over the institutional weaknesses and implementation capacity in the Ministry of Nature Protection (MNP) and the Ministry of Energy and Natural Resources (MENR) to enforce the new provisions and increase transparency in the use of the country's mining resources.

43. **On September 10, 2015, the government approved a regulation on mining waste disposal and management in line with a new Law on Waste Management that was approved by Parliament in June 2015 and builds on the reforms supported under previous operations and aimed at achieving greater environmental and social sustainability in the sector.** The mining industry is a major producer of residues that result in loss of fertile land, disruption of natural drainage patterns, land erosion, and water pollution. Armenian legislation had a legal gap concerning the disposal of mining waste, both stock piles (waste rock) and mine tailings. Under the Armenian Mining Code both were considered as ‘manmade mines’ not subject to waste legislation. The Law on Waste Management defines mining waste as “waste” from prospecting/exploration, extraction and processing of mineral resources as waste rock, overburden, topsoil, and mine tailings, which will be governed by a special regulation, and thereby distinguishes mining waste from general industrial waste. It also requires that management and utilization of mining waste be governed by a special regulation that would be supported by further amendments to the Mining Code under DPF-4. The long-term goal of the proposed regulatory measures will be to improve the framework for management of mine residue and tailings facility and decrease its environmental impact, as well as create the incentives of mine operators to mitigate environmental damages that have already been sustained.

- **Prior Action 4:** The Borrower has: (a) amended the Law on Waste Management aimed at improving the management of mining waste to reduce negative environmental impacts, as evidenced by the Borrower’s Law No. 105 dated June 22, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 22, 2015); and (b) issued regulations to said amended Law on Waste Management; as evidenced by the *Government’s Decrees* No. 1038-N, 1043-N, 1042-N, 1045-N, all dated September 10, 2015 (all duly published in the Official Gazette on September 23, 2015); and the Minister of Environment’s Orders Nos. 243-N and 244-N, both dated August 20, 2015 (both duly published in the Official Gazette on September 15, 2015).

44. **The following indicative trigger for DPF-4 is proposed:**

- **Trigger 3:** The Borrower adopts the amendments to the Mining Code and develops supporting regulation, consistent with and supportive of the Amendments to the Law on Waste Management as applicable to the mining sector.

45. **Results.** The expected outcome of these policy actions is to increase the percentage of mining companies with licenses in compliance with the new Law on Waste Management. The objective of the measures supported is to ensure effective implementation of the new Mining Code, EIA law, and Law on Waste Management to improve environmental sustainability of the sector through strengthened management of resources.

Pillar II: Strengthening Competitiveness

46. **The seven prior actions under this pillar will address structural challenges to competitiveness and complement Pillar I’s focus on sustainability.** This pillar includes three areas: strengthening the business environment, improving trade facilitation and connectivity, and improving access to credit. A set of critical reforms are supported that will strengthen governance and the business environment by: streamlining inspections and e-government reforms; reducing the costs of compliance for firms trading across the border; streamlining regulations to minimize the potential for corruption; expanding access to credit by allowing for a broad base of movable assets as collateral; strengthening financial sector depth and transparency; and improving connectivity, a critical constraint for a land-locked country with a difficult geo-political context (nearly 80 percent of the borders are closed due to tensions with Azerbaijan and suspended relations with Turkey). These reforms will support recovery of growth and job creation, the ultimate objective of the government.

Strengthening the Business Environment

Inspections

47. **Armenia has made progress reforming the legal and institutional framework for inspections, which have been consistently identified by firms as a major regulatory burden on doing business.** Inspections reform started in the early 2000s with mainly legislative reforms. World Bank assistance during 2008–12 resulted in the introduction of inspection check-lists and risk methodologies for most inspectorates, significant changes in methods, and a temporary moratorium on SME inspections. In the previous operations, the government merged two inspection agencies and adopted a new reform strategy for the optimization of its system of inspection agencies. The Labor Inspectorate was dissolved and health issues at the workplace were fully transferred to the Anti-Epidemiology Inspectorate. This resulted in the elimination of overlaps in surveillance of occupational health and safety issues. In line with the new reform strategy, the Law on Inspection Bodies, approved in December 2014, establishes strengthened governing boards in inspection bodies, resulting in greater independence from respective ministries. The new structure reduces rent-seeking opportunities and improves supervision of inspections.

- **Prior Action 5:** The Borrower has: (a) enacted the Law on Inspection Bodies aimed at streamlining inspection requirements, as evidenced by the Borrower's Law No. 254-N dated December 17, 2014 (duly published in the Official Gazette on December 30, 2015); and (b) issued regulations to said Law on Inspection Bodies to, inter-alia: (i) facilitate the introduction of an electronic information system for inspections, (ii) establish a market surveillance (MS) inspection body with its charter, organizational structure and working and HR procedures; and (iii) authorize the collection of supervision-related information by said MS inspection body, in accordance with the "Inspections Reform Strategy" and the Law on Inspection Bodies"; as evidenced by the *Government's Decrees* Nos. 677-N and 678-N, both dated June 18, 2015 (both duly published in the Official Gazette on June 29, 2015); 1063-N dated September 10, 2015 (duly published in the Official Gazette on September 23, 2015) and Minister of Economy's Orders No. 856-A dated June 29, 2015.

48. **The government has streamlined inspections in line with the reform strategy and the new law which was approved by Parliament on December 14, 2014.** Specifically, the government: (i) issued Decree No. 678-N in June 2015 to facilitate introduction of the electronic information system for inspections; (ii) established an inspection body by its Decree No. 1063-N in September 2015 on MS by approving its charter, organizational structure, and operational procedures; (iii) approved working procedures by Decrees Nos 677-N and 678-N dated on June 18, 2015 in June 2015 for MS inspection body management board and the procedure of nomination of management board members; (iv) approved HR/recruitment plan by its decree No. 1063-N in September 2015 for MS inspection body, including staffing numbers, terms of reference and qualifications, compensation profile and training plan; and (v) approved MS inspection body, by the Minister of Economy's Order No. 856 in June 2015 to commence a process of collecting information about each economic entity and object of supervision, which will be integrated into a unified electronic supervision database.

49. **Results.** The expected outcome of these policy actions is a reduction in the number of tax inspections. This outcome is a measure of the reduced regulatory burden on doing business in Armenia and of an improved business environment.

Licensing

50. **The government enacted in June 2015 amendments to the Law on Trade and Services, which introduces the principle of notification to streamline licensing for certain economic activities.** The past years have seen an exercise in "guillotine"-type reform that took stock of existing regulations (in particular licensing) and eliminating the ones for which net costs were positive. A risk-

based identification framework is the accepted best international practice to reform licensing—as a regulatory instrument with significant adverse economic effects, licensing should be limited to clearly demonstrated high risk situations. The focus of the reform supported here is on identifying and selecting low-risk activities and replacing the licensing requirement by a simple notification. DPF-4 will further strengthen through the enactment of the implementing regulations to support the legal amendments under DPF-3 and further simplifying processes for medium-risk licenses. This will remove regulatory barriers to entry in a number of sectors, particularly benefitting SMEs, the top jobs generator world-wide.

- **Prior Action 6:** The Borrower has approved: (a) an amendment to the Law on Trade and Services; and (b) the Law on Business Notification, both aimed at introducing the principle of notification to streamline licensing for businesses, as evidenced by the Borrower's Law No. 35-N and Law No. 36-N, both dated on May 7, 2015 and duly published in the Borrower's Parliament webpage.

51. **The following indicative trigger is proposed for DPF-4:**

- **Trigger 4:** The Borrower enacts regulations aimed at: (i) canceling/replacing a selected group of low-risk licenses; and (ii) introducing silent consent for low- and medium-risk licenses.

52. **Results.** The expected outcome of these policy actions is a reduced number of activities that are subject to mandatory licensing. This outcome is also a measure of a reduced regulatory burden on doing business and, therefore, of an improved business environment.

E-Governance

53. **Progress is being made in the introduction of e-government systems to improve governance, an important driver of economic competitiveness.** Moving from physical to electronic transactions can greatly increase efficiency in the public sector. This contributes to an improvement in the investment climate, and reduces opportunities for rent seeking and conflict of interest. The new electronic business model needs secure access to electronic services and interoperability of systems, which enables validating of information by allowing effective cross-checks with third-party information available from different public databases. The government adopted a Strategy and an Action Plan for creating e-government applications and initiated the Strategy's implementation to create a basis for interoperability of public databases and further enhancement of e-government solutions, which was supported by previous operations and complementary investment lending. Under DPF-3, on August 31, 2015, the government issued a decree to ensure secured data exchange between different public databases.

- **Prior Action 7.** The Borrower has adopted the Interoperability Program aimed at ensuring the inter-operability and secure data exchange between public e-government databases; as evidenced by the *Government's Decree* No. 1093-N dated August 31, 2015 (duly published in the Official Gazette on September 30, 2015) to:
  - outline the scope of the program;
  - define roles and responsibilities of key agencies;
  - define overall governance structure;
  - define implementation timeline; and
  - define necessary regulatory framework for implementation.

Result. The expected outcome of these policy actions is the number of electronic IDs and certificates issued. This is a direct measure of the expansion of e-government, supporting more transparent and efficient public service delivery, with reduced need for discretion and inter-personal interaction. This will directly improve the business environment through better governance.

Implementation Capacity of the Civil Service

54. **Legal and regulatory steps have been taken to modernize the civil service and strengthen its professional and managerial capacity to implement the ADS and the competitiveness agenda.** Effective reforms were implemented to depoliticize the civil service in 2002, but at the time the priority was stability and centralization. This DPO series supports the modernization of the civil service, with the primary objective of refocusing staffing on skills and performance, rather than years of experience within government. Currently low public sector salaries and cumbersome bureaucratic procedures undermine the capacity of the civil service and reduce its attractiveness to highly qualified applicants. In June 2014, Parliament passed amendments to the Law on Civil Service designed to increase the flexibility of recruitment, encourage the promotion of professional staff, and establish a modern performance evaluation system. The Civil Service Council has streamlined performance evaluation and adopted a performance management plan as well as a system of performance-based bonus payments, which allows the government to identify good performers and reward them in a targeted manner. The government has adopted a decree establishing the performance-based bonus system, which will be piloted in 2016. Full implementation is slated for 2017, along with the new performance evaluation system.

- **Trigger 5:** The government links pay awards to civil servants' performance using the strengthened performance appraisal system.

55. **Result.** The expected outcome of these policy actions is to increase the share of external candidates in non-junior civil service positions. This is a measure of the refocusing on skills that was identified as necessary for a modernized and flexible civil service with the capacity to implement critical reforms under the ADS and the competitiveness agenda, including the requirements associated with membership of the EEU. In the absence of these reforms, the civil services was oriented towards retaining existing talent rather than attracting external expertise.

Improving Trade Facilitation and Connectivity

Trade Facilitation

56. **This operation builds on reforms under previous DPO operations to support approval of the institutional and legal framework for trade facilitation, including through compliance with EEU requirements.** Customs has implemented important reforms over recent years aimed at improving efficiency. Progress has been achieved with the help of previous DPO operations, particularly through streamlining of control and processes, the introduction of a single-window clearance, computerization and electronic declarations, risk management, and effective post-release checks. Under this operation, two measures are being supported. In December 2015, the government approved and operationalized a Decree regulating trade through post services. To operationalize functions of the Authorized Economic Operators (AEO), the Ministry of Finance has developed and submitted for approval a regulation on AEO establishing provisions for self-assessment and self-declaration. These regulations customize the broader provisions of the Common Customs Clearance Procedures envisaged by the EEU's legal framework introduced in Armenia since July 1, 2015. Streamlining customs clearance procedures for e-trade at post services could provide impetus to electronic commerce. Introduction of the AEO function, on its part, would allow operation under simplified customs procedures, favorable payment terms, and customs control at preferred locations that would in turn contribute to facilitation of foreign trade and simplification of customs procedures.

- **Prior Action 8:** The Borrower has: (i) streamlined customs clearance procedures for e-trade at post services to improve trade facilitation, as evidenced by the *Government's Decree* No. 1461-N dated December 18, 2014 (duly published in the Official Gazette on December 20, 2014); and (ii) issued regulations to operationalize the functions of the Authorized Economic

Operators (AEO) to facilitate self-assessment and self-declaration; as evidenced by the *Government's Decree* No. 590-N dated May 21, 2015 (duly published in the Official Gazette on June 17, 2015), and the Borrower's Minister of Finance Orders No. 392-A and 389-A dated June 15, 2015, and Orders No. 583-N and 584-N dated August 26, 2015 (both duly published in the Official Gazette on September 15, 2015).

57. **Result.** The expected outcome of these policy actions is to increase the share of non-energy imports processed through the single-window approach. Harmonization with the new Customs Code obligatory for the EEU members will build on reforms implemented in previous years to streamline processes and strengthen use of the single window clearance. This will reduce the costs of trading and is a direct measure of trade facilitation.

Liberalization of the Aviation Sector

58. **Liberalization in aviation, an important step forward in the continuing efforts of the government to improve competitiveness, contributed to a significant increase in air traffic in 2014, especially important in land-locked logistics-challenged Armenia.** Flying to and from Yerevan was relatively expensive until 2013, when options for routes and timings were limited and prices were high, at least partially because of lack of competition in the sector. Armenia's complex logistics necessitated liberalization of the sector to improve air connectivity. Previous operations in this series supported this liberalization through the adoption of an open skies policy, improved transparency and competition, and a new institutional structure for oversight to strengthen accountability and rationalize division of responsibility.

59. **Prior to the reforms, higher prices and limited flexibility in air traffic to and from Armenia imposed costs on air passengers and cargo, as well as on the economy as a whole through lost opportunities for connecting people and goods.** Two elements are needed to estimate the overall welfare effect of liberalizing air transportation. First, a pricing equation able to capture fare responses related to market power and route concentration, along with other explanatory variables that proxy for airline costs, market demand characteristics, and quality of service, among others. Second, price elasticity of demand is needed to predict any likely traffic responses to variations in air fares. On average, aviation tariffs have declined by 19 percent in September 2015 compared with September 2013, before the government's declaration of an open skies policy. This was accompanied by an increased number of airlines operating to and from Armenia, reaching 36 in 2014, the highest in the last 10 years. Passenger arrivals and departures also expanded by 25 percent in 2014 compared with 2012, facilitated by lower airfares. As part of the DPF-3, the government issued Decrees on August 6, 2015 to implement the amended Law on Aviation (July 2015) to regulate procedures on Air Operating License and Air Operating Certification and to set criteria for establishing the Aviation Council, which is responsible for considering applications for aviation licenses and is already functional. In addition to the legal and institutional reforms, the government is in consultations with the Directorate-General for Mobility and Transport (DG MOVE) of the European Union to seek authorization and start negotiations around the European Common Aviation Agreement.

- **Prior Action 9.** The Borrower has; (a) amended the Aviation Law aimed at strengthening the institutional framework, as evidenced by the Borrower's Law No. 101-N dated June 19, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 22, 2015); and (b) issued regulations to the amended Aviation Law on: (i) the procedures for air operating license and air operating certification; and (ii) the criteria for establishing the Aviation Council, as evidenced by the *Government's Decrees* Nos. 962-N, 963-N, 964-N, 965-N, and 966-N, all dated August 6, 2015 (all duly published in the Official Gazette on September 2, 2015).

60. **Result.** The expected outcome of these policy actions is to increase the number of air passengers. The reforms supported are already improving the cost competitiveness of air travel to and from Armenia. The average fare cost is falling and the number of passengers flying is increasing, suggesting improved connectivity.

Improving Access to Credit

Credit Reporting, Collateral, and Insolvency Reform

61. **Improving efficiency of credit reports, a clearer legal framework for collateral, and an updated bankruptcy framework are aimed at improving access to finance.** The CBA has adopted a medium-term roadmap for a major overhaul of the credit registry, and started its implementation. The aim is to create a modern, stand-alone credit registry capable of delivering services to creditors and debtors in an efficient manner. In previous operations, measures were implemented to enhance the operation of the credit registry and reporting systems and to create a modern framework for secured transactions, allowing the use of moveable assets as collateral. These measures are expected to facilitate access to credit, especially for small and medium sized companies. Under DPF-3, the government has enacted implementing regulations during May–June, 2015, namely: (i) on the action plan for the registry reform; (ii) recognition of the Ministry of Justice (MoJ) as the authority responsible for the registry; and (iii) the creation of the agency for registry maintenance. The system has been tested and launched as scheduled on September 25, 2015 and became fully operational since October 1, 2015 as envisaged by the approved Law on Secured Interests.

- **Prior Action 10:** The Borrower has: (a) enacted the Law on Secured Transactions aimed at registering secured rights movable property, as evidenced by the Borrower's Law No. 263-N, dated December 17, 2014 (duly published in the Official Gazette on December 30, 2014); and (b) issued regulations to said Law on Secured Transactions, concerning, inter-alia: (i) the execution of the action plan to establish a credit registry, (ii) the recognition of the MoJ as the authority responsible for the credit registry, and (iii) the creation of the agency for registry maintenance, as evidenced by *Government's Decrees* Nos. 511-N dated May 14, 2015 (duly published in the Official Gazette on May 27, 2015), and 633-N dated June 10, 2015 (duly published in the Official Gazette on June 24, 2015).

62. **Access to credit will be further enhanced by improving the regulatory and legislative framework for insolvency.** This will help the survival of viable enterprises during bankruptcy procedures by facilitating debt restructuring and enterprise refinancing. The World Bank produced a technical report on "Resolving Insolvency in Armenia," which has been shared with the government. In order to allow time for more comprehensive reform, policy actions concerning the insolvency regime will be triggers for DPF-4. It is envisaged that the final revised draft Law on Bankruptcy will be completed by the Ministry of Justice and that the government would submit the proposed revisions to the Parliament for its fall session, to be discussed during an expedited Parliamentary session in line with the DPF project's time-line.

63. **The following indicative trigger for DPF-4 is proposed:**

- **Trigger 6:** The Borrower enacts revisions to the Law on Bankruptcy with the aim of:
  - (i) Improving the rules for appointment, qualification, and remuneration of insolvency practitioners;
  - (ii) Improving the rehabilitation provisions in line with international best practices; and
  - (iii) Revising the provisions on moratorium to enable rehabilitation of insolvent companies.

64. **Result.** The expected outcome of these policy actions is: (a) an increased number of credit reports issued in line with the new Law on Secured Transactions; and (b) improved rank on the strength of the

insolvency framework in Doing Business. The measures supported improve the efficiency and transparency of the collateral regime and bankruptcy framework for better access to credit, which are aimed to benefit micro, small, and medium enterprises (MSMEs), typically associated with faster job creation and growth.

Depth and Transparency of the Financial Sector

65. **The authorities are developing the regulatory framework for consolidated supervision and full disclosure of real ownership of financial institutions and groups to support financial stability and transparency.** The authorities remain committed to continued strengthening of the financial regulatory framework in line with the 2012 Financial Sector Assessment Program (FSAP) recommendations and international standards. Specifically, the draft legislative package (including amendments to the Law on Banks and Banking Activity, the Law on the Central Bank of Armenia, the Law on Insurance and Insurance Activity, the Law on the Securities Market, the Law on Investment Funds, and the Law on Credit Organizations) for consolidated supervision has been prepared by the CBA, approved by the government in July, and approved by Parliament in November 2015. The approval of the legislation by Parliament will be followed by the passage and enforcement of CBA implementation regulations for financial groups. In parallel, discussions are held for further enhancement of the regulatory and public disclosure framework for ultimate beneficial owners (UBO) of all financial institutions and groups.

- **Prior Action 11:** The Borrower has approved amendments to the Law on the Central Bank of Armenia, the Law on Banks and Banking Activity, the Law on Insurance and Insurance Activity, the Law on Securities Market, the Law on Investment Funds, and the Law on Credit Organizations; aimed at consolidating supervision of financial institutions and financial groups, as evidenced by their publication in the Borrower's Parliament web page.

66. **The following indicative triggers for DPF-4 are proposed:**

- **Trigger 7:** The government and CBA approve regulations on consolidated supervision in line with the amended Law on Financial Supervision.
- **Trigger 8:** Parliament approves legislative amendments to enforce disclosure of real ownership of financial institutions and groups. Government and CBA approve revised regulations to support these amendments.

67. **Results.** The expected outcome of these policy actions is to increase the number of consolidated audits implemented by the CBA. The measures directly enhance governance, transparency, financial stability and deepening, and investor protection to support investment and growth.

68. **The preparation of the DPF program has been informed by analytical work carried out by the Bank, the government, and other donors.** Details for DPF-3 are presented in Table 5.

Table 5. DPF Prior Actions and Analytical Underpinnings

Action Areas	Analytical Underpinnings
Pillar 1. Promoting Fiscal, Social, and Environmental Sustainability	
Borrower adopts a draft Unified Tax Code.	Armenia Programmatic PER – Fiscal Consolidation and Growth Recovery (2012), Expanding the Fiscal Envelope (2014). Country Economic Memorandum; Armenia: Drivers of Dynamism (2015).
Borrower enacts legal and regulatory framework for integrated social services delivery.	Armenia Poverty Updates (2011–15).
Borrower enacts a regulation on mining waste disposal and management	Armenia Country Environment Analysis (2011).

in line with the amended Law on Waste Management.	Armenia Country Environmental Note (2014).
Pillar 2. Strengthening Competitiveness	
Borrower streamlines the inspections in line with the reform strategy and the Law on Inspection Bodies.	Tax Compliance Cost Survey (IFC, 2011).
Borrower amends the Law on Trade and Services and the Law on Business Notification, introducing the principle of notification to streamline licensing.	Country Economic Memorandum; Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity (2013). Regulatory Guillotine Project (2015).
Streamlining customs clearance process by introduction of a one-stop shop for management of cross-border transactions, setting procedures for e-trade through post services and by introducing the authorized economic operator (AEO) institute.	Country Economic Memorandum; Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity (2013). An Assessment of Challenges and Opportunities in the Eurasian Economic Union (2015).
Measures to raise transparency and improve competition in aviation, adoption of a new Law on Aviation and upgrading regulations on public air transport policy and delineation of responsible agencies with a clear indication of responsibilities for: (1) policy making, (2) execution of policies, and (3) controlling of implementation; capacity building for monitoring and regulating agreements in air transport. .	Country Economic Memorandum; Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity (2013).
Borrower enacts legislation and implementing regulations for secured rights in movable assets.	Country Economic Memorandum; Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity (2013).
Government/CBA adopt the legal and regulatory framework for consolidated supervision and full disclosure of real ownership of financial institutions and groups.	Country Economic Memorandum; Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity (2013).
The government releases a Decision on the Interoperability Program to: (i) outline the scope of the program;(ii) define roles and responsibilities of key agencies;(iii) define overall governance structure;(iv) define implementation timeline; and (v) define necessary regulatory framework for implementation.	Country Economic Memorandum; Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity (2013); CPIA 2013; Tax Compliance Cost Survey (IFC, 2011).

C. LINKS TO THE CPS AND OTHER BANK OPERATIONS

69. **The DPO series is fully aligned with the Country Partnership Strategy (CPS).** The CPS for FY 2014–17 was discussed by the Bank’s Board in November 2013. Discussions with various stakeholders, including the government, during the preparation of the DPO series and the CPS were held in parallel. As the main policy-based lending instrument of the Bank, the DPF is aligned with and directed at providing support for the implementation of the government’s Armenia Development Strategy. The overall share of the DPF will be about 30 percent of the portfolio with a broad cross-sectoral content and leveraging of budget support operations from other partners, such as the Asian Development Bank (ADB), the Eurasian Development Bank (EADB), or the EU.

70. **The complementary efforts of programmatic support under the DPF, analytical and advisory services, and investment lending will support reforms, institutional change, and the fiscal space for investment.** The DPF-supported reforms in the areas of tax reform, public administration, social protection, access to finance, and competitiveness create a better policy environment for the implementation of investment projects under the CPS. In particular, reforms targeting improved fiscal space are critical to ensuring adequate investment and social spending by the government. An Institutional Development Fund (IDF) grant was approved to enhance the capacity of Armenian institutions and key stakeholders to improve environmental governance, inclusion, and transparency in the use of the country’s mineral resources. A number of grant-funded activities in the financial sector are being implemented or launched to follow up on the results of the 2012 FSAP, including in the areas of capital markets development and pension reform, access to finance and secured transactions, consumer protection and financial capability, enterprise accounting, and audit reform.

71. **The International Finance Corporation’s (IFC) investment activities and advisory services are supporting the strengthening of the business environment.** IFC intends to continue its focus on the financial sector, as this is the most effective way for IFC to reach a large number of smaller businesses in

the economy. To support its client banks, IFC will continue to provide short and medium-term finance and support recapitalization with equity or quasi-equity. During this period, SME finance and microfinance will remain key priorities. In the medium term, enduring priorities such as energy efficiency and housing finance are likely to again take precedence. The IFC will also explore opportunities to reach key sectors, such as agriculture and mining, either directly or through financial intermediaries. The IFC will collaborate closely with IDA/IBRD in these areas, many of which are included in the DPO series. Selected PPP advisory opportunities in healthcare and infrastructure may be considered depending on the role the IFC can play.

D. CONSULTATIONS AND COLLABORATION WITH IFIs AND OTHER DEVELOPMENT PARTNERS

72. **The government has a well-established mechanism for public consultations on major policies.** The Armenia Development Strategy has gone through a substantial consultation process, including a two-day workshop with donors and civil society in July 2013. The main policy reforms in the DPF are mirrored in the ADS, and were also discussed during consultations on the new CPS in June 2013. In addition, the Bank held meetings with civil society during appraisal.

73. **Throughout the current DPO series the government engaged with different stakeholders to build consensus around important policy reforms and make them inclusive.** One of the examples is the partnership with civil society organizations around the Environmental Impact Assessment legislation. After the first unsuccessful attempt to pass a new EIA Law in 2013, the Ministry of Natural Protection formed a multi-stakeholder working group and produced a new draft, which was approved by the government and was in compliance with international standards (Aarhus Convention). Other examples of multi-stakeholder engagement include the format of the Inspection Board headed by the Prime Minister and attended by public and private sector representatives. The draft Unified Tax Code has just been opened for public consultations. In addition, all the prior actions have gone through consultations with relevant stakeholders. The team collaborated also with OPCS to involve Armenia in the global consultation process on DPF Retrospective and held a session in Yerevan in June, 2015 to collect and incorporate feedback from different stakeholders.⁴

74. **The Bank is actively collaborating with the ADB and the EBRD on their respective programs.** These IFIs have a large and growing portfolio in Armenia. In addition to large-scale infrastructure projects, the ADB portfolio also includes budget support operations. The current cycle of policy-based operations of the Bank and the ADB provides an opportunity for coordination and cross-support. The EBRD's portfolio in Armenia is largely geared to supporting the private sector development agenda. DPF measures addressing improvements in business environment, innovation, and competitiveness and other important components of the second generation reforms provides solid grounds to ensuring complementarities and better outcomes.

75. **The Eurasian Development Bank started its operations in Armenia recently and is gradually expanding its portfolio.** In addition to investment projects in infrastructure, it is also providing budget support by way of its Anti-Crisis Fund (ACF) facility. In 2013, the EU was expanding its program in Armenia to support the implementation of the Eastern Neighborhood Partnership (ENP) Action Plan and a Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA). All seven rounds of DCFTA negotiations were successfully concluded in preparation of an Association Agreement between the EU and Armenia. The process will obviously evolve in a different direction in light of Armenia's decision to join the

---

⁴ The summary feedback is available at https://consultations.worldbank.org/Data/hub/files/consultation-template/2015-development-policy-financing-retrospective/en/meetings/feedback_summary_dpf_retrospective_consultation_armenia.pdf

Eurasian Economic Union, and the EU is currently reviewing its assistance strategy. Under this DPO series, the EU/Bank teams collaborated closely in some areas, while aiming to avoid overlap.

V. OTHER DESIGN AND APPRAISAL ISSUES

A. POVERTY AND SOCIAL IMPACT

76. **The DPF program supports reforms that affect the poor and the bottom 40 percent of the welfare distribution through revenue mobilization and expanded direct transfers and subsidies.** The ex-ante assessment of these impacts suggests that on the revenue side, the distributional impact of the draft Unified Tax Code is expected to be regressive. On the expenditure side, the positive distributional impact comes through well-targeted safety nets and better service provision and quality through integrated social services. Both, the integration of social services and the support to Family Benefit Program (FBP), could have positive gender impacts—in the case of FBP, female-headed households have a 4.6 percentage point higher probability of receiving benefits than male-headed households. A new framework on trade facilitation, a law on aviation and regulations on secured transactions can lift the growth potential of the economy which translates into more employment and higher wages in the medium term. Note that future actions to be supported by the DPF also include tariff increases for farmers using irrigation water; this needed step towards financial sustainability of the sector can eliminate regressive subsidies but the rollout of tariff increases must be accompanied by measures to support small farmers.⁵

77. **The distributional impact of the tax reforms described in the draft Unified Tax Code is expected to be regressive, and as a consequence likely to result into lower income levels among the poor and vulnerable in the absence of compensatory measures or targeted revisions to the proposed reforms.** Negative distributional impacts are primarily driven by the changes introduced to the PIT and the VAT.⁶ Specifically,

- A single flat personal income tax (PIT) rate of 20 percent on taxable income is expected to be regressive and would alter the relative tax burden across the welfare distribution, as experience from other countries in Europe and Central Asia (Russia, Estonia, Poland, Romania, the Czech and the Slovak Republics as well as Georgia) has shown. Currently, the tax code has three brackets with marginal tax rates of 24.4 percent (AMD 0-120,000), 26.0 percent (AMD 120,001-2,000,000) and 36.0 percent (above AMD 2,000,001) but previous analysis has shown that the large majority of households falls into the second bracket which makes the tax code only mildly progressive. Under the draft Unified Tax Code currently under discussion there is no minimum threshold and together with a long list of loopholes (i.e. incomes from securities and dividends) the new tax code would disproportionately benefit richer households. Further analytical work will be based on the current tax code and most recent data from 2014 to compare the progressivity of the tax structure with simulations of the distributional effects of a flat PIT as proposed under the new Tax Code.
- Several changes are to be introduced to the VAT with the purpose of increasing revenue and strengthening compliance. These include lowering the VAT threshold to AMD 40 million and inter alia, the elimination of exemptions for supply of irrigation water by associations of water users, import and sales of diesel and scientific and research work. Yet, the elimination of exemption for selected medical and tertiary education expenses are the measures with the

---

⁵ Tariff reform for irrigation water is a trigger for DPF-4.

⁶ World Bank (2014). “Armenia Public Expenditure Review”, World Bank, Washington DC.

highest potential to generate distributional impacts and thus constitute the focus of the discussion below:

- i. Elimination of VAT exemptions for medical equipment, appliances and medical services could increase out-of-pocket health expenditures (budget shares for health services for poor households was 0.4 percent and non-poor households 4.5 percent in 2013)⁷ for all income groups, as higher costs are passed on to consumers by health care providers, and this could translate into lower utilization rates, particularly among the less well-off, in the absence of other mechanisms that mitigate the impact of higher prices on access to services.⁸
  - ii. Although the elimination of VAT privileges for tuition fees for higher education is unlikely to have immediate equity impacts given that few among the poor and vulnerable are enrolled in tertiary education, it could present a barrier over the medium term as graduation rates from secondary school increase for these populations. In the year 2013, the gross enrollment rate into basic schools constituted 89 percent in the poorest quintile and above 90 percent for the rest of the welfare distribution. The gross enrollment rate in high schools was 75 percent for secondary education (with no differences between the non-poor and the poor) and 42 percent for higher education institutions (51 percent for non-poor and 26 percent for poor households)—and these rates have been increasing over time. In light of higher gross enrollment rates for females in tertiary education (for master degrees, 16.4 percent versus 8.6 percent for males), the elimination of tax privileges will disproportionately fall upon female students.⁹
- The expected distributional impacts of a broader tax base for excises and higher excise rates is mixed—i.e. higher taxes on diesel fuel, petrol, alcoholic beverages and tobacco products are expected to disproportionately affect the poor and vulnerable, who devote a higher share of their income to the consumption of these goods (for instance budget shares for tobacco for poor households was 3.3 percent and non-poor households 3.0 percent in 2012), while higher taxes on compressed gas, coffee and perfume are unlikely to have a large impact.

78. **While the main purpose of the Tax Code is to increase revenues, the Bank will continue to work with the authorities to ensure that the welfare and equity impact of the tax reform on the poor and vulnerable will be minimized.** As indicated in the Letter of Development Policy, the government is committed to addressing comments relating to the need for better provision in the tax code for the protection of low-income households. In addition expenditure side measures, such as improved access to basic services and strengthening of the existing safety net programs would allow for better protection of the poor and vulnerable.

79. **As the draft Unified Tax Code is finalized, it will be important to ensure that the welfare and equity impact of the tax reform on the poor and vulnerable are minimized through protective measures.** International experience suggests that rather than relying on social spending alone, the tax code needs to be designed to ensure that equity objectives are met. On the revenue side, a minimum threshold for the PIT could make the tariff more progressive by exempting low-income households from income tax. On the expenditure side, existing safety net programs could potentially compensate the less

---

⁷ National Statistical Service of the Republic of Armenia, NSSRA (2014). “Social Snapshot and Poverty in Armenia 2013,” Yerevan, Armenia.

⁸ Angel-Urdinola, Diego F.; Jain, Shweta (2006). “Do Subsidized Health Programs in Armenia Increase Utilization among the Poor?” World Bank, Washington DC.

⁹ National Statistical Service of the Republic of Armenia, NSSRA (2014). “Social Snapshot and Poverty in Armenia 2013,” Yerevan, Armenia.

well-off for such regressive effects as anticipated by the proposed changes to the tax code. Yet, the FBP budget is very limited in size (4.1 percent of government expenditure in 2011) and covers only 19.7 percent of consumption poor households in Armenia.

80. **The integration of social services aims to eliminate existing and often mutually reinforcing barriers to access to social services and support programs, particularly among the less well-off, and to more broadly increase the quality of service delivery.** Poor households often experience overlapping deprivations related to health, education, labor market outcomes and living standards which stem from lower access to services and markets, and often arise due to higher administrative or opportunity costs. For instance, in the year 2013, 7.3 percent of the population lived in households which had limited access to labor markets and simultaneously suffered from bad health outcomes, which in turn also increased their likelihood to experience consumption poverty.¹⁰ The integrated delivery of pensions, employment services, social assistance, disability benefits and social services allows for better coordination, lower cost of access and improved information flows and it is therefore expected to benefit all households and particularly poor households. Consolidated social services delivery has already been implemented in 19 regional centres to provide integrated delivery of services by public employment, pension and social assistance agencies. Findings from an evaluation study of the pilot in the Ararat region—South of Yerevan with a regional poverty rate close to the national poverty rate—confirm that the physical infrastructure of Comprehensive Social Services Centres is already well-established whereas coordination and communication with ministries needs to be enhanced.¹¹ From the pilot and the evaluation study, welfare impacts and the profile of users and beneficiaries remain unclear and should be monitored in the future. Even though the streamlining of social services enhances effectiveness and efficiency in the delivery of social services—including better targeting and higher access—any unintended impacts of the integrated service delivery, due to social stigma, on use of services by beneficiaries should be closely monitored.

81. **Electricity tariffs were recently increased to enable the distributor to recover higher costs of service provision and ensure ENA's solvency.** Access to electricity in Armenia is universal and the share of electricity in household budget is higher for poor than non-poor households (5.8 percent for the poor and 4.1 percent for the non-poor in 2013).¹² Previous findings from an ex-ante analysis related to a 10.5 percent increase of gas prices and a 20.2 percent increase for electricity in 2013, predicted an increase in the share of the poor—those below the national poverty line—by about 3 percentage points due to increases in both, electricity and gas prices.¹³ The government complemented the 2013 tariff increases with poverty targeted gas subsidies to beneficiaries of the Family Benefit Program. In the case of the 2015 power tariff increase of 16.5 percent, the government has responded with a universal subsidy (financed through off-budgetary sources in 2015) for all residential consumers and small and medium enterprises. The introduction of this subsidy has prevented any potential negative impact on poverty and vulnerability associated with the tariff increase. However, the universal nature of the subsidy translates into a significantly higher expenditure commitment for a given distributional impact than, say, a targeted measure, and leads to the regressive distribution of resources, given that the rich consume more electricity than the poor (in 2012, richest quintile consumed 1.4 times more electricity than the poorest quintile).

---

¹⁰ Martirosova, Diana et al. (2015). "Monitoring Poverty in Armenia Using Multidimensional Poverty Indicators", UNECE working paper No. 15/2015, Geneva.

¹¹ USAID (2014). "Evaluation of integrated social services centers – Findings and recommendations for improvement in services," USAID, Washington DC.

¹² National Statistical Service of the Republic of Armenia, NSSRA (2014). "Social Snapshot and Poverty in Armenia 2013," Yerevan, Armenia

¹³ World Bank (2014). "Distributional Impacts of Gas and Electricity Tariff Increases in Armenia. Companion Report, Armenia Poverty Assessment", World Bank, Washington DC.

82. **The electricity tariff subsidies are a temporary measure expected to end in August 2016.** Since energy is a necessity good, higher prices for electricity are expected to increase the incidence of poverty also because many households – especially in urban areas – use electricity for heating (around 15 percent in 2012). Hence, the removal of temporary universal subsidies could be accompanied by planned poverty-targeted, mitigating measures. The FBP, which can be used to provide poverty targeted compensatory transfers to the less well-off such that their electricity budget share does not become unaffordable, establishes an effective platform to ensure that the poor remain protected against future tariff increases. Also, changes in the tariff design could be considered with the aim of offering some protection to the less well. Experience from decades of reforms in the energy sector shows how difficult it is to roll back subsidies, particularly, when there is a perception of inefficiencies in the sector.¹⁴ Bearing this in mind, the government must also consider complementing future tariff increases with visible and concerted efforts to invest in power generation capacity and communicating and educating the public about the reasons for electricity tariff increase.¹⁵

83. **Despite fiscal consolidation, the allocation to the Family Benefits Program remains unchanged and supports around 104 000 households in 2014.** The FBP is an unconditional, means-tested cash transfer program which covers 23.1 percent of households in the first quintile and 13.4 percent of the second quintile of the welfare distribution. Fiscal incidence analysis shows that the program is well-targeted; but has only a limited impact on poverty due to its limited size.¹⁶ It does however reduce the depth of poverty. Simulation results illustrate that under the absence of FBP, poverty in 2013 would have been 1.5 percentage points higher and the poverty gap would have increased from 5.9 to 7.4. Protecting the FBP budget is a sound strategy for the government embarking on a number of reforms that will affect the poor in face of sluggish economic growth and a difficult macroeconomic outlook. In particular, FBP provides a platform for provision of compensatory benefits to mitigate the regressive impact of the new tax code and the likely increase of prices for electricity starting in September 2016.

Table 6. Summary of Poverty, Social, and Gender Impacts

DPF-3 Prior Actions	Expected distribution, social, and gender impacts of reform
The Borrower has approved a draft Unified Tax Code; as evidenced by the <i>Government's Protocol Decree</i> No. 45 dated October 8, 2015 (duly published in the Borrower's website www.e-gov.am on said date).	Proposed flat PIT with no exemption threshold will be regressive and likely increase tax burden for lower and middle income households. Proposed elimination of VAT exemptions are likely to be regressive. Changes to excises have mixed distributional impact.
The Borrower has increased the electricity tariff for end-users to improve financial sustainability of the electricity sector, as evidenced by the Public Services Regulatory Commission's Decision No. 174-N dated June 17, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 15, 2015).	The government temporarily protected all residential consumers from the tariff increase (these subsidies supporting freezing of tariff increases to be rolled back in July 2016). Suitable mitigation strategies for the less well-off consumers must be put in place prior to July 2016 to avoid negative poverty impacts.
The Borrower has: (a) amended the Law on Waste Management aimed at improving the management of mining waste to reduce negative environmental impacts, as evidenced by the Borrower's Law No.105 dated June 22, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 22, 2015); and (b) issued regulations to said amended Law on Waste Management; as evidenced by the <i>Government's Decrees</i> No. 1038-N, 1043-N, 1042-N, 1045-N, all dated September 10, 2015 (all duly published in the Official Gazette on September 23, 2015); and the	Distribution neutral.

¹⁴ Kojima, Masami; Bacon, Robert; Trimble, Chris. (2014). "Political economy of power sector subsidies: a review with reference to Sub-Saharan Africa", World Bank, Washington DC.

¹⁵ For further details on power generation and distribution, see: Kochnakyan, Katharine Baragona (2015): "Armenia Private Power to Gas Project (P155581)", World Bank, Washington DC.

¹⁶ World Bank (2015). "Poverty Assessment for Armenia, How the crisis changed the pace of poverty reduction and shared prosperity", World Bank, Washington DC.

DPF-3 Prior Actions	Expected distribution, social, and gender impacts of reform
Minister of Environment's Orders Nos. 243-N and 244-N, both dated August 20, 2015 (both duly published in the Official Gazette on September 15, 2015).	
<p>The Borrower has approved: (a) an amendment to the Law on Trade and Services; and (b) the Law on Business Notification, both aimed at introducing the principle of notification to streamline licensing for businesses, as evidenced by the Borrower's Law No. 35-N and Law No. 36-N, both dated on May 7, 2015 and duly published in the Borrower's Parliament webpage..</p> <p>The Borrower has: (i) streamlined customs clearance procedures for e-trade at post services to improve trade facilitation, as evidenced by the <i>Government's Decree</i> No. 1461-N dated December 18, 2014 (duly published in the Official Gazette on December 20, 2014), and (ii) issued regulations to operationalize the functions of the Authorized Economic Operators (AEO) to facilitate self-assessment and self-declaration; as evidenced by the <i>Government's Decree</i> No. 590-N dated May 21, 2015 (duly published in the Official Gazette on June 17, 2015), and the Borrower's Minister of Finance Orders No. 392-A and 389-A dated June 15, 2015, and Orders No. 583-N and 584-N dated August 26, 2015 (both duly published in the Official Gazette on September 15, 2015).</p>	Distribution neutral.
The Borrower has approved amendments to the Law on the Central Bank of Armenia, the Law on Banks and Banking Activity, the Law on Insurance and Insurance Activity, the Law on Securities Market, the Law on Investment Funds, and the Law on Credit Organizations; aimed at consolidating supervision of financial institutions and financial groups, as evidenced by their publication in the Borrower's Parliament web page.	Distribution neutral.

B. ENVIRONMENTALASPECTS

84. **The DPO series does not support policies that will have significant negative impact on natural resources and the environment.** It supports the development of a legal and regulatory environment, building on the analytical framework of the Armenia Country Environment Analysis (FY2009) and the two Environmental Sector Notes (FY2014) on Armenia, one titled "Sustainable and Strategic Decision Making in Mining," and the other "Environmentally and Socially Sound Management of Mine Tailings."The DPO series aims to address specific policy shortcomings identified in the analysis concerning the environmental sustainability of the mining sector. This includes enhancing the regulation of mining waste which remains a significant concern. The DPO series supports the modernization of environmental legislation in line with good international practices and commitments made by the government under international conventions. The prior action on the Law on Waste Management will have a positive impact on the environment. The Bank program also includes assistance for strengthening the institutional capacity ofthe Ministryof NatureProtection and the Ministry of Energy and Natural Resources through an Institutional Development Fund (IDF) grant for Sustainable and Inclusive Mining which will be completed in late 2016. Nonetheless, the institutional capacity for management of environmental risks in Armenia remains limited. The 'one stop shop' established for issuance of mining licenses has limited capacity to ensure compliance with environmental safeguards. The new EIA Law adopted in 2014 enhances the role of the Environmental Expertise Department of the Ministry of Nature Protection in the process of granting mining licenses through the review of EIAs. The EIA law also expands significantly the public involvement in the EIA process. In the future, the government intends to further strengthen the enforcement and implementation capacity of the government agencies mitigating environmental impacts of the mining sector, especially concerning environmental liability provisions. This would require adopting procedures and financial surety mechanisms that would increase the accountability and transparency of the use of funds from the Environmental Fund and reduce the risk of future liabilities to the state regarding rehabilitation of mines after closure.

85. **Reform measures related to electricity tariff increases, tax reforms, and cost recovery in the irrigation sector can have both positive and negative effects, depending on the complementary measures.** If the tariff increase is subsidized in a manner targeted at the poor, the measure is likely to be environmentally neutral. If not, poor households may switch to less environmentally friendly alternatives such as fuel wood. Currently there is an untargeted subsidy covering the tariff increase to households and small businesses, which will be rolled back by August 2016, at which point additional measures using the existing targeting mechanism under FBP and EBP could provide mitigation. This includes strengthening Armenia's policy and legal framework for sustainable forest management and energy policies that promote a higher share of renewables in the energy mix. Reforms in trade facilitation custom legislation should consider the streamlining clearance procedures, with special care concerning timber products and many other forest-related value resources, including wildlife, and biodiversity. Tax reforms could also result in distributional effects that can cause change in behavior that may affect the environment for similar reasons. Again, mitigation would come from protecting consumption of low income households from indirect tax increases. Lastly, measures for cost recovery in the irrigation sector and for reducing subsidies therein, would have a positive effect by way of incentivizing more effective use of water resources and energy efficiency.

Table 7: Summary of Environmental Impact

DPF-3 Prior Actions	Expected environmental impacts
The Borrower has approved a draft Unified Tax Code; as evidenced by the <i>Government's Protocol Decree</i> No. 45 dated October 8, 2015 (duly published in the Borrower's website www.e-gov.am on said date).	Neutral impact.
The Borrower has increased the electricity tariff for end-users to improve financial sustainability of the electricity sector, as evidenced by the Public Services Regulatory Commission's Decision No. 174-N dated June 17, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 15, 2015).	Removal of temporary universal subsidies could increase the pressure on poor households to resort to increased use of fuel wood for heating. Therefore such measures need to be accompanied by planned poverty-targeted, mitigating measures. Increased use of fuel wood could have a negative environmental impact and on indoor air quality as well as on forest resources in the absence of a good forest management practice. The government must consider complementing future tariff increases with visible and concerted efforts to invest in power generation capacity from renewables. This includes targeted measures in rural and mountainous areas to encourage use of biomass and bioenergy. Therefore this prior action could have a negative impact in the absence of energy policies that promote a higher share of renewables in the energy mix.
The Borrower has: (a) amended the Law on Waste Management aimed at improving the management of mining waste to reduce negative environmental impacts, as evidenced by the Borrower's Law No.105 dated June 22, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 22, 2015); and (b) issued regulations to said amended Law on Waste Management; as evidenced by the <i>Government's Decrees</i> No. 1038-N, 1043-N, 1042-N, 1045-N, all dated September 10, 2015 (all duly published in the Official Gazette on September 23, 2015); and the Minister of Environment's Orders Nos. 243-N and 244-N, both dated August 20, 2015 (both duly published in the Official Gazette on September 15, 2015).	Positive impact.
<p>The Borrower has approved: (a) an amendment to the Law on Trade and Services; and (b) the Law on Business Notification, both aimed at introducing the principle of notification to streamline licensing for businesses, as evidenced by the Borrower's Law No. 35-N and Law No. 36-N, both dated on May 7, 2015 and duly published in the Borrower's Parliament webpage.</p> <p>The Borrower has: (i) streamlined customs clearance procedures for e-trade at post services to improve trade facilitation, as evidenced by the <i>Government's Decree</i> No. 1461-N dated December 18, 2014 (duly published in the Official Gazette on December 20, 2014), and (ii) issued regulations to operationalize the functions of the Authorized Economic Operators (AEO) to facilitate self-assessment and self-declaration; as</p>	Armenia has not fully aligned its forest legislation with the principles of sustainable forest management. In this context addressing illegal logging across the country remains a priority and reforms in trade facilitation custom legislation has to consider the streamlining clearance procedures with special care concerning timber products and many other forest-related value resources, including wildlife, and biodiversity. Therefore this prior action could have an impact on forest resources in the absence of a robust system for monitoring and enforcement of good forest practices.

DPF-3 Prior Actions	Expected environmental impacts
evidenced by the <i>Government's Decree</i> No. 590-N dated May 21, 2015 (duly published in the Official Gazette on June 17, 2015), and the Borrower's Minister of Finance Orders No. 392-A and 389-A dated June 15, 2015, and Orders No. 583-N and 584-N dated August 26, 2015 (both duly published in the Official Gazette on September 15, 2015).	
The Borrower has approved amendments to the Law on the Central Bank of Armenia, the Law on Banks and Banking Activity, the Law on Insurance and Insurance Activity, the Law on Securities Market, the Law on Investment Funds, and the Law on Credit Organizations; aimed at consolidating supervision of financial institutions and financial groups, as evidenced by their publication in the Borrower's Parliament web page.	Neutral impact.

C. FIDUCIARY, PFM, DISBURSEMENT, AND AUDITING ASPECTS

86. **The overall public financial management system is acceptable for this operation and efforts to implement further reforms continue.** The government's PEFA self-assessment was conducted in 2013 (published in 2014) with support from the EU and GIZ. As per the PEFA report, the PFM system performance has remained strong (scores of at least B) for 16 out of the 28 performance indicators (PIs). The PEFA ratings have improved for nine PIs (including cash management, internal audit, accounting and financial reporting, external audit [Supreme Audit Institution], etc.) reflecting progress in implementing PFM reforms since 2008; however, some of those critical PFM elements still remain weak.¹⁷

87. **DPO-1 supported adoption of an integrated PFM reform strategy.** The government, with the technical support of the EU, is updating the 2011–2020 Strategy for Reforming the PFM System and its Action Plan, which would also address shortcomings of the PFM system. Government budgets are published on the Ministry of Finance's website. The treasury has a robust system in place and all Bank-financed project accounts were transferred into the treasury in December 2010 and have been satisfactorily maintained. A Law on Internal Audit has been adopted and a modern internal audit system with internal audit standards and detailed manuals has been established. The government has developed Armenian Public Sector Accounting Standards (APSAS) based on International Public Sector Accounting Standards (IPSAS), a chart of accounts, and draft law on public sector accounting with the Bank's support. The law has already been adopted by Parliament. The APSAS have been successfully piloted and are now programmed to be rolled out by the government. A comprehensive fiduciary control framework over non-commercial organizations (NCOs) has been designed to help manage the fiscal risk posed by NCOs as well as improve the quality of service delivery by these state organizations. The Chamber of Control (Armenian supreme audit institution, COC) has been made independent from Parliament and a new law enhancing its mandate was enacted as a result of amendments in the constitution in 2005. The Bank assists the COC in strengthening its capacity to conduct financial and compliance audits in line with International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI).

88. **Armenia's public procurement legal and regulatory framework enacted in 2011 is conducive to competitive, economic, efficient, and transparent procurement.** Armenia is a member of the Agreement on Government Procurement of the World Trade Organization (GPA-WTO) since 2011. Currently, with support of the investment partners (EBRD/SIGMA/UNCITRAL), the Government of Armenia is drafting an amendment to the Law on Public Procurement (LPP) to meet both the GPA-WTO

¹⁷ A summary of the PFM system performance, including strengths and weaknesses, is provided in the previous project document (DPO-2).

and the EEUT (Eurasian Economic Union Treaty) requirements. The country is also working on implementing a fully independent appeals system. Transparency and service delivery improvements were enabled through various electronic government systems, including the e-procurement platform known as ARMEPS (Armenian electronic procurement system). ARMEPS was introduced under World Bank financing and will constitute a total solution for the implementation of public procurement. Starting from 2015, the use of the ARMEPS became mandatory for all methods of procurement stipulated by the LPP. Although the system has necessary functionalities and quality technical support is available, it does not yet operate in its full capacity. At present, three more modules are being developed: (a) contract management, (b) planning, and (c) reporting. The Government is expected to launch the updated system by end-2015. As for Bank financed procurement, progress has been made towards the use of country systems, including authorization to use the e-procurement platform for low value procurements and agreement on the publication of bidding documents by Project Implementation Units (PIUs) in the Armenia Procurement Portal. There are no major issues as far as procurement implementation is concerned in Armenia. Although the Country Procurement Assessment Review (CPAR) updated in 2009 concluded that the public procurement environment in Armenia is in the medium- to high-risk category, this assessment will very likely need to be upgraded based upon the above.

89. **The CBA's foreign exchange management is transparent and subject to adequate operational controls, and the CBA maintains safeguards in its financial reporting practices, the external audit mechanism, and the internal audit function.** This was reconfirmed in the latest central bank safeguards assessment by the IMF in 2014. The CBA adopted the International Accounting Standards (now International Financial Reporting Standards, IFRS) in 1996 and has been audited by internationally recognized auditing firms. Independent auditors have issued unmodified opinions on recent CBA financial statements including for FY 2014.

90. **The CBA foreign exchange environment, the current performance of the PFM system, and the government's commitment to reform, taken together, are adequate to support the operation.**

91. **Borrower and credit amount:** The Borrower will be the Republic of Armenia. Upon effectiveness of the Loan Agreement, the proposed IBRD loan of US\$50 million will be made to the Republic of Armenia, represented by the Ministry of Finance (MoF). The effectiveness provision will be a legal opinion by Armenia that it has followed its laws and procedures for the ratification of the legal agreement. The proposed IBRD loan will have a maturity of 25 years including a 14.5-year grace period.

92. **Disbursement:** The Bank will disburse the Loan in US dollars in the MoF's US dollar deposit account in the Central Bank of Armenia, which forms part of the country's foreign exchange reserve. The Borrower shall ensure that upon deposit of the proceeds of the Loan into the said account, an equivalent amount will be credited in the Borrower's budget management system, in a manner acceptable to the Bank, that is: the MoF's budget account will be credited with the Armenian dram equivalent at the official exchange rate within 30 days of disbursement. The MoF will be responsible for the operation's administration, for preparing the withdrawal application, and for maintaining the deposit account at the CBA, as required. The MoF, with the assistance of the CBA, will maintain records of all transactions under the DPF-3 in accordance with sound accounting practices.

93. **Reporting, auditing and closing date:** Considering the Bank's knowledge of the public finance management systems and the ongoing improvements of these systems, the positive assessment of the CBA made by the IMF, previous unmodified audit opinions on deposit account under Poverty Reduction and Support Credits (PRSCs), and unmodified opinions issued by the CBA's auditor on the recent years financial statements, no additional fiduciary arrangements, including audit, will be required for the deposit account. The closing date of the proposed loan will be November 30, 2016.

94. **Confirmation and eligible expenditure:** The Borrower will provide to IBRD a confirmation that the amount of the DPF-3 has been credited to the account that is available to finance budget expenditures within 30 days from the date of receipt of the amount (the format of the confirmation letter should be acceptable to IBRD). The administration of the loan will be the responsibility of the MoF. If the Bank at any time determines that any amount withdrawn under the Bank loan has been used for excluded expenditures, as stated in the legal agreement, the Bank will require the Borrower to refund the amount to the Bank. The amount so refunded shall be credited to the loan account and canceled.

D. MONITORING, EVALUATION, AND ACCOUNTABILITY

95. **The government has designated the Chief of Government Staff as the main counterpart for the DPF program.** The Deputy Prime Minister is responsible for policy coordination and overall project implementation, relying on assigned officials in the different government agencies. The same deputy prime minister is responsible also for donor coordination, and is thus well placed to implement the DPF.

96. **The proposed operation is aligned with the goals specified in the government's strategic policy documents, with a detailed matrix of expected outcomes and monitoring indicators.** The government monitors the implementation progress in line with procedures stipulated by the Prime Minister's Decree No. 803-N approved on September 24, 2009. The Decree sets standards and requirements for preparation, discussion, and monitoring of the government's action plans and strategic development programs, and defines a procedure for organizing discussions, addressing received comments, and settling disputes.

97. **The government has sufficient institutional capacity for program monitoring.** As the experience of the last few years shows, the above described framework of policy preparation, discussion, and monitoring has been institutionalized in Armenia. Amendments made in 2011 introduced new requirements pertaining to prioritization of policies and program actions and streamlining deadlines for different submissions. Armenia subscribed to the IMF's General Data Dissemination System in 2002 and is a compliant country. The overall data quality, availability, and timeliness of released statistics are in line with international standards (www.armstat.am).

98. **Grievance Redress.** Communities and individuals who believe that they are adversely affected by specific country policies supported as prior actions or tranche release conditions under a World Bank Development Policy Operation may submit complaints to the responsible country authorities, appropriate local/national grievance redress mechanisms, or the World Bank's Grievance Redress Service (GRS). The GRS ensures that complaints received are promptly reviewed in order to address pertinent concerns. Affected communities and individuals may submit their complaint to the World Bank's independent Inspection Panel which determines whether harm occurred, or could occur, as a result of non-compliance with its policies and procedures. Complaints may be submitted at any time after concerns have been brought directly to the World Bank's attention, and Bank Management has been given an opportunity to respond. For information on how to submit complaints to the World Bank's corporate GRS, please visit <http://www.worldbank.org/GRS>. For information on how to submit complaints to the World Bank Inspection Panel, please visit www.inspectionpanel.org.

VI. SUMMARY OF RISKS AND MITIGATION

99. **The overall risk rating of this operation is substantial, and it reflects macroeconomic, implementation capacity, and political and governance risks.**

100. **Macroeconomic risks are rated as high.** Growth will remain subdued in the medium term with a sluggish recovery tied to the bottoming out of the crisis in Russia and gradual improvement in external conditions. At the same time, Armenia's macroeconomic framework remains vulnerable given that the

reforms needed to ensure new and resilient sources of growth and job creation have been interrupted by global shocks, first in 2008 and then in 2014, with the government needing to re-orient policy priorities towards mitigation and recovery. Another risk is posed by the winding down of the transitory factors that drove growth in 2015. Slow credit and falling metal prices also suggest that near-term risks are on the downside. Risks to the fiscal framework stem from low tax revenues given the limited potential for further spending cuts, which took the brunt of the last fiscal adjustment. In particular, the trend of low public investment and increasing public debt has highlighted the need to create fiscal space for growth and equity-enhancing capital and social spending. Potential delay in the removal of electricity subsidies is unlikely to pose a significant fiscal risk, given the cost-sharing agreement with the new ENA owner and the small size of the government's portion. Tighter global financial conditions and the possibility of a disorderly external adjustment remains a risk, in spite of adequate reserves, given the still-large current account deficit, higher levels of external debt, high dollarization, and dependence on remittance inflows, largely from Russia. Further depreciation of the dram could potentially increase the vulnerability of the highly dollarized financial sector through direct and indirect balance sheet effects. Support from international partners, both in terms of policy-based budget support and technical assistance, has led to renewed attention to reforms focused on growth-enhancing competitiveness and trade facilitation, as evidenced by Armenia's recent improvement in the Doing Business report. In the longer run, fiscal risks should be mitigated through the enactment of the Unified Tax Code, which aims to strengthen tax revenues and improve transparency, administration, and supervision. Resolution of delays in the second review of the IMF program will also help anchor the macroeconomic policy framework. The on-track IMF program anchors the government's resolve to maintain a flexible exchange rate within the inflation target and to seek enhanced reserves management. To mitigate risks to the financial system, the CBA has introduced measures to strengthen contingency planning, safety nets, and risk assessments. The authorities are committed to close monitoring of the banks and to intensifying their asset quality review of the most affected banks.

101. **Risks from the institutional capacity to implement and sustain reforms is substantial.** The government's implementation capacity is low, particularly at the mid-levels of the civil service, which could weaken the impact of reforms. While stakeholder risks are moderate overall, the capacity to implement and sustain the reform on electricity tariffs will be constrained by the strong opposition from the general public that has already led to a subsidy that is partially government-funded to compensate for the price increase. These risks are somewhat mitigated. The government has set up a steering committee for the DPF program chaired by the Deputy Prime Minister to ensure high-level engagement. The Bank and IFC advisory services are supporting reform efforts by providing technical assistance in key areas, such as tax policy and administration, social protection, customs, aviation, competition framework, pension and capital markets reform, business environment, irrigation, and road sector policy. Furthermore, several Bank investment projects or donor-supported programs are expected to continue to provide institution-building in key policy areas covered by the DPF. The Bank is complementing the DPF support with an IDF grant for capacity development in environmental governance, inclusion, and transparency in the mining sector. On electricity tariffs, a regulatory audit by Deloitte confirms that the tariff increase was well-founded, which, in concert with efforts to protect the most vulnerable households from the impact of the tariff increase, supports continuation of the cost-recovery tariff levels and removal of electricity subsidies scheduled for August 2016.

102. **The political and governance risk is rated as substantial.** Pressures from interest groups could derail program implementation. The country is preparing a fundamental Constitutional reform, and a national referendum on the amendments to Constitutions is scheduled for December 6, 2015. The President has endorsed the constitutional amendments was approved by Parliament on October 5, 2015. The Parliamentary elections scheduled for February 2017. The political cycle will not affect DPF-3 but might slow down progress of the reforms supported in DPF-4, which include enactment of the Unified Tax Code. To mitigate this risk and to secure passage of key legislative reforms, the authorities have

increased outreach efforts to broaden the political support for the reforms, particularly among beneficiaries (i.e. the poor and the middle class).

103. **Environmental risk is moderate.** Analysis of environmental policies and the regulatory and implementation framework indicates that recent progressive steps undertaken to address environmental risks in the mining sector will have a positive long-term effect. However, institutional weaknesses and current practices show that it will take time for the measures to be applied consistently.

104. **Other risks are substantial.** Geopolitical tensions—particularly with regard to the Nagorno-Karabakh frozen conflict, which has intensified in recent months—continue to represent a risk to the success of the operation. The government is engaged with the Minsk Group of countries under the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) in their efforts to assist the parties in finding a peaceful solution to the Nagorno-Karabakh conflict. It should also be noted that Armenia’s geopolitical situation has implications for trade and growth; over 70 percent of its borders are currently closed due to various tensions with neighbors, leaving access only through Iran and Georgia.

105. **To manage risks, the DPF team, in close consultation with Bank management, is holding frequent consultations with the government on the evolving policy environment.** The team has also intensified its macroeconomic monitoring and discussions with the Ministry of Finance and the IMF. The strong relationship with the government ensures frank and clear policy discussions at the highest levels.

Table 8: Systematic Operation Risk Rating (SORT)

Risk Categories	Rating(H,S, MorL)
1. Political and governance	S
2. Macroeconomic	H
3. Sector strategies and policies	M
4. Technical design of project or program	L
5. Institutional capacity for implementation and Sustainability	S
6. Fiduciary	M
7. Environment and social	M
8. Stakeholders	M
9. Other (security/conflict)	S
Overall	S

Annex1. Policy and Results Matrix

Policy Areas	Prior Actions and Triggers				Result Indicators (Baseline 2012, Target 2018)
	DPF-1 Prior Actions	DPF-2 Prior Actions	DPF-3 Prior Actions	Proposed DPF-4 Triggers	
Pillar 1. Promoting Fiscal, Social, and Environmental Sustainability					
1. Improving the Fiscal Space	The Government through Government Protocol Decree No. 29, Item 33 dated July 25, 2013, has adopted “Guidelines on Strategic Principles for Review of Tax and Customs Legislation,” including the review of tax exemptions and excise rates with the aim of identifying areas for improving revenue collection, and approved a medium-term strategy on amendments to the tax and customs legislation.	The Borrower has: (i) improved tax mobilization through submitting to Parliament a draft “ <i>Law on Amendments to the Law on Value Added Tax</i> ,” which discontinues the exemption from VAT of financial brokerage services as evidenced by the Prime Minister’s transmittal letter dated September 19, 2014, No. 01/23.18/15551-14, and (ii) approved the package for the draft 2015 State Budget, in Government Session of September 25, 2014, including a “Report on Tax Expenditures” in its Explanatory Note, which explains and provides revenue impact estimates of major tax expenditures, transmitted to Parliament on October 2, 2014.	1. The Borrower has approved a draft Unified Tax Code; as evidenced by the <i>Government’s Protocol Decree</i> No. 45 dated October 8, 2015 (duly published in the Borrower’s website www.e-gov.am on said date).	1. The Borrower enacts a Law approving the Unified Tax Code.	Tax revenues increased and transparency on tax exemptions strengthened: Baseline: Tax revenues were 17 percent of GDP (2012); no published information on tax exemptions; Target: Tax revenues are at least 20.8 percent of GDP (2018); Government publishes annual reports on tax exemptions.
2. Improving Financial Sustainability and Management of Infrastructure		The Borrower has: (i) adopted an Action Plan on Drinking Water Sector Reforms, including the decision to create a new, nation-wide lease contract through the approval of Government Decree No. N883-N dated August 14, 2014, and (ii) has started the Action Plan’s implementation by issuing the tender for the transactions advisory for a new lease contract, as evidenced by the announcement published on: www.scws.am , www.procurement.am , and in the Government’s official newsletter dated September 11, 2014.	2. The Borrower has increased the electricity tariff for end-users to improve financial sustainability of the electricity sector, as evidenced by the Public Services Regulatory Commission’s Decision No. 174-N dated June 17, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 15, 2015).	2. The Borrower adopts a decree defining measures to sustainably improve cost recovery in the irrigation sector and reduce its reliance on public subsidies.	Financial sustainability of key infrastructure sectors strengthened through: (a) Reduced Irrigation Subsidies.Baseline: AMD 6 billion (2015 State Budget). Target: 5% reduction in sectoral subsidies for irrigation in 2017 State Budget. (b) Accumulated net losses of ENAeliminated. Baseline: AMD 27 billion (April, 2015); Target: no losses (April, 2017).

Policy Areas	Prior Actions and Triggers				Result Indicators (Baseline 2012, Target 2018)
	DPF-1 Prior Actions	DPF-2 Prior Actions	DPF-3 Prior Actions	Proposed DPF-4 Triggers	
3. Expanding Social Assistance	The Government through Government Decree No. 1859-N, dated December 29, 2011, has improved the targeting accuracy and coverage of the Family Benefits Program through improvements in the targeting formula.	The Borrower has extended the coverage of the health benefits (waiver of co-payments) to the same group of households covered by the Family Benefits Program through the Law on 2014 State Budget.	3. The Borrower has: (a) enacted the Law on Social Services aimed at providing integrated Social Services, as evidenced by the Borrower's Law No. 231, dated Dec 17, 2014 (duly published in the Official Gazette on December 30, 2014); and (b) issued regulations to said amended Law on Social Services, as evidenced by the <i>Government's Decrees</i> No. 984-N dated August 31, 2015, No. 1044-N and No.1061-N, both dated September 10, 2015 (duly published in the Official Gazette on September 9, 2015, September 23 and September 30, 2015, respectively) and No. 582 –N dated June 4, 2015 (duly published in the Official Gazette on June 17, 2015).		Number of households covered by the Family Benefit Program: Baseline: 96,309 (Dec 2012); Target: 107,000 (Dec 2017).
4. Improving Management of Environmental Resources	The Government has developed and adopted a new draft Law on Environmental Impact Assessment in line with good international practices and submitted it to Parliament for approval on August 2, 2013.	The Borrower has strengthened its management of natural resources through: (i) Parliament approval of the Law on Environmental Impact Assessment on June 21, 2014 and necessary amendments to the same Law on September 11, 2014; (ii) the approval of the “one-stop-shop (OSS)” for mining rights in line with environmental and social guidelines, as evidenced by Government Protocol Decree No. 29.6/209727-14(37) of September 4, 2014.	4. The Borrower has: (a) amended the Law on Waste Management aimed at improving the management of mining waste to reduce negative environmental impacts, as evidenced by the Borrower's Law No.105 dated June 22, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 22, 2015); and (b) issued regulations to said amended Law on Waste Management; as evidenced by the <i>Government's Decrees</i> No. 1038-N, 1043-N, 1042-N, 1045-N, all dated September 10, 2015 (all duly published in the Official Gazette on September 23,2015); and the Minister of Environment's Orders Nos. 243-N and 244-N, both dated August 20, 2015 (both duly published in the Official Gazette on September 15, 2015).	3. The Borrower adopts the amendments to the Mining Code and develops regulations consistent with and supportive of the Amendments to the Law on Waste Management as applicable to the mining sector.	Percentage of mining companies with licenses in compliance with the new Law on Waste Management: Baseline: 0 Target: >25%
Pillar 2. Strengthening Competitiveness					

Policy Areas	Prior Actions and Triggers				Result Indicators (Baseline 2012, Target 2018)
	DPF-1 Prior Actions	DPF-2 Prior Actions	DPF-3 Prior Actions	Proposed DPF-4 Triggers	
5. Strengthening the Business Environment	The Government has merged two inspection agencies (Labor Inspectorate and Anti-Epidemiology Inspectorate) aiming to reduce the burden of inspections on businesses pursuant to Government Decree No. 857 dated July 25, 2013.	The Borrower has: (a) adopted a new reform strategy for optimization of its inspection agencies system through Protocol Decree No. 40-59 of September 25, 2014, and (b) submitted to Parliament a draft “Law on Inspection Bodies” establishing greater independence, oversight, and transparency of inspections as evidenced by the Prime Minister’s transmittal letter 01/23.18/16012-14 dated September 26, 2014.	5. The Borrower has: (a) enacted the Law on Inspection Bodies aimed at streamlining inspection requirements, as evidenced by the Borrower’s Law No. 254-N dated December 17, 2014 (duly published in the Official Gazette on December 30, 2015); and (b) issued regulations to said Law on Inspection Bodies to, inter-alia: (i) facilitate the introduction of an electronic information system for inspections, (ii) establish a market surveillance (MS) inspection body with its charter, organizational structure and working and HR procedures, and (iii) authorize the collection of supervision-related information by said MS inspection body, in accordance with the “Inspections Reform Strategy” and the Law on Inspection Bodies”; as evidenced by the <i>Government’s Decrees</i> Nos. 677-N and 678-N, both dated June 18, 2015 (both duly published in the Official Gazette on June 29, 2015); 1063-N dated September 10, 2015 (duly published in the Official Gazette on September 23, 2015) and Minister of Economy’s Orders No.856-A dated June 29, 2015.		The number of tax inspections is reduced: Baseline: 1,470 (2013); Target: 20 percent less
			6. The Borrower has approved: (a) an amendment to the Law on Trade and Services; and (b) the Law on Business Notification, both aimed at introducing the principle of notification to streamline licensing for businesses, as evidenced by the Borrower’s Law No. 35-N and Law No. 36-N, both dated on May 7, 2015 and duly published in the Borrower’s Parliament webpage.	4. The Borrower enacts regulations aimed at (i) cancelling/replacing a selected group of low-risk licenses; and (ii) introducing silent consent for low- and medium-risk licenses.	The number of economic activities subject to licensing requirements is reduced: Baseline: 95 (2012) ; Target: 81 (2017)

Policy Areas	Prior Actions and Triggers				Result Indicators (Baseline 2012, Target 2018)
	DPF-1 Prior Actions	DPF-2 Prior Actions	DPF-3 Prior Actions	Proposed DPF-4 Triggers	
		The Borrower has: (i) adopted through Protocol Decree No. 14 dated April 10, 2014 a Strategy and an Action Plan for creating e-government applications (including further requirements for e-signatures, electronic administrative registries, information access, and interoperability requirements for databases, etc.), and (ii) initiated the Strategy's implementation with the submission to Parliament of a draft "Law on Personal Data Protection" and a draft "Law on Amendments to the Law on e-Signature and e-Documentation" as evidenced by the Prime Minister's transmittal letter dated September 5, 2014, No. 01/23.18/14668-14 and its respective attachments.	7. The Borrower has adopted the Interoperability Program aimed at ensuring the inter-operability and secure data exchange between public e-government databases; as evidenced by the <i>Government's Decree</i> No. 1093-N dated August 31, 2015 (duly published in the Official Gazette on September 30, 2015).		Number of electronic IDs and certificates issued: Baseline: 26,000; Target: 250,000
	In the Government session of July 25, 2013, the Government has adopted a draft Law on Amendments to the Civil Service Law designed to enhance the flexibility of recruitment and promotion of professional staff, and discontinue the mandatory periodical attestations, and submitted it to Parliament for approval on August 2, 2013.	The Borrower through the Civil Service Council Decree No. 833-A dated September 23, 2014, has strengthened its performance evaluation system, by adopting a comprehensive and mandatory job description catalogue specifying administrative and professional requirements and competencies for about fifty occupations in the Civil Service..		5. The government inks pay awards to civil servants' performance using the strengthened performance appraisal system.	Share of eligible external applicants (from private sector) during competitions for non-junior (professional) civil service positions: Baseline: 5%; Target: 5.5%
6. Improving Trade Facilitation and Connectivity		The Borrower has implemented measures to strengthen its management of cross border transactions, including through: (i) amendments approved by Parliament on May 20, 2014 to Article 128 of the Customs Code to allow <i>electronic declaration</i> as a valid mode of customs clearance to expedite processing; (ii) implementation of the "single window approach" for goods that require phyto-sanitary control through the initiation of the process	8. The Borrower has: (i) streamlined customs clearance procedures for e-trade at post services to improve trade facilitation, as evidenced by the <i>Government's Decree</i> No. 1461-N dated December 18, 2014 (duly published in the Official Gazette on December 20, 2014), and (ii) issued regulations to operationalize the functions of the Authorized Economic Operators (AEO) to facilitate self-assessment and self-declaration;		Percentage of non-energy imports processed through "single window approach": Baseline: 20; Target: 45

Policy Areas	Prior Actions and Triggers				Result Indicators (Baseline 2012, Target 2018)
	DPF-1 Prior Actions	DPF-2 Prior Actions	DPF-3 Prior Actions	Proposed DPF-4 Triggers	
		for contracting special software and business process engineering that would facilitate customs clearance through Government Order No. 02/23.18/13691-14, dated August 29, 2014.	as evidenced by the <i>Government's Decree</i> No. 590-N dated May 21, 2015 (duly published in the Official Gazette on June 17, 2015), and the Borrower's Minister of Finance Orders No. 392-A and 389-A dated June 15, 2015, and Orders No. 583-N and 584-N dated August 26, 2015 (both duly published in the Official Gazette on September 15, 2015).		
	The Government: (a) through Government Protocol Decree No. 22 dated June 6, 2013 has adopted a new policy on aviation; (b) has published in the General Department of Civil Aviation (GDCA) website air services agreements and respective amendments aiming to raise transparency in the aviation sector; and (c) has completed and published a study on policy options for the liberalization of the air transport sector.	The Borrower has created a new institutional structure for its oversight of the aviation sector, which separates the responsibility for policy making and implementation, now to be handled by the Ministry of Economy, from certification and technical regulation, to be handled by the General Department of Civil Aviation (GDCA); a multi-stakeholder council will be in charge of licensing decisions and instructing the GDCA on approvals of applications for air services to increase transparency and accountability as evidenced by Government Decrees No. 856-N and 859-N introducing changes to the Charters of the Ministry of Economy and of the GDCA, respectively, passed on August 14, 2014; and Government Decree No. 1022-N dated September 25, 2014.	9 The Borrower has: (a) amended the Aviation Law aimed at strengthening the institutional framework, as evidenced by the Borrower's Law No. 101-N dated June 19, 2015 (duly published in the Official Gazette on July 22, 2015); and (b) issued regulations to the amended Aviation Law on: (i) the procedures for air operating license and air operating certification; and (ii) the criteria for establishing the Aviation Council, as evidenced by the <i>Government's Decrees</i> Nos. 962-N, 963-N, 964-N, 965-N, and 966-N, all dated August 6, 2015 (all duly published in the Official Gazette on September 2, 2015).		Number of passengers: Baseline: 1,691,815; Target: >25%
7. Improving Access to Credit	The Central Bank has implemented a series of measures to enhance the operation of the credit registry and reporting systems, including: (i) issuance of specific requirements regarding consumer credits notified to all banks and credit organizations in Armenia; (ii) amendments to	The Borrower has adopted a series of legislative changes to create a modern regulatory framework for secure transactions, allowing the use of moveable assets as collateral for better access to credit, aiming to benefit small and medium sized companies; and submitted said legislative draft changes to Parliament in September 2014,	10. The Borrower has: (a) enacted the Law on Secured Transactions aimed at registering secured rights movable property, as evidenced by the Borrower's Law No. 263-N, dated December 17, 2014 (duly published in the Official Gazette on December 30, 2014); and (b) issued regulations to said Law on Secured Transactions,	6. The Borrower enacts revisions to the Law on Bankruptcy with the aim of: (i) improving the rules for appointment, qualification, and remuneration of insolvency practitioners; (ii) improving the rehabilitation provisions in line with international best practices;	Number of credit reports on individuals issued in line with the new Law on Secured Transactions: Baseline: 0; Target: 75,000 Index on Strength of Insolvency

Policy Areas	Prior Actions and Triggers				Result Indicators (Baseline 2012, Target 2018)
	DPF-1 Prior Actions	DPF-2 Prior Actions	DPF-3 Prior Actions	Proposed DPF-4 Triggers	
	the Charter of Financial System Stability and Development Consumer Protection Unit clarifying the role of said unit in relation to credit report matters; (iii) the limitation of the CBA's credit register functions starting in January 1, 2014; (iv) clarifying and consolidating the responsibility for credit reporting systems oversight by: (a) amending the charters of Supervision, Legal, and Financial Stability Departments; (b) defining the role of the Consumer Rights Protection Unit; and (c) establishing the responsibility for unified oversight and enforcement for all financial institutions in the "Licensing and Supervision Committee"; as evidenced by CBA's Chairman Decision Nos. 1/599A dated July 16, 2013 and 1/710L dated August 08, 2013; and CBA Circular dated July 4, 2013.	which include: (a) Law on Registration of Rights in Movable Assets; (b) Law on Amendments to Civil Code; (c) Law on Amendments to Criminal Code; (d) Law on Amendments to the Law on Registration of Legal Entities; (e) Law on Amendments to the Law on Judicial Enforcement; (f) Law on Amendments to the Law on State Property Rights; (g) Law on Amendments on Banks and Banking; (h) Law on Amendments on Insurance; (i) Law on Amendments on Limited Companies; (j) Law on Amendments on Mining Code; (k) Law on Amendments on Law on trademarks; (l) Law on Amendments on Law on Aviation; (m) Law on Amendments on Tax Law; (n) Law on Amendments on State Duty; as evidenced by Prime Minister's transmittal letter No. 01/23.18/14616-14 of September 5, 2014 and attachments.	concerning , inter-alia: (i) the execution of the action plan to establish a credit registry, (ii) the recognition of the MoJ as the authority responsible for the credit registry, and (iii) the creation of the agency for registry maintenance, as evidenced by <i>Government's Decrees</i> Nos. 511-N dated May 14, 2015 (duly published in the Official Gazette on May 27, 2015), and 633-N dated June 10, 2015 (duly published in the Official Gazette on June 24, 2015).	and (iii) revising the provisions on moratorium to enable rehabilitation of insolvent companies.	Framework in Doing Business: Baseline: 9 (2015); Target: 12
	In the Government session of August 22, 2013, the Government has adopted a draft Law on Amendments to the Law on Funded Pensions and submitted it to Parliament for approval on August 28, 2013; and the Central Bank, during its Governing Board meeting held on September 9, 2013, has issued clarifications to some of the provisions of Article 44 of said Law to enhance pension fund asset management.		11. The Borrower has approved amendments to the Law on the Central Bank of Armenia, the Law on Banks and Banking Activity, the Law on Insurance and Insurance Activity, the Law on Securities Market, the Law on Investment Funds, and the Law on Credit Organizations; aimed at consolidating supervision of financial institutions and financial groups, as evidenced by their publication in the Borrower's Parliament web page.	7. The government and CBA approve regulations on consolidated supervision in line with the amended Law on Financial Supervision. 8. Parliament approves legislative amendments to enforce disclosure of real ownership of financial institutions and groups. The government and CBA approve revised regulations to support these amendments.	Number of consolidated audits carried out by the CBA: Baseline: 0; Target: 50%

Annex 2. Letter of Development Policy

Republic of Armenia

Letter of Development Policies

Mr. Jim Yong Kim
President, the World Bank
Washington, USA

Dear Mr. Kim:

Allow me to express assurances of my consideration on behalf of the Republic of Armenia.

We would like to present the expected trends of economic developments in the Republic of Armenia and current reforms in this letter.

The Government's program

The Government of the Republic of Armenia has targeted achievement of faster growth rates compared to developed countries by implementing its program in 2014-2017 through 5 percent growth in gross domestic product over the medium-term, a gradual increase in minimum wages to 65,000 drams and achieving 10 percentage points of reduction in poverty. In order to achieve the targets above, the RA Government indicated in its program a) the implementation of growth-enhancing policies and b) sustaining and strengthening of pro-poor social policies.

(a) The RA Government's and the Central Bank's scope for implementing growth-enhancing fiscal and monetary policies is limited by debt and price and financial system stability targets, respectively. Under such circumstances boosting of aggregate demand becomes a key policy priority for growth-enhancing policies for which an attractive business climate will be developed and export opportunities will be expanded. The Government has initiated actions for achieving continuity in the export led industrial policy.

(b) The continuous implementation of the pro-poor social policy is highly important for the country since the economic crisis of 2009 has substantially deepened poverty. The objective of economic and social policies implemented by the RA Government is to provide decent jobs and prosperity for the population. To achieve this objective, the continuous job creation policy with equitable remuneration will be a priority structural and sectoral policy objective.

Despite the existing and emerging uncertainties in the global economy, the Government will nevertheless attain long-term targets and policies, which have been postponed due to high uncertainties triggered by the crisis, but remain

relevant. The RA Government will in parallel strengthen the capacity for potential risk identification and offset to support performance against long-term targets and achieve potentially feasible results. Going ahead with long-term targets is now considered by the Government of Armenia more urgent, and imperative for the effective performance of our economy in the post-crisis period with the primary focus placed on strengthening incentives and foundations for economic growth - a weakness revealed by the crisis.

The Government had initiated and approved the Armenia Development Strategy (ADS) for 2014-2025 in its Decree No. 442-N of March 27, 2014; it is an update of the Sustainable Development Program not implemented because of the crisis. The ADS identifies the general set of the country's priorities for socioeconomic development, objectives, key impediments and limitations to development, key reforms and policy tools. In addition, given the characteristics of the current phase of the country's development, employment expansion by providing quality and high productivity jobs has been declared as the main objective of the program. The ADS is premised on three priorities. These are:

- 1) An economic policy focused on achieving sustainable and fast-paced growth;
- 2) An active social policy and revenue policy targeting the vulnerable groups of the population (including the poor);
- 3) Modernization of the country's governance, improving the effectiveness of public administration and ensuring that the resource envelope available to the state grows at a fast pace.

Unlike the previous phases of economic development when growth was mainly achieved through increased growth in labor productivity, it is expected that as a result of actions to be taken under the ADS between 2014 and 2025 at least 80 percent of each percentage point of economic growth in the non-agricultural sector will come from improved labor productivity, while the rest from employment expansion. In addition, in industry – one of the key sectors for the expansion of employment – proportions of contribution to growth will be equal to 75 and 25 percent, respectively.

With increased employment viewed as the main objective of socioeconomic development in the coming years, revenue policy actions and measures will be designed with the logic that the wage increase does not exceed growth in productivity without allowing an increase in the coefficient on unit labor cost. Meanwhile, the number of employed poor will be sharply reduced through the implementation of a policy of raising the minimum wage. The continuous reforms above are implemented both by the RA Government and with the invaluable donor support. The World Bank support has key importance for economic recovery and future sustainable growth. The proposed Development Policy Operation will support the strengthening of necessary

conditions for the fundamentals of sustainable growth, which is -a guarantee for creating a stable macroeconomic situation.

Macroeconomic Situation

In January-July 2015 economic growth was 4 percent year-over-year, while the economic activity indicator was 4.2 percent between January and July compared to the same period the previous year. Strong growth in the mining industry and agriculture were the main contributors to increased economic activity. Economic growth in the first seven months was accompanied by lower domestic demand: consumption and investment declined and net exports improved, which, in turn, was mainly due to shrinking imports of goods and services.

However, specifically due to higher domestic demand (wage increase) and based on the expansion of export opportunities (due to the operation of new mines), the government will make efforts to ensure that the 4.1 percent growth planned for 2015 in the budget program is delivered and macroeconomic balance is achieved.

Despite the Government's aspirations, developments in 2015 indicate that downside risks of the real growth in the budget plan are nonetheless materializing. This was mainly driven by lower external demand for domestic products and shrinking disposable income of the population in real terms due to declining investment and inflows of remittances. The shrinking external demand mainly bears the impact of Russia's economic downturn. In the first half of 2015, despite the drop in remittances, the country's current account balance significantly improved – mainly due to an improvement in net exports due to falling imports. Based on the outturn of the first seven months of 2015 exports growth was weak, with exports of mining products, textile items, products of vegetable origin and cigarettes being the main contributors to growth in exports.

The RA Government-implemented Export-led Industrial Policy Strategy has greatly contributed to economic recovery. The Government expects that the external account deficit would continue to improve over the medium-term due to faster growth in exports (compared to imports). However, current difficulties in global development, geopolitical risks and potential external risks associated with them should not be disregarded. In such circumstances shrinking demand in partner countries, namely Russia, as well as the instability in international market prices of commodities on the stock exchange, could adversely affect the Armenian economy by reducing the pace of Armenian export growth.

However, registered results indicate that the macroeconomic policy implemented during the year was reasonable in terms of absorbing external shocks and providing macroeconomic stability. The fiscal policy approach was highly stimulating and balanced at the same time. In addition, the objective was to have a moderate contribution to economic recovery under which macroeconomic and debt sustainability will not be undermined; based on the outturn in the first half, the macroeconomic policy had an overall stimulating effect on aggregate demand.

Inflationary developments in the second quarter of 2015 have been in line with the assessed pattern; the 12-month inflation was 5.5 percent being on upper bound of the permissible range. It is estimated that for end -2015 the 12-month inflation will go down and be within the permissible range. In the medium-term horizon it is projected that inflation will

be within the target range of 4 % (+/-1.5). It should be noted that risks from the external and domestic economy continue, and if they materialize, a rise in inflation and an appropriate response is likely by the CBA in line with the monetary policy conditions for achieving the inflation target.

Macroeconomic and Fiscal Framework

The draft package on 2016 State Budget envisages that the Armenian economy will grow by 2.2 percent in 2016. However the government will make efforts to accelerate growth rates to reach 3-4 percent in the medium term. Growth will mainly be driven by growth in agriculture and services, as well coupled with international economic developments including also by acceleration of EU economic growth rates and picking up of Russia's growth.

The RA Government pays a lot of attention to debt sustainability. Based on the results of fiscal sustainability analysis performed with internationally applied models, indicators describing RA debt sustainability are at a sustainable level. In sensitivity indicators the fiscal sustainability is more sensitive to steadily low GDP growth indicators. While in terms of external debt sustainability there are moderate risks under a simultaneous 20 % nominal exchange rate depreciation and exports reduction scenario.

In a still low-growth environment in the global economy and in Armenia, a more expansionary fiscal policy is being implemented in 2015 in order to stimulate economic growth to the extent possible. As a result, financing carried out is more than planned in the state budget implying a widening of the fiscal deficit and a parallel increase in the level of government debt, while in the meantime adhering to rules on debt and macroeconomic sustainability.

According to the RA Government debt management strategy for 2016-2018, the public debt-to-GDP ratio will not exceed the threshold provided for in the RA Law on Public Debt. For providing flexibility in managing external debt and access to the foreign capital market for the private sector of the Armenian economy, importance is attached to allocation of foreign currency bonds, maintaining the focus on medium-term debt sustainability. As part of it, on March 26, 2015 Eurobonds of 500 million dollars of 10-year maturity were issued at 7.15 % coupon yield and with semiannual coupon payments. Also, 200 million dollars out of 700 million dollars of 7-year maturity Eurobonds issued on September 30, 2013 were bought back.

Under these circumstances achieving high economic growth and accelerating tax and customs policy and administration reforms are critical to attaining fiscal sustainability.

A number of tax revenue enhancement measures are continuously being implemented. Among them the following are important:

1. From July 1, 2015 a package of legislative proposals drafted by the Government has become effective with one of its key objectives being the improvement in the level of documenting sales transactions for goods which would enable increasing the effectiveness of the fight against underreported turnover and achieving additional tax revenue for the budget.

Furthermore, as a result of the measures carried out by the tax authority for identifying underreported turnover, the number of electronically issued tax invoices has continuously increased.

2. Key approaches to transfer pricing, the regulatory framework and methods on which transfer pricing is based have been drafted. Relations with regard to the use of transfer pricing rules are planned to be defined in the Tax Code, which is currently under development. Through a set of administrative tools it is planned to improve the effectiveness of tax administration particularly focusing on large taxpayers to be aimed at increasing the tax revenue paid to the state budget. In 2015 the rates of natural resource user fees for non-metallic minerals were increased. Also, the Government continues working on improving the business climate that will help improve economic activity in the country.

With a view to ensuring that the private sector and professional and non-governmental organizations in the sector are engaged in the tax reform underway as part of the policy of continuous reforms in the business climate, and providing a platform for a constructive dialogue between the tax authority and business representatives, a tax council was established as per the order of the RA Minister of Finance, which includes representatives of a number of professional NGOs and associations. The tax council has already convened the first meeting considering a number of proposals aimed at the improvement of the business climate and the tax legislation.

Also, the following activities have been implemented as part of the policy on continuous improvements to the business climate:

- The system of making offsets on VAT to enhance the replenishment and effective use of the working capital of VAT payer businesses and starting from 2015 a gradual move is being made to the accrual method of VAT offsets;
- A full transition was made to the electronic system of issuing tax invoices and in 2016 a full transition will be made for issuing other settlement documents;
- With a view to increasing investment activity, since January 1, 2015 goods imported under investment projects by firms and sole proprietors selected on the basis of the Government decree, VAT payment dates at the customs border will be deferred irrespective of the amount of the customs value of imported goods.

In addition, in order to simplify, clarify and consolidate the tax legislation, as well as provide stability and predictability to the tax system the RA Ministry of Finance has started drafting a tax code. A working group was established for drafting the tax code as per the order of the RA Minister of Finance, which drafted the Tax Code approved by the RA Government on October 8 and has been put forward to a broad discussion (DPF 3 prior action) After discussions taking several months the revised package will be sent to the National Assembly by the Government in March 2016. The Government has declared the principles underlying the Code: increasing revenue, replacing tax exemptions by subsidies to the extent possible, promoting production by putting a higher burden on the taxation of consumption, etc. The Government has committed to discussing in detail all issues raised or being raised officially

within this period by all of its partners (namely, the World Bank, the International Monetary Fund, and Armenian business unions) and identifying solutions within the scope of declared principles and submitting to the National Assembly a comprehensively discussed document.

Managing Social Risks and Human Capital Development

A priority for the Government's social risk mitigation policy in coming years is to provide the identified key social transfers and investment; however, we will cautiously manage the allocations in light of budget tensions. Also, given the potential widening of social vulnerability under the crisis, as well as the poverty incidence in 2013, which was 32.0 percent, we plan to expand to the extent possible the number of needy beneficiaries through increased targeting of social transfers and general effectiveness of our programs.

The RA Law on Social Services enacted by the National Assembly on December 17, 2014, effective January 1, 2015 provides the legal basis for the provision of integrated social services. During 2015 key legal acts for the enforcement of this law were drafted and passed.

Activities continue for improving information infrastructure for pension security. Namely, the information necessary for the pension system currently available in the civil registry is used automatically. Data on border electronic management information (BEMI) system are received and the activities implemented for the use of obtained information in the electronic pension system is already in the final phase.

The activities for introducing a module for estimating the length of service based on the subsystems with electronic data obtained from the personified record keeping system of income tax and social contributions are underway for confirming personified record keeping and whether social contributions have been made.

The RA Government is increasing the coverage of the family benefits program and improving its targeting in the meantime. Our priority of one of the components of the social assistance sector and important poverty reduction factor is the increase in the public funds directed to the benefits system, as well as the most targeted and efficient use of funds to increase the living standards of the poor layers of the population and poverty and inequality alleviation in the country. The level of allocations for the family benefit program and emergency aid program in the revised 2015 state budget remained unchanged.

By end-2015 the work on the software for assigning maternity benefit to non-working women and the annual child care benefit will be completed.

The benefits package for the staff and their immediate family members in government bodies, as well as in education, culture, social protection organizations for covering health, education and other matters, has been planned at 20.2 billion drams per annum in the period from 2014-2016.

Health Care

The Government plans to increase health sector financing but only with a parallel introduction of efficiency enhancing measures. The Government completed the preparation of the strategic approach to co-payments with an objective to increase reimbursement for hospital services, introducing co-payments (or often formalizing them) and ensuring that out-of-pocket spending is at a lower level for the poorest households.

The RA Government will make efforts to mitigate the potential impact of the co-payment policy on the poor taking into that their coverage is still not sufficient. In this regard, possible mechanisms for its improvement have been considered, including equal eligibility scores for family benefits program and one for this program. As part of the budget processes, the costs associated with reducing the poverty score of the vulnerable and special groups of population included in the list for people eligible for free of charge medical aid and service guaranteed by the state, lowering the poverty score of beneficiaries registered with the family benefits scheme from 36-00 to 30-00 will amount to 2,870.5 million drams in 2014, while with the increase in prices and the number of vaccines purchased under the National Immunization Program to 256.2 million drams.

RA Government is consistent in processes of continuously upgrading health institutions both in Yerevan City and regions of the Republic of Armenia. Particularly, the Government program envisages upgrading of the hematological center under the RA Ministry of Health named after professor Yolyan, as well as establishing brain marrow transplantation services. The project for renovation, reconstruction and upgrades to regional medical institutions (primary health care and hospitals) continues providing country-wide access to modern health services.

The Government will also take additional steps to gradually revise the prices of state health benefits package for people included in the vulnerable group.

The Government will continue the reforms implemented in the sector pursuing improvement in health indicators through affordability, accessibility and increased quality of health services.

Improving the Business Climate

Creating an environment conducive to high business activity and attracting sustainable investment flows is seen as one of the guarantees for economic progress in the country. To this end, the Government policy has a comprehensive agenda, which to some extent, is covered in the new DPF package. We also use the latter as a framework for implementation and monitoring of some initiatives.

Current areas of improvement in the business climate include minimization of administrative barriers to attracting investment and doing business, continuous improvement in the system for regulatory impact assessment on the business climate, well-establishment of feedback arrangement for ensuring that there is an effective dialogue between public and private sectors, and a significant reduction in the list of permits and licenses envisaged for engaging in specific types of activities.

Continuous government actions for business climate improvement also show positive results in the Doing Business reports issued by the World Bank with improvements in the country's ranking. According to Doing Business 2016, Armenia is ranked 35 among 189 countries. Based on the findings of the report Armenia's business climate is the best among CIS countries and only second to Georgia in the region.

Access to credit

RA Government attaches importance to access to credit, particularly for Small and Medium-sized Enterprises (SMEs).

The Government continues joint activities with the CBA for addressing current issues of SMEs related to the provision of collateral for obtaining credit from banks, improving norms and rules as well as infrastructure for registering and expanding the use of movable property, including an online registry for security interest in movable property. To this end, the law on Registering Security Right in Movable Property was passed and with its passage amendments and supplements have been introduced in a dozen of other laws, effective October 1, 2015 (DPF 3 prior action). To ensure that the filing system for security interest operates efficiently, the Government of Armenia approved the secondary legislation necessary for the application of the above-mentioned laws, and established an agency within the Ministry of Justice for registering security interests in movables. The electronic registry for movable and immovable property available on the internet has been created and has been running from October 1. Launching of the online registry will help publicize these transactions and registration of priority over the property subject to such transactions and the public access to the registry will allow informing the stakeholders, without additional cost and efforts, about security interest records, which in turn will increase the security of these types of transactions and will reduce risks associated with them.

The RA Government wishes to continue the cooperation with the World Bank for improving registration of security interest in movable property.

The Government also plans to introduce changes in the solvency legislation (DPF 4 trigger) which envisage possibilities of out-of-court arbitration, corporate restructuring, debt restructuring as well as enterprise refinancing. Currently activities are underway for revising the draft.

Improving the Financial Sector

The Government carries out relevant activities for enhancing financial sector development, improving transparency and strengthening sustainability, with regard to the creation of the legislative framework enabling consolidated supervision of financial groups (DPF 3 prior action). To this end, the RA Central Bank drafted laws of the Republic of Armenia on amendments and changes to the Republic of Armenia Law on the Central Bank, Amendments to the Republic of Armenia Law on Credit Organizations, Amendments to the Law of the Republic of Armenia on Insurance

and Insurance Activities, Amendments to the Republic of Armenia Law on Securities Market, Amendments to the Republic of Armenia Law on Investment Funds (hereinafter, package of drafts), which introduced the specifics of legal regulation and consolidated supervision of financial groups. The package of drafts was approved by the RA Government in August 2015 and submitted to the RA National Assembly. The package of drafts has been put on the agenda of the National Assembly and upon receiving in October the World Bank-supported consultancy on the package and after revision, it will be immediately considered in the extraordinary session starting on November 10, 2015.

Improving the Aviation Sector

As part of the reforms the authorized bodies responsible for policy and economic regulation, technical regulation and flight and aviation safety, accident and serious incident investigation have been separated. The airline certification process has been upgraded, with relevant administrative orders on the aircraft operator certificate, specification of an aircraft carrier, as well as regulating the processes of issuing permits for operating air routes to local and foreign aircraft operators effective April 2015.

The Law of the Republic of Armenia on Amending the Republic of Armenia Law on Aviation came into force as of August 1, 2015 enacted by the RA National Assembly for providing the full legal basis for the modernization process. On August 6, 2015 the Government issued relevant secondary legislation to ensure that the norms in the law above are properly enforced (DPF 3 prior action).

After declaring the open sky policy, outreach activities have been underway to inform partner countries and all stakeholders of changes taking place and new opportunities in the aviation sector in the Republic of Armenia. Negotiations have been carried out with aviation authorities in 26 partner countries for revision of air service agreements. Preliminary negotiations have started for joining the EU common aviation area which would enable liberalizing air services sector with EU member states. Liberalization of air services succeeded with a number of states including the issuance of 5th freedom, elimination of restrictions on the commercial activities of airlines in all cases maintaining the principle of reciprocity.

Through participation in a number of international conferences and as part of working level discussions continuous work has been underway for attracting new airlines to the Armenian aviation market, as well as increasing weekly frequencies by airlines providing services in the Armenian market. Negotiations with more than 30 airlines resulted in the entry of some airlines into the Armenian market, and a number of airline companies expressed interest in servicing routes to Armenia and are conducting market research.

Tax and Customs Reform

The following key activities have been undertaken under the policy of continuous enhancement of the business climate. Namely:

- 1) The scope of taxpayers filing reports and issuing tax invoices electronically has been expanded;
- 2) Taxpayers have been provided with a possibility to pay taxes electronically and a number of outreach activities have been performed on the advantages of the electronic tax payment system;
- 3) With a view to reducing the interface between taxpayers and tax inspectors and automating provision of information by the tax authority the associated package of legislative drafts has been developed and will soon be approved by the RA Government. The said package envisages the possibility to be provided to taxpayers for filing electronically their request for offsets of their liabilities against existing tax credit and credit refund, and a request for receiving electronic information on their credits.
- 4) To increase taxpayer awareness of the tax legislation, as well as make services provided by tax and customs authorities more accessible, free of charge training was provided to taxpayers and the network of taxpayer service points in postal branches of Haypost cjsc has been expanded;
- 5) The Law HO-46-N of the Republic of Armenia on Amendments and Supplements to the Customs Code of the Republic of Armenia enacted by the National Assembly on May 20, 2014 (effective July 5, 2014):
  - a. Authorized Economic Operators institute has been introduced for compliant taxpayers engaged in foreign economic activities and it was established that business entities with a status of an authorized economic operator (DPF -3 reform action) are entitled to simplified customs procedures and flexible mechanisms for making payments;
  - b. A procedure for issuing a preliminary customs decision has been provided for and it has been established that this decision may be used for deciding the fees to be paid and non-tariff regulatory measures required for customs formalities during export and import. The purpose of establishing these procedures is to reduce the number of inaccuracies and shortcomings in declaration of imported or exported goods through the use of required information provided by customs.

Business inspection reforms

As an important guarantee for strengthening trust in the state among the business community, these reforms follow the logic of building new economic and legal relations for further improvements to the investment and business climate. To this end, the RA Government initiated steps by approving a concept paper on inspection reforms in 2009. Associated legislative changes were introduced for implementing the provisions stated in the concept paper.

The use of audit methodologies based on risk assessment and availability of checklists has become a mandatory requirement for inspection authorities. In order to provide a logical continuation to reforms, reduce administrative corruption, as well as use resources more efficiently, the Government has embarked on the program of optimization of the inspection system.

The groundwork for the third generation reforms was laid in the sector in 2014 as a result of enacting the RA Law on Inspection Bodies and the Concept Paper on Inspection System Optimization and Brief Action Plan (both included in DPF 2).

Implementation of the third generation reforms in line with the new law and strategy envisages a modern and efficient system of inspection authorities by addressing the legal status of inspection authorities, their establishment (with or without mergers on a case by case basis), their management, principles and specifics of organizing their operation, as well as creating a unified information system for data exchange. In line with the requirements of the new law and concept paper, the DPF actions envisage the creation of one inspection authority which would serve as a “proof of reform implementation” and would enable the use of practical solutions in other inspectorates. Reorganization of the Market Surveillance Inspectorate under the Ministry of Economy is a DPF 3 prior action given the critical role of the inspectorate in the public sector, domestic and foreign trade, use of technology and other matters. Currently, the activities are underway for creating the Market Surveillance inspection authority with its legal package approved by Inspection Reform Steering Committee under the RA Prime Minister in the Meeting held on September 2, 2015. Parallel preparatory work is underway for creating further two inspection authorities (State Health Inspectorate and 2 inspectorates under the Ministry of Finance), which are included in DPF 4. DPF 3 actions envisage the approval of a Government decree for creating a unified information exchange system, which has already been approved by the Government Decree No. 678-N of June 18, 2015.

Improvement of Public Administration

For the provision swift and safe services by the state and achieving transparency in cooperation with public bodies the Government attaches importance to the wide use of digital electronic signature during the delivery of electronic services by state and local government bodies. To this end, it has become necessary to regulate the provision of electronic services by the state and the use of electronic digital signature through the legislative framework in order to provide uniformity, safety and interoperability of needed technical systems. In addition, in order to provide technical support for the electronic service provision system the RA Government plans to establish a unified center for managing and servicing the electronic system to provide technical service and coordination for the system. In this respect, the RA Government has drafted changes in the relevant regulation.

Improvement in the legislative framework regulating electronic commerce is an important element of public administration reforms. In this sense, a number of legislative changes have been drafted for e-commerce and for concluding electronic transactions in Armenia. The latter should contribute to the development of typical e-society services, tapping on the opportunities provided by e-commerce, promoting closer relations between local and foreign business people and investment by companies in innovation.

An important step towards modernizing the public administration and achieving transparency is the electronic government portal – www.e-gov.am – launched by the RA Government back in 2010. The latter brings all electronic

management tools and databases of government agencies together and provides a user friendly environment for their use. The portal provides a number of e-services, namely, in electronic acceptance of license applications, electronic registration of companies, electronic visa, intellectual property agency's e-application acceptance and information search, receipt of electronic signatures, public notice via internet, single source procurement, interactive budget, judicial information system and other areas.

Currently steps have been undertaken for the introduction of new electronic services and enhancement of the e-government system guided by principle of achieving full interoperability and data exchange between databases. Particularly, the third Public Sector Modernization Project financed by the World Bank is planned to be launched soon; under the project it is planned to establish a uniform management and service center for the e-government system, develop and introduce technical criteria and rules for secure web-based information exchange between government information systems, create an e-gov.am portal and its applications for making interactive and on-line state-citizen services available through Apple and Android mobile executive applications.

Civil Service Policy

The role of the Civil Service policy is particularly important in post-crisis economic development, for the lasting development of which we need to be able to recruit and retain available quality human capital. This would improve communication between public and private sectors and through the improvement of governance regulations it would be possible to boost rather than impede competitiveness in Armenia's economic system. In future it is planned to enhance another tool for motivation of civil servants, i.e. performance based pay for civil servants.

After the introduction of performance evaluation in civil service, the regular attestation system is being abolished and the system tends to become decentralized starting from the improved flexibility in recruiting young staff.

The Government will increase results based supplemental pay for civil servants for motivation of Government employees. The objective of actions of increasing results based pay supplements is to increase the ability of the public sector to recruit and retain staff with relevant competencies. The Bank will support the prior action with an expert assessment of weaknesses in the current system.

Public Financial Management

With the technical assistance provided by the European Union (EU), activities were undertaken to assess, revise and update the Republic of Armenia Public Financial Management Strategy for 2011-2020. As part of the latter, an updated Public Financial Management Strategy and the draft action plan for 2015-2020 were drafted as envisioned by the PFM strategy currently under consideration by interested government agencies, NGOs and international partners. Based on the approved terms of reference, as part of the PFM reforms it is planned to implement activities aimed at introduction of the Government Financial Management Information System (GFMIS).

Implementation of PFM reforms will lead to achieving efficiency in public expenditure management by increasing the quality of procedures and provided services.

The Government will also continue implementing procurement sector reforms. The reforms will mainly target securing the independence of the procurement appeals system, reducing instances of non-competitive forms of procurement, automation of the procurement process and increased capacity of the staff involved in the procurement process. As part of the reforms, a particular attention will also be paid to bringing RA legislation in line with the requirements of the WTO updated agreement on public procurement, as well as EEU agreement.

The Government will continuously implement reforms aimed at the introduction of program budgeting and the necessary prerequisites will be created for a transition to program budgeting starting from 2018.

To this end, the RA Government approved the Strategy for the full introduction of program budgeting in the Republic of Armenia. The Strategy draws on the results and achievements of actions implemented in recent years for the introduction of program budgeting in the Republic of Armenia, international successful experience in introduction and use of program budgeting and analysis of gaps and weaknesses existing in program budgeting system in the Republic of Armenia.

The objective of the full introduction of program budgeting is to improve definition of public spending priorities and the transparency, accountability, effectiveness and result orientation public financial management.

With respect to legislative reforms in **Environmental Impact Assessment and Mining**, during 2013-15 the Government revised the legislative framework governing the mining sector. In this regard it should be noted that on June 22, 2015 the Republic of Armenia Law on Amendments and Supplements to the Law on Waste was passed with associated changes introduced in the Mining Code of the Republic of Armenia.

Also, it is worth noting that with the passage of a number of legal acts the One-Stop Shop for issuance of mining use rights has been provided pursuant to the provisions of the Law on Environmental Impact Assessment and Expertise.

Infrastructure

Infrastructure policies will be continuous and with increased efficiency of public spending will be directed at the sustainable development of potable water, irrigation systems and roads, implying that the state should carry out current repairs and maintenance and capital spending for creating new infrastructure.

In municipal water and sanitation sector 5 companies provide water supply and sanitation services.

Implementation of continuous reforms and new investment projects, and efficient management of water systems through wider private sector involvement, lie at the heart improvement and financial sustainability in potable water supply and sanitation sectors.

The Government will make efforts through the use of various tools and principles, including through public-private partnership cooperation, with the investment policies supported by loan proceeds, to increase the level of cost recovery of companies and the quality of provided services.

In recent years a number of actions and projects have been implemented to achieve sustainability in the potable water supply and sanitation sector, which are continuous in nature. These actions and projects are aimed at improving recording systems, ensuring that water supply and sanitation are reliable, uninterrupted and safe, improving the quality of provided services, and professional capacity of the staff providing the services. Projects implemented with the use state, investment and loan funds targeting the improvement in water supply and sanitation are aimed at addressing these issues.

In irrigation sector, two water intake companies and 37 water users associations are the suppliers of water supplying irrigation water to final users, and it is also planned to build new reservoirs: Vedi, Kaps, Eghvard, and Mastara.

In recent years activities for improving and reconstructing existing systems and build new ones have been undertaken in irrigation sector through the World Bank, Millennium Challenges and a number of other projects. As a result, internal networks, primary canals and pumping stations were built for irrigation. The reservoir in Marmarik has been reconstructed.

In irrigation sector, as already mentioned, it is planned to build new reservoirs, upgrade the existing infrastructure, deepen institutional reforms, strengthen participatory management and introduce a new level of highly transparent relations with water users.

Transport Sector

In recent years the RA Government has made significant investment in the sector for road rehabilitation and modernization funded by the RA State Budget, the WB and ADB. In forthcoming years the development of the road sector will be one of the Government priorities.

In order to put spending on the road infrastructure on solid basis, a road financing study was carried out. Based on the recommendations of study the RA Government issued Decree No. 873-N of June 25, 2015 on Approving the 2015-2025 Financing Strategy for Maintenance of State Road of General Use in the Republic of Armenia.

By December 31, the road asset management system will be introduced and operated to make the management of road assets more efficient, helping in decision-making on road infrastructure financing.

Based on advanced international experience, a uniform bidding package and performance based contracting for the procurement of road rehabilitation and maintenance works will be developed and piloted. Based on the latter, sustainable financing will be provided for rehabilitation, maintenance and operation, more effective asset management and current maintenance and operation of 55 percent of interstate and lifeline roads in the Republic of Armenia.

Territorial Development without Disparities

Territorial development without regional disparities is among the most critical tasks of the RA Government in coming years. To this end relative advantages of regions (marzes) will be assessed and development programs will be implemented based on them.

We attach high importance to both territorial development without disparities and also an increase in the efficiency of their use. In this context, it is planned to establish a methodology enabling to assess the effectiveness of capital investment in the region within the poverty reduction context.

Pursuant to RA Government Decree No. 1521-N of December 25, 2014 the Armenia Social Investment Fund (ASIF) was renamed into Armenia Territorial Development Fund with new edition of the new charter approved by the Government Decree N. 690-N of June 25, 2015. Presently, the authority to implement the World Bank funded Social Investment and Local Development Project implementation has been entrusted with the Armenia Territorial Development Fund.

The set of tools anticipated under the Armenia Territorial Development Fund will evaluate the focus of envisaged programs on addressing the objectives of achieving development and addressing disparities indicated above as well as effectiveness of implemented capital investment.

Administrative and Territorial Reforms

Administrative and territorial reform has key importance for ensuring that the policy on strengthening the local democracy, developing the local government system and decentralizing power is carried out in an effective and coordinated manner.

It is planned to use the international experience in local government, particularly the scope for deepening decentralization of power, through analysis, adaptation and introduction of such experience. The reform will address priority issues of local government development and power decentralization policy, prerequisites for financial decentralization, building capacity for local governments and development of local democracy,

transparency and accountability of local government operations, financial independence and autonomy of municipalities will significantly increase. As a result of consolidation of communities the system of proportional representation will be gradually introduced.

The main objective of the reform is strengthening the capacity of municipalities, which would improve spending efficiency of municipalities and contribute to improvements in the quality of services provided to the population at the level of local government.

Reforms Undertaken as Part of Completion of Prior Actions under the Third Development Policy Operation

In the context of the reforms above, once again an emphasis should be made on the reforms implemented as part of completion of prior actions under the third Development Policy Operation, namely:

1. The Draft RA Tax Code was approved by the RA Government on October 8, 2015 and put forward to a wide discussion. The Government has committed to discussing in detail justified proposals of all partners including international organizations and specialized organizations;

2. The Electricity tariff was increased as per Resolution No. 174 of June 17, 2015 of the State Public Services Regulatory Committee.

3. The RA Law on Social Services enacted by the National Assembly on December 17, 2014 and effective January 1, 2015 provides the legal basis for the provision of integrated social services. During 2015 key legal acts for the enforcement of this law were adopted (RA Government Decrees: No. 582-N of June 4, 2015; No. 984-N of August 31, 2015, No. 1061-N of September 10, 2015 and No. 1044-N of September 10, 2015).

4. The law on amendments to the Waste Management was enacted following the National Assembly adoption on June 22, 2015. Together with the Republic of Armenia Law on Environmental Impact Assessment and Expertise, amendments, it supplements amendments introduced in the Mining Code of the Republic of Armenia. Decrees No. 1038-N, 1042-N, 1043-N and 1045-N issued by the RA Government on September 10, 2015, as well as Nature Protection Minister's Orders No 243-N and 244-N issued on August 20, 2015 regulate mining waste disposal and management processes.

5. Implementation of the third generation reforms for providing continuity to inspection reforms, in line with the new law on Inspection Bodies approved on December 17, 2015 and the strategy, as already mentioned, envisages a modern and efficient system of inspection by addressing the legal status of inspection authorities, their establishment (with or without mergers on a case by case basis), their management, principles and specifics of organizing their operation, as well as creating a unified information system for data exchange. To this end, as a "proof" of reform implementation that would enable the use of practical solutions in other inspectorates to be established in the near future, the Government Decree No. 1063-N of September 10, 2015 approved the establishment of the Market Surveillance Inspectorate, the Charter and Structure of the Market Surveillance Inspectorate. The Government Decree No. 677-N and 678-N of June 18, 2015 as well as the economy Minister's Order No 856-A issued on June 29, 2015 created the required regulatory framework for implementation of the Law on Inspection Bodies.

6. On May 7, 2015 the National Assembly ratified the package on introducing amendments to the RA Law on Trade and Services as well as approved the Law on Business Notifications, replacing the licensing requirement for a number of activities with notifications by introducing a simplified mechanism.

7. Given the Republic of Armenia Law on Electronic Document and Electronic Digital Signature and in view of the principles defined in the Republic of Armenia Law on the Protection of Personal Data, on August 31, 2015 the Government of the Republic of Armenia issued Decree No. 1093-N on Establishing General

Security, Interoperability and Technical Requirements for Electronic Systems Used for the Provision of Electronic Services of Actions by State or Local Government Bodies.

8. As part of trade facilitation activities, in order to streamline the customs procedures for electronic trade, on December 18, 2014 the Government issued Decree No. 1461-N on *Establishing Forms of Simplified Customs Declarations for Goods Transported via International Postal or Courier Dispatches across the Customs Territory of the Republic of Armenia by Natural Persons or Legal Entities*; it enables the use of Forms CN 22, CN 23 and CP 72 introduced by regulations of the Universal Postal Union as well as the simplified forms of customs declarations for goods imported by natural and legal persons via international postal or courier dispatches.

The first steps for the introduction of the Authorized economic operators (AEOs) have been taken by the Law No. HO-46-N of May 20, 2014 on Amendments and Supplements to the Republic of Armenia Customs Code; it stipulated the concept of Authorized Economic Operators in the RA Customs Code, the criteria set for foreign operators for obtaining AEO status, simplified customs procedures in place for AEOs, etc.

The following documents were passed for the practical introduction of AEOs - the Government Decree No. 590-N issued On May 21, 2015, and the Minister of Finance Orders Nos 392-A and 389-A issued on June 15, 2016 and Nos 583-N and 584-N issued on August 26, 2015.

9. Full legal basis for aviation modernization process was provided by passage of the Republic of Armenia Law on Amendments to the Republic of Armenia Law on Aviation by the National Assembly and effective August 1, 2015. The RA Government adopted associated secondary legislation (RA Government Decrees No. 963, 964 and 965) on August 6, 2015 to ensure that the norms in the law above are properly enforced.

10. For the purpose of introducing applicable regulations for registration of secured interest in movable property, a Law on Registrato of Secured Interest on Movable Property was enacted on December 17, 2014 and on May 14, 2015 the RA Government issued Decree No. 511-N on Approving the Procedure for Automated Changes to Relevant Data Recorded in the Register in case of Updating Data on Security Interest in Movable Property, the Lists of Data Subject to Automatic Change and these Databases and on June 10, 2015 - the Decree No. 633-N on Approving the Procedure for Providing Information and Excerpts from the Register of Security Interests in Movable Property.

11. With a view to contributing to financial sector development, improving transparency and strengthening sustainability, with regard to the creation of the legislative framework enabling consolidated supervision of financial groups the RA Central Bank drafted packages of draft laws introducing the specifics of legal regulation and consolidated supervision of financial groups. The package was approved by the National Assembly on November 12, 2015.

Project Monitoring and Evaluation

The key counterpart for implementation of the DPF series is the Chief of Government Staff. Pursuant to the Prime Minister's Decree No. 901-A of September 17, 2014 the Chief of Staff of the Government of the Republic of Armenia-Minister Davit Harutiunyan was appointed as the coordinator of the Development Policy Operation Project signed between the Government of the Republic of Armenia and the World Bank.

Key monitoring and evaluation indicators of reform results planned under DPFs are regularly collected and analyzed by the Financial and Economic Department of the Office of RA Government.

Hovik Abrahamyan

Prime Minister of the Republic of Armenia

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԶԱՊԵՏ

Երևան - 10, Հանրապետության հրապարակ, Կառավարության տուն 1

«12» 11 2015 թ.

№ 01/23.21/19341-15

Զարգացման քաղաքականությունների նամակ

Հայաստանի Հանրապետություն

Պարոն Զիմ Յուդ Կիմի

Համաշխարհային Բանկի նախագահ

Վաշինգտոն, ԱՄՆ

Հարգելի պարոն Կիմ

Հայաստանի Հանրապետության անունից թույլ տվեք արտահայտել հարգանքներիս հսկաստիքը:

Սույն նամակով ցանկանում եմք ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական զարգացումների և արդի բարեփոխումների սպասվող միտումները:

Կառավարության ծրագիրը: Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունն իր ծրագրի իրականացմամբ 2014-2017 թվականների ընթացքում նպատակադրել է զարգացած երկրների համեմատ տնտեսական աճի առաջանցիկ տեմպերի ապահովում՝ համախառն ներքին արդյունքի միջնամամկետ՝ 5 տոկոս աճի միջոցով, նվազագույն աշխատավարձի աստիճանական բարձրացում՝ մինչև 65.000 դրամ և չորսաշուկայի կրճատման ապահովում՝ 10 տոկոսային կետով: Վերոնշյալ թիրախներին հասնելու

նպատակով ՀՀ կառավարությունն իր ծրագրով նախանշել է (ա) իրականացնել տնտեսական աճը խթանող քաղաքականություն և (բ) պահպանել և ուժեղացնել աղքատամետ սոցիալական քաղաքականությունը:

(ա) Տնտեսական աճը խթանող հարկաբյուջետային և դրամավարկային քաղաքականությունների իրականացման համար ՀՀ կառավարության և Կենտրոնական բանկի հնարավորությունները առավել սահմանափակված են համապատասխանաբար պետական պարտքի և գների ու ֆինանսական համակարգի կայունության նպատակադրումներով: Այս պայմաններում տնտեսական աճը խթանող քաղաքականության հիմնական առաջնահերթությունը հանդիսանում է համախառն առաջարկի խթանումը, որի համար կենսավորվի գրավիչ գործարար միջավայր և կլնդայնվեն արտահանման հնարավորությունները: Տնտեսական զարգացման նախադրյալների ձևավորման համար ՀՀ կառավարությունը նախաձեռնել է գործողություններ՝ ուղղված արտահանման վրա ինվստիցիայի արդյունաբերական քաղաքականության շարունակականության ապահովմանը:

(բ) Աղքատամետ սոցիալական քաղաքականության շարունակական իրականացումը շատ կարևոր է երկրի համար, քանի որ 2009 թվականի տնտեսական ճգնաժամը բավականին խորացրեց աղքատության մակարդակը: ՀՀ կառավարության կողմից իրականացվող տնտեսական և սոցիալական քաղաքականությունների նպատակն է բնակչության համար ապահովել արժանավայել աշխատանք և բարեկեցություն: Նշված նպատակի իրականացման համար արդարացի վարձատրություն ապահովող աշխատատեղերի ստեղծման շարունակական քաղաքականությունը կլինի գերակայող կառուցվածքային և ոլորտային քաղաքականությունների նպատակներից:

Չնայած համաշխարհային տնտեսությունում գոյություն ունեցող և ի հայտ եկող անորոշություններին, այնուամենայնիվ Կառավարությունը նոր ծրագրով կիրառործի նաև երկարաժամկետ նպատակադրումները և քաղաքականությունները, որոնք հետաձգվել էին ճգնաժամով պայմանավորված բարձր անորոշությունների պատճառով, սակայն չեն կորցրել իրենց արդիականությունը: ՀՀ կառավարությունը զուգահեռաբար ամրապնդելու է դրանց չիրականացնելու ինարավոր ռիսկերի բացահայտման և չեղոքացման կարողությունները՝ երակարաժամկետ նպատակադրումների կատարողականի ապահովման և հնարավոր իրատեսական արդյունք ապահովելու համար: Երկարաժամկետ նպատակադրումներով

շարժվելը ՀՀ կառավարությունը այժմ համարում է հետճգնաժամային իրավիճակում մեր տնտեսության արդյունավետ գործելու ավելի հրատապ հրամայական՝ առաջին պլան մղելով տնտեսական աճի խթանների և ինքնիշխանության ամրապնդումը, ինչի թուլությունը բացահայտեց ճգնաժամը:

ՀՀ կառավարությունը նախաձեռնել և 2014 թվականի մարտի 27-ի խրթիվ 442-Ն որոշմամբ հաստատել է ՀՀ կառավարության 2014-2025 թվականների Հեռանկարային Զարգացման Ռազմավարական Ծրագիրը (ՀՀԾ), որը ճգնաժամով սլայմանափոխված չիրականացած Կայուն Զարգացման Ծրագրի վերանայված տարբերակն է: ՀՀԾ-ում նախանշված են երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման գերակայությունների ընդհանրական համախումբը, նպատակները, զարգացման հիմնական խոչընդոտները և սահմանափակումները, գերակա նպատակներին հասնելու համար անհրաժեշտ առանցքային բարեփոխումներն ու քաղաքականության գործիքները: Ընդ որում, երկրի զարգացման ներկա փուլի առանձնահատկություններից ելնելով որակյալ և բարձր արտադրողականություն ապահովող աշխատատեղերի ստեղծման ճանապարհով զբաղվածության ընդլայնումը հռչակվել է որպես ծրագրի հիմնական նպատակ: ՀՀԾ-ն իմնվել է երեք գերակայությունների վրա: Դրանք են.

1) կայուն և արագ տեմպերով տնտեսական աճի ապահովմանն ուղղված տնտեսական քաղաքականություն.

2) բնակչության խոցելի խմբերին (ներառյալ՝ աղքատները) ուղղված ակտիվ սոցիալական և եկամտային քաղաքականություն.

3) երկրի կառավարման համակարգի արդիականացում, ներառյալ՝ պետական կառավարման արդյունավետության բարձրացումը և պետության տրամադրության տակ գտնվող ռեսուրսային փաթեթի առաջանցիկ աճի ապահովումը:

Ի տարբերություն տնտեսական զարգացման նախորդ փուլերի, երբ տնտեսական աճն ապահովվում էր հիմնականում աշխատանքի արտադրողականության աճի հաշվին, ՀՀԾ-ով իրականացվելիք գործընթացների արդյունքում ակնկալվում է, որ 2014 - 2025 թվականներին տնտեսության ոչ գյուղատնտեսական հատվածում տնտեսական աճի

յուրաքանչյուր տոկոսային կետի առնվազն 80 տոկոսը կապահովվի աշխատանքի արտադրողականության, իսկ մնացածը զբաղվածության ընդլայնման հաշվին: Ընդ որում, արդյունաբերությունում, որը կլինի զբաղվածության ընդլայնման առանցքային ոլորտներից մեկը, աճին մասնակցության համապատասխան համամասնությունները կկազմեն 75 և 25 տոկոս: Զբաղվածության ավելացումը դիտարկելով որպես առաջիկա տարիների սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնական նպատակ՝ եկամտային քաղաքականության գործողություններն ու միջոցառումները նախագծվելու են՝ առաջնորդվելով այն տրամաբանությամբ, որ աշխատավարձերի աճը չգերազանցի արտադրողականության աճին՝ թույլ չտալով միավոր աշխատուժի արժեքի գործակցի աճ: Միևնույն ժամանակ, կտրուկ կրճատվելու է աշխատող աղքատների թիվը՝ նվազագույն աշխատավարձի աճի քաղաքականության իրականացման ճանապարհով: Վերոնշյալ շարունակական բարեփոխումները իրականացվում են ինչպես ՀՀ կառավարության, այնպես էլ դրնոր կազմակերպությունների անգնահատելի աջակցության միջոցով: Համաշխարհային բանկի օժանդակությունը առանցքային նշանակություն ունի տնտեսության վերականգնման և հետագա կայուն աճի համար: Առաջարկվող Զարգացման քաղաքականության նոր ցորձառնությունն օժանդակելու է կայուն աճի հիմնարարների համար անհրաժեշտ պայմանների ամրապնդմանը, ինչը կայուն մակրոտնտեսական իրավիճակի ստեղծման գրավականն է:

Մակրոտնտեսական իրավիճակը

2015 թվականի հունվար-հունիս ամիսներին նախորդ տարվա նկատմամբ տնտեսական աճը կազմել է 4 տոկոս իսկ հունվար-հուլիսին տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը կազմել է 4.2 տոկոսով նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ: Տնտեսական ակտիվության աճին հիմնականում նպաստել են հանքագործական արդյունաբերության և գյուղատնտեսության բարձր աճերը: Առաջին վեց ամիսների տնտեսական աճն ուղեկցվել է ներքին պահանջարկի՝ սպառման և ներդրումների նվազմամբ և զուտ արտահանման բարելավմամբ, որն էլ իր հերթին պայմանավորվել է հիմնականում ապրանքների և ծառայությունների ներմուծման նվազմամբ:

Այնուամենայնիվ, որոշակիորեն պայմանավորված ներքին պահանջարկի աճով (աշխատավարձի աճ), ինչպես նաև հիմնվելով հանքահումքային ապրանքների արտահանման ընդլայնվող հնարավորությունների վրա՝ (պայմանավորված հիմնականում նոր հանքավայրերի շահագործմամբ)՝ կառավարությունը ջանքեր է գործադրելու, որ 2015 թվականի տնտեսական աճի բյուջետային ձրագրով նախատեսված 4.1 տոկոսն իրականանա՝ ապահովելով մակրոտնտեսական հաշվեկշռվածությունը:

Չնայած Կառավարության ձգտումներին՝ 2015 թվականի զարգացումները վկայում են, որ բյուջետային ձրագրով նախատեսվող իրական աճի ցուցանիշի նվազեցման ուղղությամբ ռիսկերը այնուամենայնիվ նյութականացվում են: Դա հիմնականում պայմանավորված է հայրենական ապրանքների նկատմամբ արտաքին պահանջարկի, ներդրումների և դրամական փոխանցումների ներհոսքի նվազման արդյունքում՝ բնակչության տնօրինվող եկամտի իրական նվազմամբ: Արտաքին պահանջարկի նվազումն իր վրա է կրում հիմնականում Ռուսաստանի տնտեսական ակտիվ ազդեցությունը: 2015 թվականի առաջին կիսամյակում, չնայած տրանսֆերտների նվազմանը՝ երկրի վճարային հաշվեկշռի ընթացիկ հաշվի էական բարելավում է տեղի ունեցել: Ի հիմնականում ներմուծման նվազմամբ պայմանավորված զուտ արտահանման բարելավման հաշվին: 2015 թվականի յոթ ամիսների արդյունքներով արտահանման թույլ աճ է արձանագրվել, ընդ որում արտահանման աճին հիմնականում նպաստել է հանքահումքային ապրանքների, մանածագործական իրերի, բուսական ծազման արտադրանքի և ծխախոտի արտահանումը:

Տնտեսական վերականգնմանը մեծապես նպասել է ՀՀ կառավարության կողմից իրականացվող «Հայաստանի Հանրապետության արտահանմանն ուղղված արդյունաբերական քաղաքականության ռազմավարություն»-ը: Կառավարությունը ակնկալում է, որ արտահանման առաջանցիկ աճի հաշվին (ներմուծման համեմատ) ընթացիկ հաշվի պակասորդի բարելավումը միջնաժամկետում կշարունակվի: Սակայն, չպետք է անտեսել համաշխարհային զարգացման առկա բովարդությունները, աշխարհաքաղաքական վտանգները և դրանց հետ կապված հնարավոր արտաքին ռիսկերը: Նշված պայմաններում գործընկեր երկրներում՝ հատկապես Ռուսաստանի պահանջարկի կրճատումը, ինչպես նաև միջազգային շուկաներում բորսային ապրանքների

գների անկայունությունը կադրող են բացասաբար ազդել Հայաստանի տնտեսության վրա՝ նվազեցնելով արտահանման աճի տեմպերը:

Այնուամենայնիվ, արձանագրված արդյունքները վկայում են, որ տարվա ընթացքում իրականացված մակրոտնտեսական քաղաքականությունը եղել է խելամիտ՝ արտաքին շուկերի կլանման և մակրոտնտեսական կայունության ապահովման գործում: Հարկաբյուջետային քաղաքականության մոտեցումը եղել է ուժեղ խթանող և միաժամանակ հավասարակշռված: Ընդ որում, նպատակ է դրվել չափավոր նպաստել տնտեսության վերականգնմանը, որի պայմաններում չի խաթարվի մակրոտնտեսական և պարտքի կայունությունը, տարվա առաջին կիսամյակի արդյունքներով հարկաբյուջետային քաղաքականությունը ամբողջական պահանջարկի վրա թողել է ընդհանուր առմամբ խթանող ազդեցություն:

2015 թվականի շրկերով եռամսյակում գնաճային զարգացումներն ընթացել են գնահատված վարքագծին համահունչ, 12-ամսյա գնաճը կազմել է 5.5%՝ գտնվելով թույլատրելի վերին սահմանի վրա: 2015 թվականի տարեմեջի համար գնահատվում է, որ 12-ամսյա գնաճը կնվազի և կգտնվի թույլատրելի միջակայքում: Լիջնաժամկետ հորիզոնում կանխատեսվում է, որ գնաճը կլինի նպատակային թիրախի 4% (+/-1.5) տոկոս միջակայքում: Հարկ է նշել, որ դեռևս պահպանվում են արուաքին և ներքին տնտեսությունից եկող ռիսկերը, որոնց դրսևորման պայմաններում հնարավոր է գնաճի լնդլայնում և ԿԲ կողմից դրամավարկային քաղաքականության պայմանների համապատասխան արձագանք՝ գնաճի թիրախի իրագործման համար:

Մակրոտնտեսական և հարկաբյուջետային շրջանակը

2016 թվականի ՀՀ պետական բյուջեի նախագծով Հայաստանի տնտեսության աճը կանխատեսվում է 2.2 տոկոս, սակայն ՀՀ կառավարությունը առաջիկա երեք տարիներին ձգտելու է այն կայունացնել 3-4 տոկոսի շրջանակներում, ինչը հիմնականում կպայմանավորվի գյուղատնտեսության և ծառայությունների աճերով, ինչպես նաև կգոգորդվի համաշխարհային տնտեսական զարգացումներով, այդ թվում՝ նաև ԵՄ տնտեսական աճի և տնայնրի արագացմամբ և Ռուսաստանի տնտեսական աճի տեմպերի վերականգնմամբ:

5

ՀՀ կառավարությունը պարտքի կայունության խնդրին մեծ ուշադրություն է դարձնում: Միջազգային պրակտիկայում կիրառվող մոդելներով կատարված հարկաբյուջետային կայունության վերլուծության արդյունքներով ՀՀ պարտքի կայունությունը բնութագրող ցուցանիշները կայունության մակարդակում են գտնվում: Զգայունության ցուցանիշներում, հարկաբյուջետային կայունությունը առավել զգայուն է ՀՆԱ-ի կայուն ցածր աճի ցուցանիշների նկատմամբ: Իսկ արտաքին պարտքի կայունության ցուցանիշների մասով չափավոր ռիսկեր են նկատվում փոխարժեքի միաժամանակյա 20%-անոց անվանական արժեզրկման և արտահանման ծավալների կրճատման սցենարի պարագայում:

Համաշխարհային տնտեսության և Հայաստանում արձանագրվող դեռևս դանդաղ տնտեսական աճի միջավայրում 2015թ-ին իրականացվում է հարկաբյուջետային ավելի ընդլայնող քաղաքականություն՝ տնտեսական աճը հնարավորինս խթանելու համար: Արդյունքում, իրականացվում է 2015թ. պետական բյուջեով նախատեսված ֆինանսավորումից ավելի ֆինանսավորում, ինչը ենթադրում է պետական բյուջեի դեֆիցիտի ընդլայնում և զուգահեռաբար Կառավարության պարտքի մակարդակի մեծացում, միաժամանակ պահպանելով պարտքի և մակրոտնտեսական կայունության կանոնները:

ՀՀ կառավարության պարտքի կառավարման 2016-2018 թվականներին ռազմավարական ծրագրի համաձայն՝ պետական պարտք/ՀՆԱ հարաբերակցությունը չի գերազանցի «Պետական պարտքի մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված շեմը: Արտաքին պարտքի կառավարմանը ճկունություն հաղորդելու և արտաքին կապիտալի շուկան Հայաստանի տնտեսության մասնավոր հատվածի համար հասանելի դարձնելու նպատակով Կառավարությունը կարևորում է արտաթույլի պարտատուների տեղաբաշխումը՝ ուշադրության կենտրոնում պահելով պարտքի միջնաժամկետ կայունությունը: Այդ շրջանակներում 2015թ. մարտի 26-ին թողարկվեցին 10 տարի մարման ժամկետով 500 մլն դոլար ծավալով եվրոպարտատուների՝ 7.15% արժեկտրոնային եկամտաբերությամբ և արժեկտրոնների վճարման կիսամյակային պարբերականությամբ: Միևնույն ժամանակ, իրականացվեց 2013թ. սեպտեմբերի 30-ի թողարկման 7 տարի մարման ժամկետով 700 մլն դոլար ծավալով եվրոպարտատուների 200 մլն դոլար ծավալի հետգնում:

7

Այս պայմաններում հարկաբյուջետային կայունության ապահովման համար կարևորվում է բարձր տնտեսական աճի ապահովումը և հարկային ու մաքսային քաղաքականության և վարչարարության բարեփոխումների արագացման անհրաժեշտությունը:

Հարկային եկամուտների բարելավման ապահովման մասով շարունակաբար իրականացվում են մի շարք միջոցառումներ: 2015 թվականի ընթացքում իրականացված միջաջառումներից կարևորվում են հետևյալները.

1. 2015 թվականի հուլիսի 1-ին ուժ մեջ է մտել ՀՀ կառավարության կողմից մշակված օրենսդրական նախագծերի փաթեթը, որի հիմնական նպատակներից մեկը հարկ վճարողների (հատկապես խոշոր հարկ վճարողների) կողմից ապրանքների իրացման գործարքների փաստաթղթավորման մակարդակի բարելավումն է, ինչը հնարավորություն կընձեռի բարձրացնել ստվերային շրջանառությունների դեմ պայքարի արդյունավետությունը և ապահովել պետական բյուջեի լրացուցիչ հարկային եկամուտներ:

Բացի այդ, ստվերային շրջանառությունների բացահայտման ուղղությամբ հարկային մարմնի կողմից իրականացվող միջոցառումների արդյունքում շարունակաբար ավելանում է էլեկտրոնային եղանակով դուրս գրվող հարկային հաշիվների քանակը:

2. Նախագծվել են տրանսֆերային գնագոյացման հիմնական մոտեցումները, կարգավորման շրջանակը և մեթոդները, որոնց վրա հիմնվում է տրանսֆերային գնագոյացումը: Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնների կիրառության հետ կապված հարաբերությունները նախատեսվում է սահմանել ներկայումս մշակվող հարկային օրենսգրքի շրջանակներում: Առաջարկվող վարչարարական գործիքակազմի միջոցով նախատեսվում է քարձրացնել հատկապես խոշոր հարկ վճարողների նկատմամբ փիրավող հարկային վարչարարության արդյունավետությունը, որն ուղղված կլինի պետական լրջե վճարվող հարկային եկամուտների ավելացմանը: 2015 թվականից քարձրացվել են ոչ մետաղական օգտակար էանածոների բնօգտագործման վճարների դրույքաչափերը:

Սխաժամանակ, ՀՀ կառավարության կողմից շարունակվում են աշխատանքները գործարար միջավայրի բարելավման ուղղությամբ, ինչը հնարավորություն կընձեռի բարձրացնել երկրում տնտեսական ակտիվության մակարդակը:

Գործարար միջավայրի շարունակական բարելավման քաղաքականության շրջանակներում հարկային համակարգում ընթացող բարեփոխումներին մասնավոր հատվածի և ոլորտի մասնագիտական-հասարակական կազմակերպությունների ներգրավվածությունը ապահովելու, փնչաբա նաև հարկային մարմնի և տնտեսավարող սուբյեկտների ներկայացուցիչների միջև կառուցողական ներկայություն հարթակ ձևավորելու նպատակով ՀՀ ֆինանսների նախարարի հրամանով ստեղծվել է հարկային խորհուրդ, որի կազմում ներառվել են նաև գործարար շրջանակների շահերը ներկայացնող մի շարք մասնագիտական հասարակական կազմակերպություններ՝ ու միություններ՝ ներկայացուցիչներ: Հարկային խորհուրդը արդեն իսկ գումարել է իր առաջին նիստը, որի ընթացքում քննարկվել են գործարար միջավայրի բարելավման և հարկային օրենսդրության կատարելագործման ուղղված մի շարք առաջարկներ:

Գործարար միջավայրի շարունակական բարելավման քաղաքականության շրջանակներում իրականացվել են նաև հետևյալ աշխատանքները.

- ԱԱՀ վճարող համարվող տնտեսավարող սուբյեկտների շրջանառու միջոցների համայնմանն ու արդյունավետ օգտագործմանը նպաստելու նպատակով վերանայվել է ԱԱՀ-ի գծով հաշվանցումներ կատարելու համակարգը և 2015թ. սկսած՝ աստիճանական աճում է կատարվում ԱԱՀ-ի գծով հաշվանցումների կատարման հաշվեգրման մեթոդին,
- 2015թ. ամբողջությամբ անցում է կատարվել հարկային հաշիվների, իսկ 2016թ. ամբողջությամբ անցում է կատարվելու այլ հաշվարկային փաստաթղթերի դուրս գրման էլեկտրոնային համակարգին,
- տնտեսության ներդրումային ակտիվությունը բարձրացնելու նպատակով՝ 2015 թվականի հունվարի 1-ից սահմանվել է, որ ՀՀ կառավարության որոշմամբ ընտրված կազմակերպությունների և անհատ ձեռնարկատերերի կողմից ներդրումային ծրագրերի շրջանակներում ներմուծվող ապրանքների նկատմամբ ՀՀ մաքսային սահմանին ԱԱՀ-ի գումարների վճարման ժամկետները հետաձգվում են անկախ ներմուծվող ապրանքների մաքսային արժեքի մեծությունից:

Բացի այդ, հարկային օրենսդրությունը պարզեցնելու, իստակեցնելու, համախմբելու, փնչաբա նաև հարկային համակարգի կայունությունն ու կանխատեսելիությունը ապահովելու նպատակով ՀՀ ֆինանսների նախարարի հրամանով ստեղծվել է հարկային օրենսգրքի

նախագծի մշակման աշխատանքային խումբ, որը մշակել է հարկային օրենսգրքի նախագիծը, ինչը ս.թ. հոկտեմբերի 8-ին հավանության է արժանացել ՀՀ կառավարության կողմից և դրվել լայն քննարկման (ՁԲԳ-3 նախապայման): Մի քանի ամիս տևող քննարկումներից հետո 2016թ մարտին լրամշակված փաթեթը Կառավարությունը կողարկի Ազգային ժողով: Կառավարությունը հռչակել է օրենսգրքի հիմքում դրվող սկզբունքները՝ նկատմաների ամելացում, հարկային արտոնությունների հնարավորինս փոխարինում սուբսիդիաներով, արտադրության խթանում՝ սպառման հարկման վրա ավելի մեծ բեռ դնելով և այլն: Կառավարությունը հանձն է առել այդ ընթացքում մանրամասնորեն քննարկել խր բոլոր գործընկերների (մասնավորապես, Համաշխարհային բանկի, Արժույթի Արջազգային հիմնադրամի և ՀՀ գործարարների միավորումների) կողմից արդեն իսկ պաշտոնապես բարձրացված և բարձրացվող հարցերը և հռչակված սկզբունքների շրջանակներում լուծումներ գտնել և Ազգային ժողով ներկայացնել համալիր քննարկված փաստաթուղթ:

Սոցիալական ռիսկերի կառավարում և մարդկային կապիտալի զարգացում

Առաջնկա տարիներին Կառավարության՝ սոցիալական ռիսկերի մեղմման քաղաքականության գերակայությունն է ապահովել նախանշված առանցքային սոցիալական տրանսֆերտները և ներդրումները, սակայն մենք զգուշությամբ կկառավարենք հատկացումները՝ հաշվի առնելով բյուջետային լարվածությունը: Միաժամանակ, հաշվի առնելով ճգնաժամի պայմաններում սոցիալական խոցելիության հնարավոր մեծացումը, ինչպես նաև 2013 թվականի աղքատության մակարդակը, որը կազմել է 32.0 տոկոս՝ մենք նախատեսում ենք նախ սոցիալական տրանսֆերտների հասցեականության և մեր ծրագրերի ընդհանուր արդյունավետության բարձրացման միջոցով հնարավորինս ընդլայնել կարիքավոր շահառուների թիվը:

ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից 2014 թ. դեկտեմբերի 17-ին ընդունվել է «Սոցիալական աջակցության մասին» ՀՀ օրենքը, որն ուժի մեջ է մտել 2015 թ. հունվարի 3-ից, որը ծնավորում է ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման համակարգի իրավական հենքը: 2015 թվականի ընթացքում մշակվել և ընդունվել են նշված օրենքի կիրարկման ապահովող հիմնական իրավական ակտերը:

10

Շարունակվում են կենսաթոշակային ապահովության ոլորտի տեղեկատվական ենթակառուցվածքները կատարելագործելու ուղղությամբ կատարվող աշխատանքները: Մասնավորապես, ներկայումս ինքնաշխատ եղանակով կիրառվում է բնակչության պետական ռեգիստրում առկա կենսաթոշակային ոլորտին առնչվող տեղեկատվությունը: Սահմանային էլեկտրոնային կառավարման տեղեկատվական (ՍԷԿՏ) համակարգի տպաները ստացվում են և արդեն ավարտական փուլում են ստացված տեղեկատվությունը «Էլեկտրոնային կենսաթոշակ» համակարգում կիրառելու համար տարվող աշխատանքները:

Ընթացքի մեջ են անձնավորված հաշվառումը և սոցիալական վճարներ կատարելը հշտելու համար եկամտային հարկի և սոցիալական վճարի անձնավորված հաշվառման համակարգից էլեկտրոնային եղանակով ստացվող տվյալներով ենթահամակարգերի հիման վրա աշխատանքային ստաժը հաշվարկելու մոդուլի ներդրման աշխատանքները:

ՀՀ կառավարությունը բարձրացնում է ընտանեկան նպաստի ծրագրի ծածկույթը, միևնույն ժամանակ թարելավելով դրա թիրախավորումը: Սոցիալական աջակցության ոլորտի բաղկացուցիչներից մեկի ու առընթացության կրճատման կարևոր գործոնի նկատմամբ մեր գերակայությունը նպաստների համակարգին ուղղվող պետական միջոցների աճն է, ինչպես նաև միջոցների առավել հասցեական ու արդյունավետ օգտագործումը՝ բնակչության աղքատ խավերի կոնսոլիդացիայի բարձրացման և երկրում աղքատության ու անհավասարության մեղմման նպատակով: 2015 թվականին փոփոխության ենթարկված պետական բյուջեում ընտանեկան նպաստի ծրագրի և հրատապ դրամական օգնության ծրագրի գծով հատկացումների մակարդակը մնացել է անփոփոխ:

Մինչև 2015թ. վերջը կապարտվեն չաշխատող կանանց մայրության նպաստի և մինչև երկու տարեկան խնամքի նպաստի նշանակման գործընթացների ծրագրային ապահովման ուղղությամբ կատարվող աշխատանքները:

Պետական մարմիններում, ինչպես նաև կրթության, մշակույթի, սոցիալական պաշտպանության ոլորտների կազմակերպություններում աշխատակիցների և նրանց անմիջական ընտանիքի անդամների առողջական, կրթական և այլ խնդիրների ապահովման նպատակով սոցիալական փաթեթը 2014-2016թթ ժամանակահատվածում նախատեսվում է տարեկան ավելի քան 20.2 մլրդ դրամ:

Առողջապահություն

Կառավարությունը նախատեսում է ավելացնել առողջապահության ոլորտի ֆինանսավորումը, սակայն միմիայն արդյունավետության բարելավման միջոցառումների զուգահեռ ներդրումով: Կառավարությունն ավարտել է համավճարների ռազմավարական մոտեցման նախապատրաստումը, որի նպատակն էր ավելացնել հիվանդանոցային ծառայությունների համար փոխհատուցումը, ներդնել (կամ հաճախ պաշտոնական դարձնել) համալճարները և ապահովել «գրպանից կատարվող» ընդհանուր ծախսերի ավելի ցածր մակարդակ՝ ամենաաղքատ տնային տնտեսությունների համար:

ՀՀ Կառավարությունը ջանքեր կգործադրի մեղմելու առողջապահության ոլորտում համավճարի քաղաքականության հեռավոր ազդեցությունն աղքատների վրա՝ հաշվի առնելով այն փաստը, որ նրանց ծածկույթը դեռևս բավարար չէ: Այս առնչությամբ, ըննարկվել են հնարավոր մեխանիզմներն այն բարելավելու նպատակով, ներառյալ՝ տվյալ ծրագրի համար ռամսպատասխանելիության միավորը ընտանեկան նպաստի ծրագրի գնահատականի միավորին հավասարեցնելու հարցը: Բյուջետային գործընթացի շրջանակներում՝ 2014 թվականին պետության կողմից երաշխավորված անվճար բժշկական օգնություն և սպասարկում ստանալու իրավունք ունեցող քնակչության սոցիալապես անապահով ու առանձին (հատուկ) խմբերի ցանկում ընդգրկված՝ աղքատության ընտանեկան նպաստի համալրագում հաշվառված նպաստառուների անապահովության միավորը 36-00-ից 30-00 միավորի իջեցնելու հետ վապված ծախսերի աճը կկազմի 2,870.5 մլն դրամ, իսկ Իմունական/նարգեման ազգային ծրագրի գծով գնվող պատվաստանյութերի գների և քանակի ավելացման հետ կապված՝ 256.2 մլն դրամ:

ՀՀ կառավարությունը հետևողական է առողջապահության ոլորտի բժշկական հաստատությունների շարունակական արդիականացման գործընթացներին՝ ինչպես երևան քաղաքում, այնպես էլ Հայաստանի Հանրապետության մարզերում: Մասնավորապես՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ծրագրով նախատեսված է Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարության պրոֆ. Յոլյանի անվան արյունաբանական կենտրոնի արդիականացումը, ինչպես նաև ոսկրածուծի փոխպատվաստման ծառայությունների ստեղծումը: Շարունակվում է նաև մարզային բժշկական հաստատությունների (առողջության պահպանման առաջնային օղակի և

հիվանդանոցային) վերանորոգման, վերակառուցման և վերազինման ծրագրի իրականացումը՝ հասանելի դարձնելով ժամանակակից բժշկական ծառայությունները հանրապետության ամբողջ տարածքում:

Կառավարության կողմից լրացուցիչ քայլեր կձեռնարկվի նաև բնակչության սոցիալապես անապահով խմբերում ընդգրկված անձանց համար պետական պատվերի գնձերի աստիճանական վերանայման համար:

Կառավարությունը շարունակելու է ոլորտում իրականացվող բարեփոխումները նպատակ հետապնդելով բարելավել բնակչության առողջական վիճակի բնութագրիչները՝ առողջապահական ծառայությունների մատչելիության, հասանելիության և որակի բարձրացման ճանապարհով:

Գործարար միջավայրի բարելավում

ՀՀ կառավարության կողմից բարձր գործարար ակտիվության և կայուն ներդրումային հոսքեր ներգրավելու համար նպաստավոր միջավայրի ձևավորումը դիտվում է որակյա երկրում տնտեսական առաջընթացի գրավականներից մեկը: Այս ուղղությամբ Կառավարությունը քաղաքականության համապարփակ օրակարգ ունի, որոնք որոշ մասով ներառված են նաև նոր ԶԶԳ փաթեթում: Վերջինս նաև կիրառում է նաև որպես գործարար բարեփոխումների ուղղությամբ որոշ նախաձեռնությունների կիրարկման կամ մոնիտորինգի շրջանակ:

Գործարար միջավայրի բարելավման ներկա ուղղություններն ընդգրկում են ներդրումների ներգրավման և գործարարությամբ զբաղվելու տեսակետից վարչարարական խոչընդոտները նվազագույնի հասցնելը, գործարար միջավայրի վրա կարգավորման ազդեցությունների գնահատման համակարգի շարունակ կատարելագործումը, պետություն-մասնավոր հատված արդյունավետ օրկենոսության ապահովման և գործարար խոչընդոտների բացահայտման նպատակով հետադարձ կապի ինստիտուտի կայացումը, գործունեության որոշակի տեսակներով զբաղվելու համար նախատեսված թույլտվությունների և լիցենզիաների ցանկի էական կրճատումը:

Գործարար միջավայրի բարելավման ուղղությամբ կառավարության շարունակական գործողությունների դրական արդյունքներն արձանագրվում են նաև Համաշխարհային

13

բանկի կողմից իրապայտակվող «Գործարարությանը զբաղվելը» վարկանիշային զեկույցներում՝ արտահայտվելով երկրի զբաղեցրած դիրքի առաջընթացով: «Գործարարությանը զբաղվելը 2016» զեկույցի տվյալներով՝ Հայաստանը 189 երկրների շարքում զբաղեցնում է 35-րդ տեղը: Զեկույցի տվյալներով Հայաստանի գործարար միջավայրը լավագույնն է 171 Հ երկրների շարքում և երկրորդն է տարածաշրջանում՝ զիջելով միայն Վրաստանին:

Վարկավորման հասանելիություն

ՀՀ կառավարությունը կարևորում է վարկերի հասանելիությունը մասնավորապես փոքր և միջին ձեռնարկությունների (ՓՄՁ) համար:

ՀՀ կառավարությունը շարունակում է ՀՀ ԿԲ-ի հետ համատեղ միջոցառումներ ձեռնարկել, որպեսզի լուծի ՓՄՁ ներկայիս խնդիրները՝ կապված բանկերից վարկ ստանալու համար գրավի տրամադրման հետ՝ բարելավելով նորմերը և կանոններն, ինչպես նաև ենթակառուցվածքները շարժական գրավի կիրառման գրանցման և ընդարձակման համար, ներառյալ շարժական գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման առցանց ռեգիստրի շտաբային: Այդ կապակցությամբ ընդունվել է «Շարժական գույքի նկատմամբ ապահովված իրավունքների գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը, և վերջինիս ընդունմամբ պայմանավորված փոփոխություններ և լրացումներ են կատարվել նաև մեկ տասնյակ այլ օրենքներում, որոնք ուժի մեջ են մտել սույն թվականի հոկտեմբերի 1-ից (ՀՀԳ-3 նախապայման): Շարժական գույքի նկատմամբ ապահովված իրավունքների գրանցման համակարգի արդյունավետ գործակցությունն ապահովելու համար Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունն ընդունել է վերը նշված օրենքների կատարումն ապահովող անհրաժեշտ ենթասթյուգային ակտեր, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարության կազմում ստեղծվել է Շարժական գույքի նկատմամբ ապահովված իրավունքների գրանցման գործակալությունը: Ստեղծվել և սույն թվականի հոկտեմբերի 1-ից գործում է նաև շարժական և անշարժ գրավի ինտեգրացիոն հասանելի էլեկտրոնային ռեգիստրը: Առցանց ռեգիստրի գործարկմամբ կապահովվի այդ գործարքների մասին հանրային իրազեկումը և սպառող գործարքների առարկա հանդիսացող գույքի նկատմամբ նախապատվության իրավունքի գրանցումը,

14

բացի այդ, ռեգիստրի հանրային հասանելիությունը հնարավորություն կտա շահագրգիռ անձանց, առանց լրացուցիչ ծախսերի և ջանքերի, տեղեկանալու շարժական գույքի նկատմամբ ապահովված իրավունքի գրանցումներին, ինչն էլ իր հերթին կբարձրացնի տվյալ տեսակի գործադրների ապահովությունը և կնվազեցնի դրանց հետ կապված ծախսերը:

Շարժական գույքի նկատմամբ ապահովված իրավունքների գրանցման համակարգը կատարելագործելու իսկական ՀՀ կառավարությունը ցանկություն է հայտնում շարունակելու համագործակցությունը Համաշխարհային բանկի, ինչպես նաև փոփոխություն իրականացնել անվճարոնականության մասին օրենսդրությունում (2019-4 նախապայման), որով նախատեսվում է արտադատարանային արբիտրաժի, կորպորատիվ վերականգնավորման, պարտքի վերանախկերպման, ինչպես նաև ձեռնարկությունների վերաֆինանսավորման հնարավորությունը: Այժմ աշխատանքներ են տարվում նախագծի լրամշակման համար:

Ֆինանսական ոլորտի բարելավում

Ֆինանսական ոլորտի զարգացմանը նպաստելու, թափանցիկությունը բարելավելու և կայունությունն ամրապնդելու նպատակով Կառավարությունն իրականացնում է համապատասխան աշխատանքներ՝ կապված ֆինանսական խմբերի համախմբված վերահսկողության իրականացման համար օրենսդրական դաշտի ձևավորման հետ (2019-3 նախապայման): Այս նպատակով ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից մշակվել են «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին», «Ներքին գործերի կազմակերպությունների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին», «Վաճառականության և ապահովագրական գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին», «Վերականգնողական գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին», «Ներդրումային ֆոնդերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերը (այսուհետ՝ Նախագծերի միաբեթ), որով ներդրվել է ֆինանսական խմբերի

15

իրավական կարգավորման և դրանց համախմբված վերահսկողության առանձնահատկությունները: Նախագծերի փաթեթը 2015 թվականի օգոստոսին հավանության է արժանացել ՀՀ կառավարության կողմից և ներկայացվել է ՀՀ Ազգային ժողով: Նախագծերի փաթեթն ընդգրկված է Ազգային ժողովի օրակարգում, և փաթեթի վերաբերյալ Համաշխարհային բանկի օգնությամբ միջազգային խորհրդատվության հոկտեմբերին ստանալուց և լրամշակելուց հետո, այն ամփոփապես կքննարկվի 2015 թ. նոյեմբերի 10-ին մեկնարկող արտահերթ նստաշրջանում:

Ավիացիայի ոլորտի բարելավում

Բարեփոխումների շրջանակներում տարանջատվել են քաղաքականության և տնտեսական կարգավորման, տեխնիկական կարգավորման և թռիչքային ու ավիացիոն անվտանգության, պատահարների և լուրջ միջադեպերի քննության համար պատասխանատու լիազոր. մարմինները: Արդիականացվել է ավիաընկերությունների հավաստագրման գործընթացը, որի նպատակով 2015 թվականի ապրիլին ուժի մեջ են մտել օդանավ շահագործողի վկայականի, ավիափոխադրողի մասնագործի, ինչպես նաև տեղական և օտարերկրյա օդանավ շահագործողներին օդային ուղիների շահագործման թույլտվությունների տրամադրման գործընթացները կարգավորող համապատասխան գերատեսչական հրամանները:

Արդիականացման գործընթացի իրավական հիմքի ամբողջական ապահովմանն ուղղված՝ ՀՀ ազգային ժողովի կողմից ընդունվել և 2015 թվականի օգոստոսի 1-ից ուժի մեջ է մտել ««Ավիացիայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը: ՀՀ կառավարության կողմից 2015 թվականի օգոստոսի 6-ին ընդունվել են վերոնշյալ օրենքի նորմերի պատշաճ կիրարկումն ապահովող իմաստաստասխան ենթաօրենսդրական ակտերը (ՁԲԳ-3 նախապայման):

Բաց երկնքի քաղաքականության հոչակումից հետո աշխատանքներ են տարվել Հայաստանի Հանրապետությունում ավիացիայի ոլորտում կատարվող փոփոխությունների և նոր հնարավորությունների վերաբերյալ գործընկեր պետություններին և բոլոր շահագրգիռ կողմերին իրազեկման ուղղությամբ: Բանակցություններ են տարվել թվով 26 գործընկեր

16

պետությունների ավիացիոն իշխանությունների հետ օդային հաղորդակցությունների մասին համաձայնագրերի վերանայման ուղղությամբ: Նախնական բանակցություններ են սկսվել նաև ԵՄ ընդհանուր ավիացիոն գոտուն Հայաստանի Հանրապետության միանշալու ուղղությամբ, ինչը հնարավորություն կտա ազատականացնել օդային հաղորդակցությունները ոլորտը ԵՄ անդամ պետությունների հետ: Մի շարք պետությունների հետ հաջողվել է ազատականացնել օդային հաղորդակցությունների ոլորտը՝ ներառյալ օդի 5-րդ ազատության իրավունքի տրամադրումը և ավիաընկերությունների առևտրային գործունեությանը վերաբերող սահմանափակումների վերացումը՝ բոլոր դեպքերում պահպանելով վտխադարձության սկզբունքը:

Մի շարք միջազգային համաժողովների մասնակցության և աշխատանքային քննարկումների շրջանակներում շարունակական աշխատանքներ են տարվում հայկական ավիացիոն շուկան նոր ավիաընկերություններով համալրելու, ինչպես նաև հայկական շուկան սպասարկող ավիաընկերությունների կողմից շաբաթական հաճախականությունների ավելացման ուղղությամբ: Ավելի քան 30 ավիաընկերությունների հետ բանակցությունների արդյունքում որոշ ավիաընկերություններ մուտք են գործել հայկական շուկա, մի շարք ավիաընկերություններ հետաքրքրվել են դեպի Հայաստան երթուղիների սպասարկմամբ և խրականացնում են շուկայի ուսումնասիրության աշխատանքներ:

Հարկային և մաքսային բարեփոխումներ

Գործարար միջավայրի շարունակական բարելավման քաղաքականության ներքո կատարվել են հետևյալ հիմնական աշխատանքները: Մասնավորապես,

- 1) ընդլայնվել է էլեկտրոնային եղանակով հաշվետվություններ ներկայացնող ու հարկախին հաշիվներ ռուրս գրող հարկ վճարողների շրջանակը,
- 2) հարկ վճարողներին հնարավորություն է ընձեռվել հարկերը վճարել էլեկտրոնային եղանակով, ինչպես նաև իրականացվել են հարկերի էլեկտրոնային եղանակով վճարման համակարգի առավելությունների վերաբերյալ զանգվածային հրազենկման մի շարք միջոցառումներ,
- 3) հարկ վճարողների և հարկային տեսուչների շփումը կրճատելու և հարկ վճարողի պարտավորությունների մասին հարկային մարմնի կողմից տեղեկատվության

17

տրամադրումը ավտոմատացնելու նպատակով մշակվել և առաջիկայում ՀՀ կառավարության կողմից կհաստատվի համապատասխան օրենսդրական նախագծերի փաթեթը: Նշյալ փաթեթով նախատեսվում է նաև հարկ վճարողներին հնարավորություն ընձեռել առկա գերավճարների հաշվին իրենց պարտավորությունների դիմաց հաշվանցման և գերավճարի վերադարձի համար դիմումը, ինչպես նաև գերավճարների մասին տեղեկատվություն ստանալու վերաբերյալ հարցումը հարկային մարմին ներկայացնել էլեկտրոնային եղանակով:

4) հարկային օրենսդրության վերաբերյալ հարկ վճարողների իրազեկվածության մակարդակը բարձրացնելու, ինչպես նաև հարկային և մաքսային մարմինների կողմից մատուցվող ծառայությունները առավել հասանելի դարձնելու նպատակով իրականացվել են հարկ վճարողների անվճար ուսուցման դասընթացներ, ինչպես նաև ընդլայնվել է «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի փոստային բաժանմունքներում հարկ վճարողների սպասարկման կետերի ցանցը:

5) 2014 թվականի մայիսի 20-ին ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված՝ «Հայաստանի Հանրապետության մաքսային օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության ՀՕ-46-Ն օրենքով (ուժի մեջ է մտել 2014թ հուլիսի 5-ից):

ա) արտաքին տնտեսական գործունեություն իրականացնող բարեխիղճ հարկ վճարողների համար ներդրվել է լիազորված տնտեսական օպերատորների ինստիտուտը (ԶԲԳ-3 նախապայման) և սահմանվել է, որ լիազորված տնտեսական օպերատորի կարգավիճակ ստացած տնտեսավարող սուբյեկտները օգտվում են մաքսային պարզեցված ընթացակարգերից ու մաքսային վճարների կատարման ճկուն մեխանիզմներից,

բ) նախատեսվել է մաքսային մարմինների կողմից նախնական որոշման տրամադրման ընթացակարգ և սահմանվել է, որ նշյալ որոշումը կարող է օգտագործվել արտահանման կամ ներմուծման ժամանակ վճարման ենթակա վճարների որոշման և մաքսային ձևակերպումների նպատակներով պահանջվող ոչ սակագնային կարգավորման միջոցների որոշման դամար: Նշյալ ընթացակարգերի սահմանման նպատակով մաքսային մարմինների կողմից տրամադրված պարտադիր տեղեկատվության կիրառման միջոցով

Լեհրմոնվոր կամ արտահանվող ապրանքների հայտարարագրման ժամանակ անճշտությունների և թերացումների թիվը նվազագույնի հասցնելն է.

Բիզնեսի ստուգումներին ուղղված բարեփոխումներ

Նշված բարեփոխումները, որպես գործարար համայնքի շրջանում պետության նկատմամբ վստահության ամրապնդման կարևոր երաշխիք, ներդրումային և գործարար միջավայրի հետագա բարելավման նպատակով տնտեսաիրավական նոր հարաբերությունների կառուցման տրամաբանության մեջ են: Այս ուղղությամբ ՀՀ կառավարությունը քայլեր է նախաձեռնել՝ 2009 թվականից ընդունելով տեսչական լարեփոխումների հայեցակարգը: Հայեցակարգում ամրագրված դրույթների իրականացման նպատակով համապատասխան օրենսդրական փոփոխություններ կատարվեցին: Ոչնչի գնահատման վրա իմնված ստուգումների մեթոդաբանությունների կիրառումը և ստուգաթերթերի առկայությունը ստուգում իրականացնող մարմինների համար դարձել է պարտադիր պահանջ:

Բարեփոխումների տրամաբանական շարունակականությունն ապահովելու, պարզական կոռուպցիայի նվազեցման, տեսչական գործընթացում գործառույթների կրկնորդումների վերացման, ինչպես նաև ռեսուրսների առավել արդյունավետ օգտագործման նպատակով Կառավարությունը ծնունդ առնում է եղել տեսչական համակարգի օպտիմալացման ծրագրի իրականացմանը:

Ոլորտում երրորդ սերնդի բարեփոխումների հիմքերը դրվեցին 2014 թվականին «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի և «Տեսչական համակարգի օպտիմալացման հայեցակարգի և գործողությունների համառոտ ծրագրի» ընդունման արդյունքում (երկուսն էլ ներառված են եղել 2014-2-ի շրջանակներում):

Երրորդ սերնդի բարեփոխումների իրականացումը նոր օրենքին և ռազմավարությանը համահունչ նախատեսում է տեսչական մարմինների արդիական և արդյունավետ համակարգ՝ կարգավորելով տեսչական մարմինների իրավական վիճակը, դրանց ստեղծումը (միացումների արդյունքում կամ առանց դրանց կախված կոնկրետ դեպքերից), կառավարումը, գործունեության կազմակերպման սկզբունքները ու առանձնահատկությունները, ինչպես նաև տեսչական մարմինների համար տվյալների

15

փոխանակման միասնական տեղեկատվական համակարգի ստեղծումը: Նոր օրենքի և հայեցակարգի պահանջների համահունչ նշված փոփոխություններն իրականացնելու համար ԶԲԳ 3-ի հենանիշներով նախատեսվում է մեկ տեսչական մարմնի ստեղծում, որը կհանդիսանա «բարեփոխումների իրականացման ապացույցը» և թույլ կտա գործնական լուծումները կիրառել այլ տեսչություններում: ԶԲԳ 3-ի նախապայման է հանդիսանում ՀՀ Լկոնոմիկայի նախարարության Ծուկայի վերահսկողության տեսչության վերակազմավորումը՝ հաշվի առնելով մասնավոր հաստվածի, ներքին և արտաքին առևտրի, տեխնոլոգիաների կիրառման և այլ հարցերում այդ տեսչության առավել կարևոր դերը: Ներկայում իրականացվում են Ծուկայի վերահսկողության տեսչական մարմնի ստեղծման աշխատանքները, որի համապատասխան խրախուսական փաթեթը հավանության է արժանացել ՀՀ վարչապետին և այդ տեսչական բարեփոխումների համակարգման խորհրդի ս.թ. սեպտեմբերի 2-ին կայացած նիստում: Ձուգահեռաբար նախապատրաստական աշխատանքներ են տարվում ևս երկու տեսչական մարմինների ստեղծման ուղղությամբ (Առողջապահական պետական տեսչություն և ՀՀ ֆինանսների նախարարության երկու տեսչություններ), որոնք ընդգրկված են ԶԲԳ 4-ում: ԶԲԳ 3-ի գործողություններով նախատեսված է կառավարության համապատասխան որոշման ընդունում՝ տվյալների փոխանակման միասնական տեղեկատվական համակարգի ստեղծման վերաբերյալ, որն արդեն իսկ հաստատվել է ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հունիսի 18-ի թիվ 678-Ն որոշմամբ:

Հանրային կառավարման բարելավում

Պետության կողմից ծառայությունների արագ ու անվտանգ մատուցման և պետական մարմինների հետ փոխգործակցության թափանցիկության ապահովման համար Կառավարությունը կարևորում է էլեկտրոնային թվային ստորագրության լայն կիրառումը պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ծառայությունների էլեկտրոնային մատուցման ժամանակ: Այդ նպատակով անհրաժեշտություն է առաջացել ՀՀ օրենսդրական դաշտում չարգավորել ՀՀ պետական մարմինների կողմից ծառայությունների էլեկտրոնային ծնով մատուցման և այդ ընթացքում էլեկտրոնային թվային ստորագրության կիրառման համար անհրաժեշտ տեխնիկական համակարգերի

20

միասնականարության, անվտանգության և փոխգործակցման ապահովումը: Բացի այդ, էլեկտրոնային ծառայությունների մատուցման համակարգի տեխնիկական ապահովման նպատակով ՀՀ կառավարությունը նախատեսում է տեղծել էլեկտրոնային համակարգի կառավարման և սպասարկման միասնական կենտրոն, որը կապահովի էլեկտրոնային համակարգի տեխնիկական սպասարկումը և համակարգումը: Այս ուղղությամբ ՀՀ կառավարությունը օրենսդրական համապատասխան կարգավորման մեջ փոփոխություններ է մշակել:

Էլեկտրոնային առևտուրը կանոնակարգող օրենսդրական դաշտի բարելավումը հանրային կառավարման բարեփոխումների կարևոր տարրերից է: Այս խնաստով Հայաստանում էլեկտրոնային առևտրի և գործարքների էլեկտրոնային եղանակով կնքման համար իրավահարաբերությունների կարգավորման նպատակով մշակվել են օրենսդրական մի շարք փոփոխություններ: Վերջիններս պետք է նպաստեն Հայաստանում էլեկտրոնային հասարակությանը բնորոշ ծառայությունների զարգացմանը, էլեկտրոնային առևտրի ընձեռած հնարավորությունների սզտագործմանը, տեղական և օտարերկրյա գործարարների միջև առավել սերտ կապերի խթանմանը, ընկերությունների կողմից ներարարությունների մեջ ներդրումների իրականացմանը:

Հանրային կառավարման արդիականացման և թափանցիկության ապահովմանն ուղղված կարևոր քայլ էր դեռևս 2010 թվականին ՀՀ կառավարության կողմից գործարկված www.e-gov.am էլեկտրոնային կառավարման պորտալը: Վերջինիս միջոցով մեկտեղվել են պետական գերատեսչությունների էլեկտրոնային կառավարման բոլոր գործիքներն ու տվյալների շտեմարանները, և դրանց օգտագործման հարմարավետ միջավայր է ապահովվել: Պորտալում մատուցվում են մի շարք էլեկտրոնային ծառայություններ, մասնավորապես, լիցենզիաների հայտերի էլեկտրոնային ընդունման, կազմակերպությունների էլեկտրոնային գրանցման, հարկային հաշվետվությունների էլեկտրոնային ներկայացման, էլեկտրոնային վիզայի, մտավոր սեփականության գործակալության էլեկտրոնային հայտերի ընդունման և տեղեկատվական որոնման, էլեկտրոնային ստորագրությունների ստացման, ինտերնետով հրապարակային ծանուցման, մեկ անձից կատարվող գնումների, ինտերակտիվ բյուջեի, դատական տեղեկատվական համակարգի և այլ ոլորտներում:

Ներկայումս քայլեր ենթ ձեռնարկում նոր էլեկտրոնային ծառայությունների ներդրման և ՀՀ էլեկտրոնային կառավարման համակարգի կատարելագործման ուղղությամբ՝ առաջնորդվելով տվյալների բազաների միջև ամբողջական փոխգործողություն և տվյալների փոխանակման ապահովման սկզբունքով: Մասնավորապես, առաջիկայում նախատեսվում է Համաշխարհային բանկի կողմից ֆինանսավորվող Պետական հատվածի արդիականացման կրողով ծրագրի մեկնարկը, որի շրջանակներում նախատեսվում է էլ-կառավարման համակարգերի կառավարման և սպասարկման միասնական կենտրոնի ստեղծում, էլ-կառավարման վերաբերյալ տեխնիկական չափորոշիչների և կանոնների մշակում ու ներդրում՝ ինտերնետի միջոցով պետական տեղեկատվական համակարգերի միջև տվյալների ապահով փոխանակման ապահովման նպատակով, e-gov.am պորտալի և դրա հավելվածների ստեղծում պետություն-քաղաքացի ինտերակտիվ և առցանց ծառայությունները Apple և Android բջջային գործադիր ծրագրերի համար հասանելի դարձնելու նպատակով:

Քաղաքացիական ծառայության քաղաքականությունը

Քաղաքացիական ծառայության քաղաքականության դերը հատկապես կարևորվում է տնտեսության զարգացման հետզհետեմանյին տնտեսության զարգացման վրայում, որի տևական զարգացման համար մենք պետք է կարողանանք ներգրավել ու պահել մատչելի որակյալ մարդկային կապիտալ: Սա կբարելավի հաղորդակցությունը պետական ու մասնավոր հատվածի միջև և Կառավարման կանոնակարգերի բարելավման ճանապարհով հնարավոր կլինի զարկ տալ և ոչ թե խոչընդոտել Հայաստանի տնտեսական համակարգի մրցունակությանը: Նախատեսվում է առաջիկայում կատարելագործել նաև քաղաքացիական ծառայողների մոտիվացման մյուս գործիքը՝ քաղաքացիական ծառայության կատարողականի վրա հիմնված վարձատրությունը:

Քաղաքացիական ծառայության համակարգում կատարողականի գնահատման համակարգի ներդրումից հետո պարբերական ատեստավորումների համակարգը վերանում է, ինչպես նաև համակարգը ապակենտրոնացման միտում ունի, որը սկսվել է երիտասարդ անձնակազմի աշխատանքի ընդունելու բարելավված ճնշումայամբ:

Կառավարությունն աշխատակիցների մոտիվացման համար կապիտալի թաղաքացիական ծառայողների արդյունքների վրա հիմնված հավելավճարները: Արդյունքի վրա հիմնված հավելավճարների ավելացման միջոցառումները նպաստակ ունեն մեծացնել հանրային ոլորտի կարողությունն աշխատանքի ընդունել և պահպանել համապատասխան հմտություններով աշխատակիցներին: Բանկը կօժանդակի նախնական գործողությանը ներկա համակարգի թերությունների փորձագիտական գնահատման միջոցով:

Պետական ֆինանսների կառավարում

Եվրոպական Միության (ԵՄ) կողմից տրամադրված տեխնիկական աջակցության շրջանակում իրականացվել է Հայաստանի Հանրապետության պետական ֆինանսների կառավարման համակարգի (ՊՖԿՀ) բարեփոխումների 2011-2020թթ. ռազմավարության գնահատման, վերանայման և թարմացման աշխատանքներ: Վերջինիս շրջանակում մշակման փուլում է գտնվում Պետական ֆինանսների կառավարման համակարգի բարեփոխումների վերանայված ռազմավարության և ՊՖԿՀ բարեփոխումների ռազմավարությամբ նախատեսված 2015-2020 թվականներին իրականացվելիք գործողությունների ծրագիրը: Այն ներկայումս քննարկվում է շահագրգիռ պետական մարմինների, հասարակական ու միջազգային գործընկեր կազմակերպությունների ներքին:

Մշակված տեխնիկական առաջադրանքի հիման վրա ՊՖԿՀ բարեփոխումների շրջանակում նախատեսվում է իրականացնել Կառավարության ֆինանսական կառավարման տեղեկատվական համակարգի (GFMS) ներդրմանն ուղղված աշխատանքներ:

ՊՖԿՀ բարեփոխումների իրականացման արդյունքում կապահովվի պետական ծախսերի կառավարման արդյունավետությունը՝ բարձրացնելով ընթացակարգերի ու մատուցվող ծառայությունների որակը:

Կառավարությունը կշարունակի նաև գնումների համակարգի բարեփոխումների իրականացումը: Բարեփոխումները հիմնականում ուղղված կլինեն գնումների բնագավառի մրցակցային ծների կիրառության դեպքերի նվազեցմանը, գնումների գործընթացի ավտոմատացմանն ու գնումների գործընթացում ներգրավված անձնակազմի կարողությունների բարձրացմանը: Բարեփոխումների շրջանակում առանձնակի

23

ուշադրություն կդարձվի նաև գնումների մասին ՀՀ օրենսդրության համապատասխանեցմանը ՆՀԿ պետական գնումների վերանայված համաձայնագրի, ինչպես նաև ԵՏՄ համաձայնագրի պահանջներին:

Կառավարությունը շարունակաբար իրականացնելու է ծրագրային բյուջետավորման ներդրման բարեփոխումները, ստեղծվելու են անհրաժեշտ նախադրյալներ լիարժեք ծրագրային բյուջետավորման անցման համար՝ սկսած 2018 թվականից:

Այդ կապակցությամբ ՀՀ կառավարության կողմից ընթացիկ տարվա օգոստոսին հավանության է արժանացել Հայաստանի Հանրապետությունում ծրագրային բյուջետավորման ամբողջական ներդրման ուսումնասիրությունը: Ռազմավարությունը հիմնվում է Հայաստանի Հանրապետությունում ծրագրային բյուջետավորման համակարգի ներդրման ուղղությամբ վերջին տարիներին իրականացված միջոցառումների արդյունքների և ձեռքբերումների, ծրագրային բյուջետավորման համակարգի ներդրման և կիրառության հաջողված միջազգային փորձի և Հայաստանի Հանրապետությունում ծրագրային բյուջետավորման համակարգում առկա բացերի և թերությունների վերլուծության վրա:

Ծրագրային բյուջետավորման ամբողջական ներդրման նպատակն է հանրային ծախսերի առաջնահերթությունների սահմանման բարելավումն ու հանրային ֆինանսների կառավարման թափանցիկության, հաշվետվողականության, արդյունավետության և արդյունքայնության բարձրացումը:

Շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման և հանջարդյունաբերության

Ոլորտի օրենսդրական բարեփոխումների ուղղությամբ 2013-2015թթ ընթացքում Կառավարությունը վերանայել է ընդերքօգտագործման ոլորտը կարգավորող օրենսդրական դաշտը: Այդ կապակցությամբ նշենք, որ 2015 թվականի հունիսի 22-ին՝ «Թափոնների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքները, որոնց համապատասխան կատարվել են փոփոխություններ «Ընդերքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում:

Նշենք նաև, որ մի շարք իրավական ակտերի ընդունմամբ ապահովվել է նաև ընդերքօգտագործման իրավունքների տրամադրումը «մեկ սլաքով» սկզբունքով՝

24

«Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներին համապատասխան:

Ենթակառուցվածքներ

Ենթակառուցվածքների ոլորտում տարվող քաղաքականությունը լինելու է շարունակական և ուղղված է լինելու պետական ծախսերի արդյունավետության բարձրացման պայմաններում ապահովել խմելու ջրի, որոգման համակարգերի և ճանապարհների կայուն զարգացում, որը ենթադրում է պետության կողմից իրականացնել ինչպես ընթացիկ նորոգում և պահպանություն, այնպես էլ կապիտալ ծախսեր նոր ենթակառուցվածքների ստեղծման համար:

Խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման ոլորտում գործում են 5 ջրամատակարարման և ջրահեռացման ծառայություններ մատուցող ընկերություններ:

Խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման ոլորտի բարելավման և ֆինանսական կայունության հիմքում դրված են ոլորտի բարեփոխումների շարունակականության ապահովումը, նոր ներդրումային ծրագրերի իրականացումը, ջրային համակարգերի արդյունավետ կառավարումը՝ մասնավոր հատվածի առավել լայն ներգրավվածության միջոցով:

Կառավարությունը ջանալու է տարբեր գործիքների և սկզբնաղբյուրների կիրառման միջոցով՝ ներառյալ պետություն-մասնավոր գործընկերության համագործակցությամբ, վարկային միջոցների հաշվին կատարվող ներդրումների քաղաքականությամբ բարձրացնել երկրում առկա ընկերությունների ծախսերի ծածկման մակարդակը և մատուցվող ծառայությունների որակը:

Խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման ոլորտի կայունության ապահովման նպատակով վերջին տարիներին իրականացվում են մի շարք միջոցառումներ և ծրագրեր, որոնք կրում են շարունակական բնույթ: Նշված միջոցառումներն ու ծրագրերն ուղղված են կատարելագործելու հաշվառման ուսմակարգերը, ապահովելու հուսալի, անխափան և անվտանգ ջրամատակարարում և ջրահեռացում, բարելավելու մատուցվող ծառայությունների որակը, բարձրացնելու սպասարկող անձնակազմի մասնագիտական ունակությունները: Այդ նպատակների լուծմանն է ուղղված պետական, ինչպես նաև

25

սերոդրոմային և վարկային միջոցների հաշվին իրականացվող ջրամատակարարման և ջրահեռացման բարելավման ծրագրերը:

Ռոռզման ոլորտում ջրամատակարարներ են հանդիսանում 2 ջրատ իրականացնող ընկերություն և 37 ջրօգտագործողների ընկերություններ, որոնք մատակարարում են ոռոգման ջուրը վերջնական սպառողներին, ինչպես նաև Ռոռզման ոլորտում նախատեսվում է նոր՝ Վեդի, Կասս, Եղվարդ, Մաստարա, ջրամբարների կառուցում:

Ռոռզման ոլորտում վերջին տարիներին իրականացվել են գործող համակարգերի բարելավման, վերակառուցման և նոր համակարգերի կառուցման աշխատանքներ՝ Համաշխարհային բանկի, Հազարամյակի մարտահրավերների և մի շարք այլ ծրագրերի միջոցով: Արդյունքում վերակառուցվել և կառուցվել են ոռոգման ներքին ցանցեր, մայր ջրանցքներ և պոմպակայաններ: Վերակառուցվել է Մարմարիկի ջրամբարը:

Ռոռզման ոլորտում, ինչպես արդեն նշվեց նախատեսվում է նոր ջրամբարների կառուցում, առկա ենթակառուցվածքների արդիականացում, խնամողություն, բարեփոխումների խորացում, մասնակցային կառավարման ամրապնդում, ջրօգտագործողների հետ առավելագույնս թափանցիկ և նոր մակարդակի հարստությունների ներդրում:

Տրանսպորտի ոլորտ

Այս ոլորտում ՀՀ կառավարությունը վերջին տարիների ընթացքում ՀՀ պետական բյուջեի, ՀԲ և ԱԶԲ ֆինանսավորմամբ զգալի ներդրումներ է կատարում ճանապարհների վերականգնման և արդիականացման ուղղությամբ: Հաջորդ տարիների ընթացքում ճանապարհային ոլորտի զարգացումը նույնպես կհանդիսանա կառավարության առաջնահերթություններից մեկը:

Ճանապարհային ենթակառուցվածքների ուղղությամբ կատարվող ծախսերը կայուն հիմքերի վրա դնելու նպատակով իրականացվել է ճանապարհների ֆինանսավորման ուսումնասիրություն, որի առաջարկությունների իման վրա ընդունվել է ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հունիսի 25-ի «Հայաստանի Հանրապետության ընդհանուր օգտագործման պետական ավտոմոբիլային ճանապարհների պահպանման 2015-2025

թվականների ֆինանսավորման ռազմավարությունը հաստատելու մասին» թիվ 873-Ն որոշումը:

Մինչև 2015 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ճանապարհային ակտիվների կառավարումը ավելի արդյունավետ դարձնելու նպատակով կներդրվի և կշահագործվի ճանապարհային ակտիվների կառավարման համակարգը, որը կօգնի որոշումներ կայացնել ճանապարհային ենթակառուցվածքի ֆինանսավորման վերաբերյալ:

Միջազգային առաջատար փորձի հիման վրա կմշակվի և կփորձարկվի կատարողականի վրա հիմնված ճանապարհների վերականգնման և պահպանման աշխատանքների գնման միասնական մրցութային փաթեթը և պայմանագիրը: Վերը նշվածի արդյունքում կապահովվի ՀՀ միջակայական և կենսական նշանակության ճանապարհների վերականգնման, պահպանման և շահագործման աշխատանքների կայուն ֆինանսավորումը, ակտիվների ավելի արդյունավետ կառավարումը և 55 տոկոս ճանապարհների շնթացիկ պահպանումը և շահագործումը:

Տարածքային համաչափ զարգացում

Առաջիկա տարիներին ՀՀ կառավարության կարևորագույն խնդիրներից է նաև տարածքային համաչափ զարգացումը: Այդ նպատակով իրականացվելու է մարզերի հարաբերական առավելությունների գնառատում և դրանցով պայմանավորված՝ զարգացման ծրագրերի իրականացում:

Մեծապես կարևորվում է նաև ոչ միայն տարածքների համաչափ զարգացման նպատակով կապիտալ ներդրումների ներգրավումը, այլ նաև՝ դրանց օգտագործման արդյունավետության բարձրացումը: Այս համատեքստում նախատեսվում է ստեղծել մեթոդաբանություն, որը հնարավորություն կընձեռի գնահատել իրականացվելիք կապիտալ ներդրումների արդյունավետությունը այդ տարածաշրջանում առկա տության կրճատման համատեքստում:

ՀՀ կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 25-ի թիվ 1521-Ն որոշմամբ Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնդրամը (ՀՄՆՀ) վերանվանվել է Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամի, որի նոր կանոնադրությունը նոր խմբագրությամբ հաստատվել է ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հունիսի 25-ի թիվ 690-

և որոշմամբ: Ներկայումս, Համաշխարհային բանկի ֆինանսավորմամբ իրականացվող Սոցիալական ներդրումների և տեղական զարգացման ծրագրի իրականացման իրավասությունը վերապահվել է Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամին:

Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամի ներքո ակնկալվող գործիքակազմով կգնահատվեն նախատեսվող ծրագրերի միտվածությունը վերը նշված զարգացման ու համաչափության ապահովման խնդիրների լուծմանը, ինչպես նաև իրականացվելիք կապիտալ ներդրումների արդյունավետությունը:

Վարչատարածքային բարեփոխումներ

ՀՀ-ում տեղական ժողովրդավարության ամրապնդման, տեղական ինքնակառավարման համակարգի զարգացման և իշխանության ապակենտրոնացման ճաղաքականության արդյունավետ և համակարգված իրականացումն ապահովելու համար կարևոր նշանակություն ունեն, մասնավորապես, վարչատարածքային բարեփոխումները:

Նախատեսվում է տեղական ինքնակառավարման ոլորտում համաչափորեն կիրառել միջազգային փորձը՝ հատկապես իշխանության ապակենտրոնացման խորացման հնարավորությունը՝ այդ փորձի վերլուծության, տեղայնացման և ներդրման միջոցով: Բարեփոխման արդյունքում կլուծվի տեղական ինքնակառավարման համակարգի զարգացման և իշխանության ապակենտրոնացման քաղաքականության գերակա խնդիրները՝ կապահովվեն նախադրյալներ ֆինանսական ապակենտրոնացման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների կարողությունների ու տեղական ժողովրդավարության զարգացման համար, զգալիորեն կբարձրանա ՏԻՄ-երի գործունեության թափանցիկությունը և հաշվետվողականությունը, համայնքների ֆինանսական անկախությունը և ինքնուրույնությունը: Համայնքների խոշորացման արդյունքում կիրականացվի նաև համամասնական ընտրական համակարգի աստիճանական ներմուծում:

Բարեփոխման հիմնական նպատակը համայնքների կարողությունների հզորացումն է, որը կբարձրացնի համայնքների կուլմից իրականացվող ծախսերի արդյունավետությունը՝ նպաստելով ՏԻՄ մակարդակում բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների որակի բարելավմանը:

28

Զարգացման քաղաքականության գործառնությունների երրորդ ծրագրի նախապայմանների կատարման շրջանակներում իրականացված բարեփոխումները

Վերունշյալ բարեփոխումների համառոտեցստում առ մեկ անգամ հարկ է անփոփ կերպով շեշտադրում կատարել Զարգացման քաղաքականության գործառնությունների երրորդ, ծրագրի նախապայմանների կատարման շրջանակներում իրականացված բարեփոխումների վրա, մասնավորապես՝

1. ՀՀ կառավարության կողմից 2015 թվականի հոկտեմբերի 8-ին հավանության է արժանացել ՀՀ հարկային օրենսգրքի նախագիծը, որը դրվել է լայն քննարկման: Կառավարությունը հանձն է առել մանրամասն քննարկել բոլոր գործընկերների, այդ թվում միջազգային կառույցների և մասնագիտացված կազմակերպությունների հիմնավորված առաջարկները:

2. Հանրային ծառայությունները կարգավորող պետական հանձնաժողովի 2015 թվականի հունիսի 17-ի թիվ 174 որոշման համաձայն բարձրացվել է էլեկտրաէներգիայի ասկագինը:

3. ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից 2014 թ. դեկտեմբերի 17-ին ընդունվել է «Սոցիալական աջակցության մասին» ՀՀ օրենքն, որն ուժի մեջ է մտել 2015 թ. հունվարի 1-ից, որը ձևավորում է ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման համակարգի իրավական հենքը: 2015 թվականի ընթացքում ընդունվել են նշված օրենքի կիրարկումն ապահովող հիմնական իրավական ակտերը (ՀՀ կառավարության 04.06.2015թ. թիվ 582-Ն որոշումը, 31.08.2015թ. թիվ 984-Ն որոշումը, 10.09.2015թ. թիվ 1061-Ն և 1044-Ն որոշումները):

4. ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել են «Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին», իսկ 2015 թվականի հունիսի 22-ին՝ «Թափոնների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքները, որոնց համապատասխան կատարվել են նաև փոփոխություններ «Ընդերքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում: ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված 2015 թվականի

սեպտեմբերի 10-ի թիվ 1038-Ն, թիվ 1042-Ն, թիվ 1043-Ն և 1045-Ն որոշումներով, ինչպես նաև ՀՀ ընդհանրապետության նախարարի 2015 թվականի օգոստոսի 20-ի թիվ 243-Ն և 244-Ն հրամաններով կարգավորվում են հանքարդյունաբերության թափոնների տրամադրման և կառավարման գործընթացները:

5. Տեսչական համակարգի բարեփոխումների շարունակականությունն ապահովելու նպատակով նոր սերնդի բարեփոխումների իրականացումը՝ 2014 թվականի դեկտեմբերի 17-ին ընդունված «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի և ռազմավարությանը համահունչ, ինչպես արդեն նշվեց նախատեսում է տեսչական մարմինների արդիական և արդյունավետ համակարգի ստեղծում՝ կարգավորելով տեսչական մարմինների հրավական վիճակը, դրանց ստեղծումը (միացումների արդյունքում կամ առանց դրանց կախված կոնկրետ դեպքերից), կառավարումը, գործունեության կազմակերպման սկզբունքները ու առանձնահատկությունները, ինչպես նաև տեսչական մարմինների համար տվյալների փոխանակման միասնական տեղեկատվական համակարգի ստեղծումը: Այդ կապակցությամբ, որպես բարեփոխումների իրականացման «ապացույց», որը թույլ կտա գործնական լուծումները կիրառել նաև առաջիկայում ձևավորվելիք այլ տեսչական մարմինների ձևավորման հարցում, ՀՀ կառավարության սեպտեմբերի 10-ի թիվ 1063-Ն որոշմամբ հաստատվել է ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության շուկայի վերահսկողության տեսչական մարմին ստեղծելու, շուկայի վերահսկողության տեսչական մարմնի ստեղծումը, շուկայի վերահսկողության տեսչական մարմնի կանոնադրությունը և կառուցվածքը: Իսկ ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հունիսի 18-ի թիվ 677-Ն և 678-Ն որոշումներով, ինչպես նաև ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի 2015թ-ի հունիսի 29-ի թիվ 856 Ա հրամանով ապահովվել են «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի կիրառման համար անհրաժեշտ ենթաօրենսդրական ակտերը:

6. ՀՀ Ազգային ժողովը կողմից 2015 թվականի մայիսի 7-ին վավերացվել է «Առևտրի և ծառայությունների մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին փաթեթը, ինչպես նաև ընդունվել է «Գործունեության ծանուցման մասին» ՀՀ օրենքը լիցենզավորման ենթակա մի շարք գործունեությունների մասով լիցենզավորման պահանջի պոխարեն սահմանելով առավել պարզեցված ծանուցումների մեխանիզմ:

7. Ելնելով «Էլեկտրոնային փաստաթղթի և էլեկտրոնային թվային ստորագրության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքից և հաշվի առնելով «Անձնական տվյալների պաշտպանության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված սկզբունքները՝ ՀՀ կառավարությունը 2015 թվականի օգոստոսի 31-ին ընդունել է «Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից էլեկտրոնային ծառայությունների մատուցման կամ գործողությունների կատարման համար օգտագործվող էլեկտրոնային համակարգերի անվտանգության, փոխգործելիության և տեխնիկական ընդհանուր պահանջները սահմանելու մասին» թիվ 1093-Ն որոշումը:

8. Առևտրի պայմանների դյուրինացման աշխատանքների շրջանակներում փոստային ծառայություններում էլեկտրոնային առևտրի համար մաքսային ընթացակարգերի պարզեցման նպատակով ընդունվել է «Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանով ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից միջազգային փոստային կամ սուրհանդակային առաքումներով փոխադրվող ապրանքների մաքսային հայտարարագրերի պարզեցված ձևերը սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 18-ի թիվ 1461-Ն որոշումը, որի միջոցով հնարավորություն է ստեղծվել կիրառելու Համաշխարհային փոստային միության իրավական ակտերով սահմանված առաքողի մաքսային հայտարարագրի CN 22, CN 23 և CP 72 ձևերը, ինչպես նաև ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց կողմից միջազգային փոստային կամ սուրհանդակային առաքումներով ներմուծվող ասլրանքների մաքսային հայտարարագրերի պարզեցված ձևերը:

Լիազորված տնտեսական օպերատորի (LSO) ինստիտուտի ներդրման ուղղությամբ առաջին քայլերն իրականացվել են «Հայաստանի Հանրապետության մաքսային օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2014 թվականի մայիսի 20-ի թիվ ՀՕ-16-Ն ՀՀ օրենքով, որով ՀՀ մաքսային օրենսգրքում ամրագրվեցին Լիազորված տնտեսական օպերատորի հասկացությունը, LSO կառավարվող ստանալու համար արտաքին տնտեսական գործունեություն իրականացնողներին ներկայացվող չափանիշները, LSO-ների համար գործող պարզեցված մաքսային ընթացակարգերը և այլն:

2015 թվականի մայիսի 21-ին LSO ինստիտուտի գործնական կիրառման նպատակով ընդունվել են ՀՀ կառավարության թիվ 590-Ն որոշումը, ինչպես նաև ՀՀ ֆինանսների

31

Նախարարի 2015 թվականի հունիսի 15-ի թիվ 392-Ա և 389-Ա, 2015 թվականի օգոստոսի 26-ի թիվ 583-Ն և 584-Ն հրամանները:

9. Ավիացիայի ոլորտի արդիականացման գործընթացի խրավական հիմքի ամբողջական ապահովմանն ուղղված՝ ՀՀ ազգային ժողովի կողմից 2015 թվականի հունիսի 19-ին ընդունվել է ««Ավիացիայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը: ՀՀ կառավարության կողմից 2015 թվականի օգոստոսի 6-ին ընդունվել են վերոնշյալ օրենքի նորմերի պատշաճ կիրարկումն ապահովող համապատասխան ենթաօրենսդրական ակտերը (ՀՀ կառավարության թիվ 962-Ն, 963-Ն, 964-Ն, 965-Ն և 966-Ն որոշումները):

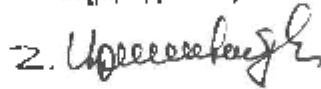
10. Շարժական գույքի նկատմամբ ապահովված իրավունքների գրանցման համար 2014 թվականի դեկտեմբերի 17-ին ընդունվեց «Շարժական գույքի նկատմամբ ապահովված իրավունքների գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը: Իսկ վերջինիս կիրառական կարգավորումները սահմանելու նպատակով ՀՀ կառավարությունը 2015 թվականի մայիսի 14-ին ընդունել է «Շարժական գույքի նկատմամբ ապահովված իրավունքների վերաբերյալ տվյալների արդիականացմանն ուղղված գրանցամատյանում գրաված համապատասխան տեղեկությունների՝ ինքնաշխատ սերպով փոփոխման կարգը, ինքնաշխատ կերպով փոփոխման ենթակա տվյալների և այլ տվյալների բազաների ցանկը հաստատելու մասին» թիվ 511-Ն որոշումը և 2015 թվականի հունիսի 10-ին՝ «Շարժական գույքի նկատմամբ ապահովված իրավունքների գրանցամատյանից տեղեկատվություն և քաղվածքներ տրամադրելու կարգը հաստատելու մասին» թիվ 633-Ն որոշումը:

11. Ֆինանսական ոլորտի զարգացմանը նպաստելու, թափանցիկությունը բարելավելու և կայունությունն ամրապնդելու նպատակով՝ կապված ֆինանսական խնդրի համախմբված վերահսկողության իրականացման համար օրենսդրական դաշտի ձևադրման հետ, ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից մշակվել են օրենքների նախագծերի փաթեթեր, որոնցով ներդրվել են ֆինանսական խմբերի իրավական կարգավորման և դրանց համախմբված վերահսկողության առանձնահատկությունները: Նախագծերի փաթեթը 2015 թվականի նոյեմբերի 12-ին ընդունվել է ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից:

ՁԲԳ շարքի իրականացման հիմնական գործընկերը ՀՀ կառավարության աշխատակազմն է: ՀՀ վարչապետի 2014 թվականի սեպտեմբերի 17-ի թիվ 901-Ա որոշմամբ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Համաշխարհային բանկի միջև կնքված «Ձարգացման քաղաքականության գործառնություն» ծրագրի համակարգող է նշանակվել Հայաստանի Հանրապետության կառավարության աշխատակազմի ղեկավար-նախարար Դավիթ Հարությունյանը:

ՁԲԳ-ներով նախատեսված բարեփոխումների արդյունքների վերաբերյալ մոնիտորինգի և գնահատման հիմնական ցուցանիշները կանոնավոր պարբերականությամբ հավաքագրվում և վերլուծվում են ՀՀ կառավարության աշխատակազմի ֆինանսատնտեսագիտական վարչության կողմից:

Հովիկ Աթրահամյան

Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ

Annex 3. Fund Relations

IMF Executive Board Completes Second Review of Armenia's Extended Arrangement, Approves US\$16.3 Million Disbursement

Press Release No. 15/501
November 6, 2015

The Executive Board of the International Monetary Fund (IMF) completed today the second review of Armenia's performance under a three-year arrangement under the Extended Fund Facility (EFF). The completion enables the release of SDR 11.74 million (about US\$16.3 million), bringing total disbursements under the arrangement to SDR 35.22 million (about US\$48.9 million). The extended arrangement for SDR 82.21 million (about US\$114.1 million) was approved on March 7, 2014 ([see Press Release No. 14/88](#)).

In completing the review, the Executive Board also approved the authorities' request for waivers of non-observance of the end of June 2015 performance criteria (PC) on net international reserves (NIR), net domestic assets (NDA) of the Central Bank of Armenia (CBA), and the fiscal deficit, as well as the authorities' temporary nonobservance of the PC on non-introduction or modification of multiple currency practices (MCPs). At the same time, the authorities' policy actions have helped forestall a potentially disorderly adjustment and maintain stability and economic growth.

Following the Executive Board's discussion on Armenia, Mr. Mitsuhiro Furusawa, Deputy Managing Director and Acting Chair, said:

"Armenia's performance under the program has been adversely affected by weaker-than-expected external conditions and deviations from some program policies. The authorities' policy response has helped mitigate the initial impact of the shocks but the outlook remains challenging. Steadfast implementation of the agreed measures will be necessary to meet the objectives of the Fund-supported program, rebuild buffers and policy space, and unlock Armenia's growth potential.

"Going forward, it is important to return to greater exchange rate flexibility and to limit interventions to preserve and strengthen buffers and to support external adjustment. Monetary policy should be carefully calibrated to maintain price stability. Gradual normalization of monetary conditions through unwinding of the emergency measures introduced in 2014 would also help support a resumption of bank lending and growth. Enhancing communication with the public, business community and other stakeholders on key policy directions will be important for building consensus on policy responses.

"After a period of fiscal easing to support activity, fiscal consolidation will be needed to ensure debt sustainability. Adjustment should focus on revenue gains to protect and increase capital and social spending and support medium-term growth. The new tax code provides an opportunity to broaden the tax base by eliminating exemptions and addressing gaps and thereby to support both consolidation and increases in growth-enhancing spending.

"The banking sector remains stable, and strengthening crises preparedness and management frameworks will increase the robustness of the financial system. Introducing a financial rehabilitation plan for the electricity sector and pursuing structural reforms to enhance competition, competitiveness and regional and global integration remain critical to reduce vulnerabilities and support broad-based growth."

Table 1. Armenia: Selected Economic and Financial Indicators, 2010–17

	2013	2014	2015	2016	2017
	Act.	Prel.	EBS/14/148 1/ Proj.	Proj.	Proj.
National income and prices:					
Real GDP (percent change)	3.5	3.4	3.3	2.5	2.8
Gross domestic product (in billions of drams) 2/	4,556	4,843	4,867	5,122	5,816
Gross domestic product (in millions of U.S. dollars)	11,121	11,644	11,278	10,607	11,074
CPI (period average; percent change)	5.8	3.0	3.8	4.3	4.0
CPI (end of period; percent change)	5.6	4.6	3.6	3.4	4.0
GDP deflator (percent change) 2/	3.1	2.8	4.0	3.2	4.0
Investment and saving (in percent of GDP)					
Investment	22.6	21.1	22.6	18.9	20.3
National savings	15.0	13.8	15.3	14.0	14.3
Money and credit (end of period)					
Reserve money (percent change)	29.9	-0.1	9.3	4.9	6.7
Broad money (percent change)	15.2	8.9	11.0	6.8	6.8
Central government operations (in percent of GDP)					
Revenue and grants	22.2	22.0	23.8	21.5	21.8
Of which: tax revenue 3/	21.0	21.0	22.5	20.1	20.6
Expenditure 4/	23.8	23.9	26.1	25.4	24.3
Overall balance on a cash basis	-1.0	-2.1	-2.3	-3.9	-2.5
Public and publicly-guaranteed debt (in percent of GDP)	40.8	43.1	44.8	48.2	51.6
Share of foreign currency debt (in percent)	85.2	86.1	84.9	88.5	87.7
External sector					
Exports of goods and services (in millions of U.S. dollars)	3,156	3,319	3,089	3,226	3,279
Imports of goods and services (in millions of U.S. dollars)	-5,365	-5,468	-5,199	-4,634	-4,796

Exports of goods and services (percent change)	8.2	5.2	6.0	-2.8	-0.3	2.0
Imports of goods and services (percent change)	4.6	1.9	3.0	-15.3	1.3	2.2
Current account balance (in percent of GDP)	-7.6	-7.3	-7.3	-4.9	-5.8	-6.0
FDI (net, in millions of U.S. dollars) 5/	508	388	372	334	438	448
Debt service ratio (in percent of exp. of goods and serv.) 6/	27.9	8.4	5.9	5.8	6.6	7.6
Gross international reserves (in millions of U.S. dollars)	2,253	1,489	1,989	1,712	1,779	1,927
Import cover 7/	4.9	3.9	4.4	4.4	4.5	4.7
Nominal effective exchange rate (percent change) 8/	-0.9	-1.5	...	...	...	...
Real effective exchange rate (percent change) 8/	1.2	-0.3	...	...	...	...
End-of-period exchange rate (dram per U.S. dollar)	405.6	475.0	...	...	...	...
Average exchange rate (dram per U.S. dollar)	409.6	415.9	...	...	...	...

1/ Staff Report for the First Review and 2014 Article IV Consultation.

2/ In the first quarter of 2015 the authorities started calculating GDP using the SNA 2008 methodology. They have revised GDP series from 2012 on, but pre-2012 series remain calculated using the SNA 1993 methodology. The Staff Report for the First Review and 2014 Consultation was calculated using the pre-revision series. The increase in the GDP deflator in 2012 is due to this methodological change. Without this methodological change, the GDP deflator in 2012 is -1.2 percent.

3/ In 2013, tax revenue includes social contribution.

4/ In 2013 includes 1.5 percent of GDP related to the acquisition by Gazprom from the government of 20 percent of the shares of ArmRusGazprom, and the transfer (expenditure) of the same amount from the government to ArmRusGazprom to liquidate liabilities. A surplus of 60 percent of GDP is obtained when this transaction is excluded.

5/ In 2013m a credit for \$155 million is registered in FDI to reflect the acquisition by Gazprom of 20 percent of the shares of ArmRusGazprom, while an offsetting debit is registered in other capital (net) to reflect the corresponding reduction in liabilities of the later with the former.

6/ Based on public and publicly-guaranteed debt.

7/ Gross international reserves in months of next year's imports of goods and services, including the SDR holdings.

8/ A positive sign denotes appreciation.

Annex 4: Debt Sustainability Analysis

1. **Debt sustainability analysis (DSA) based on the baseline medium-term projections suggests that Armenia's public debt remains sustainable, although risks are elevated;** in particular, external debt is a significant source of vulnerability, and the repayment of the 2013 Eurobond in 2020 increases sharply the government's financing needs. Alternative scenarios and stress tests indicate that an adverse growth shock would have the largest impact on debt dynamics and government financing needs.

2. **Armenia's public debt increased in 2014, largely due to depreciation of the dram.** The gross debt-to-GDP ratio increased from 41 percent in 2013 to 43 percent in 2014 after the dram weakened in Q4 2014.¹⁸ Even though external public debt declined in US dollar terms by about 2 percent, its dram value increased by 15 percent, and its share reached 86 percent of total public debt. Domestic debt increased by about 6 percent during the period.

3. **The macroeconomic assumptions underlying the current DSA have changed since the First Review.** Spillovers from Russia have affected the Armenian economy through lower exports and remittances and heightened exchange rate volatility. Declining imports have negatively affected budget revenues. GDP growth projections have been revised downwards; growth is expected to be 2.5 percent in 2015, and the medium-term outlook is now less favorable, reflecting both worsening of external demand conditions and domestic supply constraints. Inflation is expected to remain within the authorities' target band, with the exchange rate adjusting moderately to its equilibrium level. The fiscal deficit in 2015 is projected to deteriorate due to weaker revenues, higher domestic lending, and one-off transactions. The primary deficit (including budget lending) is projected to increase to 3.7 percent of GDP in 2015 and to gradually decline thereafter as fiscal consolidation commences.

4. **Debt is projected to increase further in 2015, reflecting a new Eurobond and loans from Russia and Eurasian institutions.** With deteriorating economic conditions, rising risks to the budget, and low buffers, the government issued a US\$500 million, 10-year Eurobond in March. Part of the funding was used to buy back US\$200 million of the 2013 Eurobond. Medium-term debt projections also assume disbursements under a \$300 million budget support loan from the Eurasian Fund for Stability and Development (formerly the Anti-Crisis Fund), a \$200 million loan from Russia earmarked for defense procurement, and a \$300 million loan from Russia to extend the life of the Metsamor nuclear power station.

Table A1-1. Debt, Economic and Market Indicators

(in percent of GDP)^{1/}

	2004-12 ^{2/}	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	As of August 21, 2015		
	Actual			Projection						Sovereign Spreads		
Nominal gross public debt	30.1	40.8	43.1	48.2	50.6	51.6	51.3	51.1	50.9	Spread (bp)	489	
Public gross financing needs	5.7	9.5	5	8.9	5.7	6.1	6.4	7.3	12.3	CDS (bp)	n.a.	
Net public debt		32.4	35.3	40.6	43.9	45.4	45.5	45.7	45.9			
Real GDP growth (in percent)	6.5	3.3	3.5	2.5	2.2	2.8	3	3.5	3.5	Ratings	Foreign	Local
Inflation (GDP deflator, in percent)	4.9	3.1	2.8	3.2	4	4	4	4	4	Moody's	Ba3	n.a.
Nominal GDP growth (in percent)	11.7	6.8	6.3	5.8	6.3	6.9	7.1	7.6	7.6	S&Ps	BB-	n.a.
Effective interest rate (in percent) ^{4/}	2.1	2.7	3.3	4.2	4	3.9	3.8	3.8	3.9	Fitch	B+	n.a.

Source: IMF staff.

^{1/} Public sector is defined as general government.

^{2/} Based on available data.

^{3/} Bond spread over US Bonds.

^{4/} Defined as interest payments divided by debt stock at the end of previous year.

¹⁸ The updated ratios are based on the new GDP series released by NSS.

Table A1-2. Contribution to Changes in Public Debt
(in percent of GDP)

	2004- 2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Cumulative	Debt- stabilizing primary balance ^{4/}
	Actual					Projection					
Change in gross public sector debt	0.0	-0.5	2.3	5.1	2.4	1.0	-0.3	-0.2	-0.2	7.8	-0.3
Identified debt-creating flows	0.4	1.3	6.1	6.7	2.8	1.8	0.5	0.7	0.6	13.1	
Primary deficit	3.3	1.9	1.9	3.7	2.1	1.6	1.0	0.9	0.9	10.1	
Primary (noninterest) revenue and grants	19.7	22.2	22.0	21.5	21.2	21.8	22.1	22.1	22.2	131.0	
Primary (noninterest) expenditure	23.0	24.1	23.9	25.2	23.3	23.4	23.1	23.0	23.1	141.1	
Automatic debt dynamics ^{1/}	-3.4	-1.4	4.5	1.3	0.6	-0.5	-0.7	-1.0	-0.9	-1.3	
Interest rate/growth differential	-2.7	-1.6	-1.1	-0.6	-1.0	-1.4	-1.6	-1.8	-1.8	-8.3	
Of which: real interest rate	-0.9	-0.2	0.2	0.4	0.0	-0.1	-0.1	-0.2	-0.1	-0.2	
Of which: real GDP growth	-1.8	-1.4	-1.3	-1.0	-1.0	-1.3	-1.4	-1.7	-1.7	-8.1	
Exchange rate depreciation	-0.7	0.2	5.7	...	...	...	...	...	...	...	
Other identified debt-creating flows	0.4	0.9	-0.3	1.8	0.1	0.8	0.3	0.8	0.6	4.3	
Domestic net lending, drawdown of government deposits (negative)	0.0	0.0	-1.2	0.7	-0.8	0.0	-0.6	-0.1	-0.2	-1.0	
Contingent liabilities	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
External net lending to Nagorno-Karabakh region, akin to a grant.	0.4	0.9	0.9	1.1	0.9	0.9	0.9	0.8	0.8	5.3	
Residual, including asset changes ^{3/}	-0.3	-1.8	-3.7	0.3	1.2	0.0	0.0	0.0	0.1	1.6	

Source: IMF staff.

^{1/} Derived as $[(r - p(1+g) - g + ae(1+r))/(1+g+p+gp)]$ times previous period debt ratio, with r = interest rate; p = growth rate of GDP deflator; g = real GDP growth rate; a = share of foreign-currency denominated debt; and e = nominal exchange rate depreciation (measured by increase in local currency value of US dollar).

^{3/} Includes asset changes and interest revenues (if any). For projections, includes exchange rate changes during the projection period.

^{4/} Assumes that key variables (real GDP growth, real interest rate, and other identifies debt-creating flows) remain at the level of the last projection year.

5. Public debt is expected to remain elevated throughout the projection period.¹⁹ Armenia's public debt ratio would reach 50 percent of GDP in 2016. Debt in percent of GDP is expected to increase further in 2017 and to decline thereafter as improvement in the interest growth differential and a reduction of the primary deficit reverse the trend. Still, in the period 2016–20, the debt ratio is expected to remain in excess of 50 percent of GDP, a threshold that triggers higher scrutiny for emerging market economies. Under the current projections, the share of FX-denominated debt in total debt declines due to a more rapid increase in amortization relative to new disbursements. Gross financing needs are expected to be in the range of 6 to 7 percent of GDP during 2016–2019, rising to over 12 percent of GDP in 2020 when the (remainder of the) 2013 Eurobond matures. The authorities will continue to rely primarily on financing on concessional terms—mainly project-related loans from multilateral donors. Domestic financing is expected to remain below 40 percent of total on average over the medium term, with the share of short-term debt gradually decreasing. An improvement in growth prospects and lower fiscal deficits would result in more favorable debt dynamics, whereas a larger depreciation of the dram than envisaged in the baseline would deteriorate the debt ratio, reflecting the large share of FX-denominated public debt.

6. There is considerable uncertainty about the baseline, as shown in the fan charts. This reflects high volatility of GDP growth, the primary balance, and interest and exchange rates in the past. Assuming a symmetric distribution whereby upside and downside shocks are equally likely, the public debt-to-GDP ratio could range between 33 and 73 percent (10th to 90th percentile) in 2016. The spread of the distribution widens significantly over the projection horizon with the upper estimate exceeding 90 percent of GDP in 2020. An asymmetric fan chart, which rules out real exchange rate appreciation, suggests that debt could range between 37 and 108 percent of GDP (10th to 90th percentile) in the end of the projections period.

¹⁹ Part of the increase is driven by the assumed exchange rate depreciation as the dram continues to adjust.

7. Fiscal consolidation under the baseline is realistic. The headline overall deficit is envisaged to decline by 0.4 percent of GDP in 2016 on account of revenue measures and expenditure restraints. A larger adjustment supported by broader tax reforms is envisaged over 2017–2018 to stabilize debt and put it on a declining path.

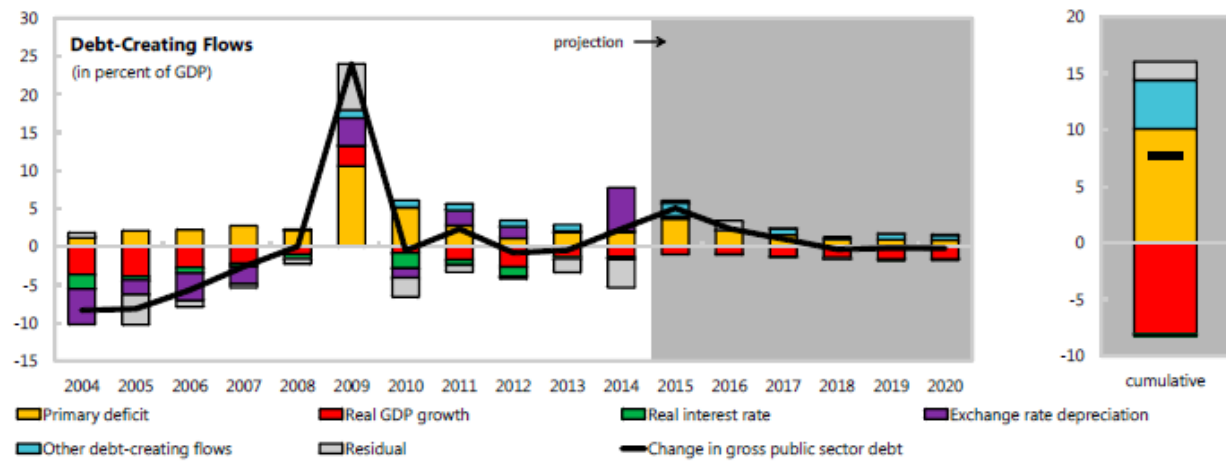
8. The main vulnerabilities are associated with external public debt. The high share of FX debt and debt held by non-residents is an important risk factor for fiscal sustainability. A further significant depreciation of the exchange rate would deteriorate the debt outlook as indicated by the stress test. However, this risk is mitigated by the fact that over 90 percent of the debt is long-term, mostly provided by official creditors, and at fixed interest rates.

9. Debt dynamics deteriorate under a scenario based on a constant primary balance. The paths of public debt and gross financing needs deviate significantly from the baseline under a constant primary balance scenario; the debt ratio approaches 65 percent and financing needs rise to 18 percent of GDP in 2020, underscoring the importance of fiscal adjustment. Under a scenario where key variables are at their historical averages, the debt dynamics are very close to the baseline but the financing needs increase more noticeably.

10. Stress tests suggest that real GDP growth shocks have the largest impact on debt indicators. An adverse shock to growth, whereby real GDP contracts by 6.1 percent and 5.5 percent in 2016 and 2017, respectively, causes public debt to increase to over 70 percent of GDP, and public gross financing needs reach 13 percent of GDP by 2017. This scenario, however, is based on historical GDP growth, which has been characterized by quite high volatility, and shocks of such magnitude are relatively unlikely to materialize. Stress tests based on the standardized primary balance, real interest and exchange rate shocks trigger smaller responses. A contingent liability shock is also included in light of potential pressures on the financial sector from a rise in NPLs due to exchange rate depreciation and higher interest rates. Quantitatively, the effect on public debt is broadly similar to that of the output growth shock.

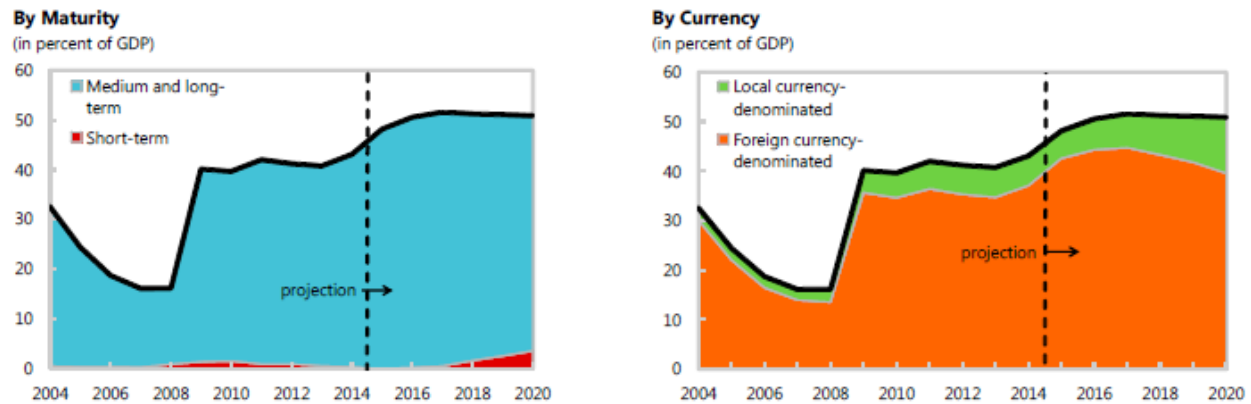
11. Analysis reveals that debt remains sustainable but risks have increased. To stabilize and eventually reduce the public debt level, fiscal consolidation should start as early as 2016. Staff have advised that consolidation focuses on revenue increases—addressing tax policy and revenue administration gaps—rather than on spending cuts to protect growth-enhancing social and capital expenditures. In light of the significant uncertainty surrounding projections and the forthcoming sizeable external debt payments at the end of the projection horizon, a prudent debt management policy is needed to ensure that the financing needs of the government are met at minimum cost.

Figure A1- 1. Debt-Creating Flows
(in percent of GDP)

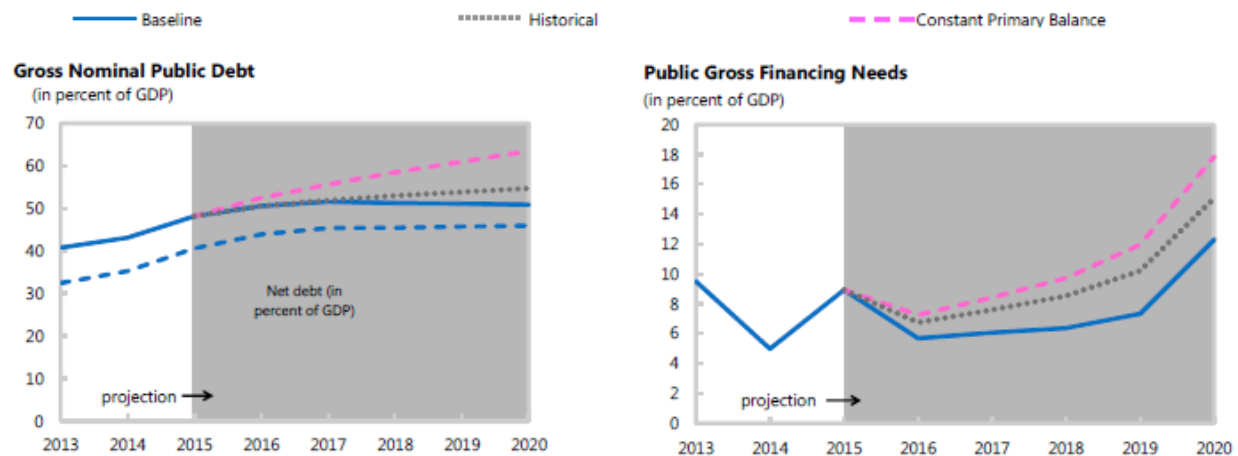
Source: IMF Staff.

Figure A1- 2. Composition of Public Debt
(in percent of GDP)

Source: IMF Staff.

Figure A1- 3. Alternative Scenario
(in percent of GDP)

Source: IMF Staff.